

मं स श ती

किंमत रु. ३

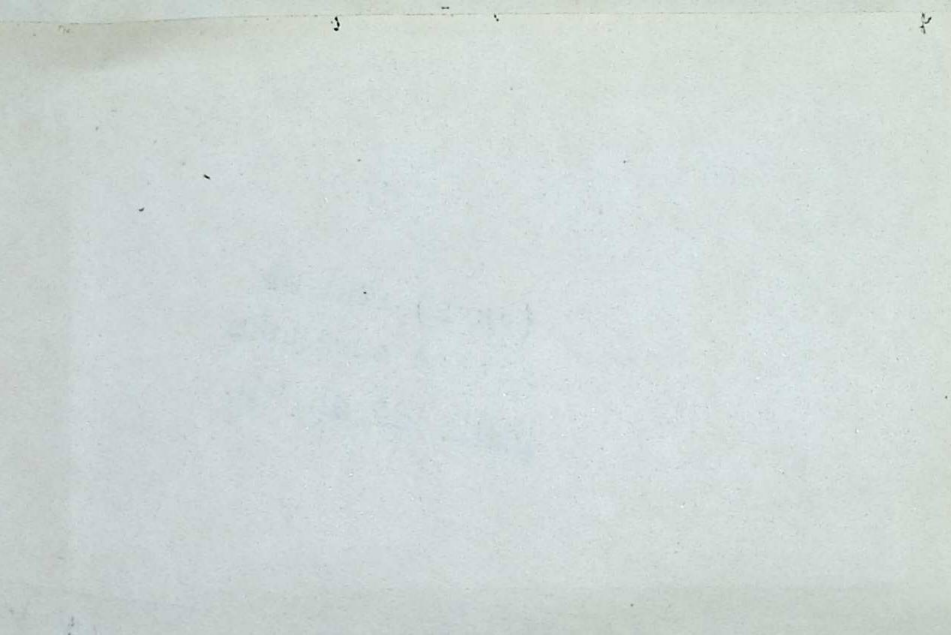

R. K. Sharma Gaud

1.4.83

पं० प्रेम दत्त शास्त्री
जहांगीराबाद २०२३६४
बुलन्दशहर (उ०प्र०)

२२५

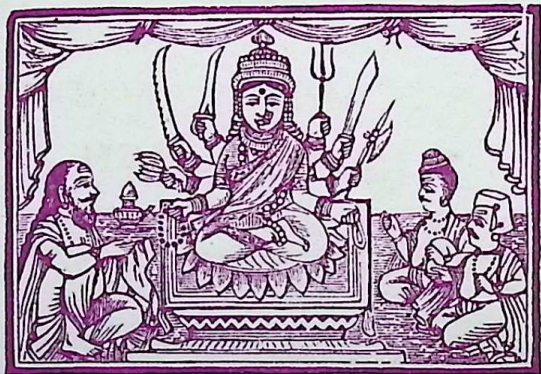
अथ नवचण्डी-शतचण्डी-सहस्रचण्ड्यादिप्रयोगसमेता

सप्तशती प्रारभ्यते ॥

THE LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

॥ सप्तशतीमहायंत्रम् ॥

पूर्वा (देवी पश्चिमा)

वं बुधकाय ० ८४

पं पञ्चाय ० ८०

आं ब्रह्मणे ० ७०

वं वज्राय ० ७२

लं वृद्धाय ० ६२

विं विष्णुकाय ० ७२
वं रुद्राय ० ६२

हां हारवेनमा ० ७२

उं अमयेनमा ० ६२

उत्तरा (देवी पश्चिमा)

वं शेषकाय ० ८१

गं गणाय ० ७८

तौ गोमाय ० ६८

वं वायवेनमा ० ७०

अं अंबुकाय ० ७०

वं वरुणाय ० ६६

हां पादाय ० ६६

ॐ गं गणतयेनमा ० ८२

पश्चिमा (देवी प्राक्)

हीं शेषाय ० ७१

वं वज्राय ० ८१

अं शक्ति (देवी प्राक्)

दक्षिणा (देवी प्राक्)

वैं वैश्विकाय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

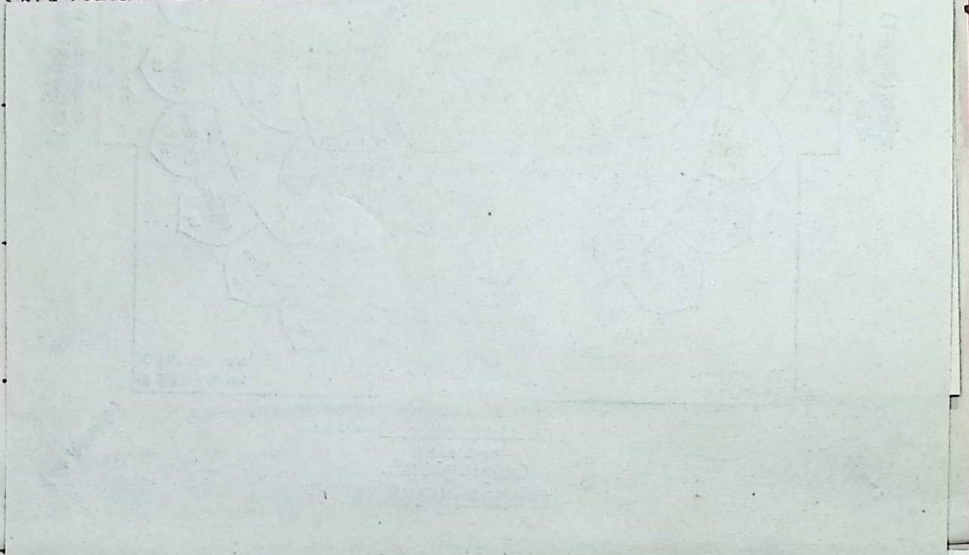
वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

वं वराय ० ८१

अथ सप्तशतीविषयानुक्रमः ।

विषयः	पत्रं	विषयः	पत्रं
१ सप्तशतीविधिः	१	१३ यंत्रदेवतास्थापनं	११
२ नित्यपाठसंकल्पः	२	१४ वैकृतिकरहस्योक्तं यंत्रं	१२
३ विशेषसंकल्पः	३	१५ नवार्णयंत्रं अष्टदलम्	१३
४ आसनविधिः	४	१६ सप्तशतीमहायंत्रम्	१३
५ बाह्यभूतशुद्धिः	६	१७ पूजाविधिः	१४
६ स्थलशुद्धिः	७	१८ आवरणदेवताः	१६
७ विघ्नोत्सारणं आत्मरक्षणं च	७	१९ कुमारीपूजा	२१
८ भूशुद्धिः	८	२० बलिदानम्	२४
९ भूतशुद्धिः	८	२१ कूष्माण्डबलिः	२४
१० प्राणप्रतिष्ठा	९	२२ सरस्वतीपूजनम्	२७
११ मातृकान्यासः	१०	२३ शापोद्धारमंत्रः	२७
१२ दीपस्थापनं	१०	२४ कवचम्	२८

विषयः	पत्रं
२५ अर्गला ...	३६
२६ कीलकम् ...	३९
२७ नवार्णविधिः ...	४१
२८ एकादशन्यासाः ...	४१
२९ मूलषडंगन्यासः ...	५०
३० ध्यानादि ...	५१
३१ मालाप्रार्थना ...	५२
३२ वैदिकं रात्रिसूक्तं ...	५२
३३ पौराणं रात्रिसूक्तं ...	५२
३४ पल्लवयोजनाप्रकारः ...	५६
३५ संपुटीकरणप्रकारः ...	५६
३६ सप्तशतीन्यासाः ...	५७
३७ चंडीपंचाक्षरन्यासः ...	५८

विषयः	पत्रं
३८ चक्रन्यासः ...	५९
३९ सप्तशतीप्रथमचरितम् ...	६०
४० ,, मध्यमचरितम् ...	८१
४१ ,, उत्तमचरितम् ...	९४
४२ उत्तरन्यासाः...	१४८
४३ वैदिकं देवीसूक्तं ...	१४८
४४ तांत्रिकं देवीसूक्तं ...	१५०
४५ प्राधानिकरहस्यम् ...	१५५
४६ वैकृतिकरहस्यम् ...	१५९
४७ मूर्तिरहस्यम् ...	१६५
४८ उत्तरविधिः ...	१६७
४९ नवचंडीशतचंडीसहस्र०	१७१
अनुक्रमणिका समाप्ता ॥	

॥ अथ सप्तशतीविधिः ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ नमो जगदंबायै ॥ अथ साधकः कृत-
मंगलस्नानतिलकनित्यविधिः प्राञ्जुख आदावाचामेत् ॥ यथा ॐ
ऐं आत्मतत्त्वं शोधयामि नमः स्वाहा ॥ ॐ ह्रीं विद्यातत्त्वं शोध-
यामि नमः स्वाहा ॥ ॐ क्लीं शिवतत्त्वं शोधयामि नमः स्वाहा ॥ ॐ
ऐं ह्रीं क्लीं सर्वतत्त्वं शोधयामि नमः स्वाहा ॥ ततः पवित्रपाणिः
प्राणायामं कुर्यात् ॥ यथा मूलमंत्रेणोडया (वामनासया) वायु-
मापूर्य कुंभके चतुर्वारं मूलं पठित्वा द्विवारं मूलमुच्चरन् पिंगलया
(दक्षनासया) रेचयेत् इति ॥ ततः श्रीगणेशगुर्वादीनत्वा सुमु-
खश्चेत्यादि देशकालसंकीर्तनान्ते नित्यपाठसंकल्पः ॥ अस्माकं वि
सर्वेषां सकुटुंबानां क्षेमस्थैर्यायुरारोग्यैश्वर्याभिवृद्ध्यर्थं समस्तमंगला- धिः

सं वाप्त्यर्थं अमुकगोत्रोत्पन्नस्यामुकनाम्नो मम (यजमानस्य वा) श्रीजग-
सं दंवाप्रसादेन सर्वापन्निवृत्तिसर्वाभीष्टफलावाप्तिधर्मार्थकाममोक्षचतु-
श विंधपुरुषार्थसिद्धिद्वारा श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वतीदेवता-
प्रीत्यर्थं कवचार्गलाकीलकपठनैकादशन्यासपूर्वकनवार्णमंत्राष्टोत्तर-
शतजपरात्रिसूक्तपठनपूर्वकं श्रीदेवीसूक्तपठननवार्णमंत्राष्टोत्तरशत-
जपरहस्यत्रयपठनांतं श्रीचंडीसप्तशत्याः पाठं करिष्ये ॥ विशेषकाम-
नायां तत्तदूहः कार्यः ॥ सपल्लवादिशतचंडीचिकीर्षायां देशकाल-
संकीर्तनांते अमुकगोत्रोत्पन्नस्य अमुकनाम्नो ममामुकव्याधिनाशपूर्वकं
क्षिप्रारोग्यावाप्तिद्वारा श्रीमहाकाली० ३ दुर्गाप्रीत्यर्थं इत्यादि० ॥
अथवा अपमृत्युपरिहारपूर्वकमायुरभिवृद्धिद्वारा० ॥ अथवा अमुक-
शत्रुपराभवपूर्वकं अमुकवशीकरणसिद्धिद्वारा श्रीमहाकाली० ३ ॥

वि
धिः

स० अथवा ग्रहपीडानिवारणपिशाचोपद्रवादिसर्वारिष्टनिवारणपूर्वकं ३
स० क्षेमायुः सकलैश्वर्यसिद्धिद्वारा श्रीजगदंबामहाकालीमहालक्ष्मीमहास-
श० रस्वतीरूपिणीत्रिगुणात्मिकाऽमुककुलदेवताप्रीत्यर्थं कवचार्गलाकी-
ती० लक० सप्तशत्याः प्रतिमंत्रांते शरणागतेत्यादिमंत्रपल्लवितायाः पाठ-
रीत्या शतपाठात्मकशतचंड्याख्यं० (अथवा प्रतिमंत्रं सर्वमंगले-
त्यादिमंत्रसंपुटितायाः, अथवा प्रतिमंत्रादौ सर्वस्वरूपे इत्यादि-
मंत्रयोजितायाः पाठरीत्या शतचंड्याख्यं० ॥ नवचंडीचिकीर्षायां
दशपाठात्मकनवचंड्याख्यमित्यूहे विशेषः ॥) कर्म करिष्ये ॥ इति
प्रथमदिनसंकल्पः ॥ ततो नित्यसंकल्पस्तु पूर्वसंकल्पितकामनासिद्धये
पूर्वसंकल्पितशतचंडीसंख्यापरिपूर्यते नवचंड्यां नवचंडीसंख्यापरि- वि
पूर्यते पूर्वसंकल्पितरीत्या पाठाख्यं कर्म करिष्ये ॥ तदंगत्वेनादौ धिः

संक्षेपतः आसनविधिभूशुद्ध्यादिकर्म दीपस्थापनपूजनं श्रीसप्तशती-
पूजनं रहस्योक्तयंत्रस्थग्रधानदेवतापूजनं तंत्रोक्तनवार्णयंत्रस्थग्रधान-
देवतापूजनं वा पायसेन इक्षुखंडकूष्मांडाद्यन्यतमफलेन वा पूजांग-
बलिदानं च सकलशापप्रतिबंधनिवृत्तये तंत्रोक्तशापोद्धारमंत्रस्य
सप्तवारजपं इष्टफलसिद्धिप्रतिबंधनिवृत्तये तंत्रोक्तोत्कीलनमंत्रस्य
पाठादौ पाठांते च एकविंशत्येकविंशतिसंख्याजपं च करिष्ये ॥
आदौ निर्विघ्नतासिद्ध्यर्थं महागणपतिस्मरणं सद्गुरुपादुकास्मरणं च
करिष्ये । गणानां त्वा शौनको गृत्समदो गणपतिर्जगती निर्विघ्न-
तासिद्ध्यर्थं महागणपतिस्मरणे विनियोगः ॥ ॐ गुणानां त्वा गुण-
पतिं हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमं ॥ ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मण-
स्पतु आ न गृण्वन्नूतिभिः सीद सादनं ॥ सिद्धिबुद्धिशक्तिसहित-

विधिः

स महागणपतये नमो नमः इति ॥ ततः नमो गुरुभ्यो गुरुपादुकाभ्यो
नमः परेभ्यः परपादुकाभ्यः ॥ आचार्यसिद्धेश्वरपादुकाभ्यो नमो-
स्तु लक्ष्मीपतिपादुकाभ्यः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमो नमः ॥ इति
श्रीगणपतिं सद्गुरुं च नत्वा ॥ अथासनविधिः ॥ स यथा ॥ आस-
नाधो जलादिना त्रिकोणं विलिख्य ॐ ह्रीं आधारशक्तिकमलास-
नाय नमः इत्याधारशक्तिं संपूज्य तदुपर्यनुद्विगताकरं कुशकंबला-
द्यन्यतममासनमास्तीर्य ॥ पृथ्वीति मंत्रस्य मेरुपृष्ठ ऋषिः ॥ कूर्मो
देवता ॥ सुतलं छंदः ॥ आसने विनियोगः ॥ ॐ पृथ्वि त्वया
धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता ॥ त्वं च धारय मां देवि
पवित्रं कुरु चासनम् ॥ इत्याधारशक्तिं संप्राथ्य ॥ ॐ भूर्भुवःस्वः
इत्यासनं संप्रोक्ष्य तदुपरि प्राञ्जुख उदञ्जुखो वा उषविश्य ॐ

वि
धिः

सं अंतासनाय नमः ॐ कूर्मासनाय नमः ॐ विमलासनाय नमः ६
सं ॐ पद्मासनाय नमः ॐ योगासनाय नमः ॐ आधारशक्त्यै नमः
शं ॐ दुष्टविद्रावणनृसिंहासनाय नमः ॐ मध्ये परमसुखासनाय
ती ॐ नमः इति नत्वा ॥ ॐ ऊर्ध्वकेशि विरूपाक्षि मांसशोणितभक्षणे ॥
तिष्ठ देवि शिखाबंधे चामुंडे ह्यपराजिते ॥ इति शिखामाबध्य ॥
॥ अथ बाह्यभूतशुद्धिः ॥ ॐ अपसर्पतु ते भूता ये भूता भूमिसं-
स्थिताः ॥ ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यंतु शिवाज्ञया ॥ ॐ अपक्रा-
मंतु भूतानि पिशाचाः सर्वतो दिशम् ॥ सर्वेषामविरोधेन जपकर्म-
समारभे ॥ इति भूतान्युत्सार्य ॥ तीक्ष्णदंष्ट्र महाकाय कल्पांतदह-
नोपम ॥ भैरवाय नमस्तुभ्यमनुज्ञां दातुमर्हसि ॥ इति भैरवाज्ञां वि-
गृहीत्वा ॥ अथ स्थलशुद्धिः ॥ देवतामंडपं चतुर्द्वारं विचिन्त्य धिः

स ॐ अंतरितं रक्षोऽंतरिता अरातयः हुं फट् इति मंडपांतः अक्ष-
स तान् क्षिप्त्वा ॥ वामतो गुं गुरुभ्यो नमः ॥ दक्षिणतो भं भद्र-
श काल्यै नमः ॥ उपरिष्ठात् गं गणपतये नमः ॥ इति द्वारदेवताः
ती संपूज्य ॥ १ ॥ अथ विघ्नोत्सारणं आत्मरक्षणं च यथा—मूलं
पठन् दिव्यदृष्ट्यवलोकनेन दिव्यान् विघ्नानुत्सारयामि ॐ फडिति
प्रोक्षणेनांतरिक्षान्विघ्नानुत्सारयामि ॐ फडिति वामपादपार्ष्णि-
घातेन भौमान् विघ्नानुत्सारयामि ॐ अस्त्राय फट् इति तालत्रयेण
दिग्बंधनं कृत्वा ॐ नमः सुदर्शनाय अस्त्राय फट् इति मंत्रेण
छोटिकया वह्निप्राकारत्रयं विभाव्य भूशुद्ध्यादीनि कुर्यात् ॥ ॥
अथ भूशुद्धिः ॥ गायत्र्या प्राणानायम्य हुं इति बीजेन कुंडलिनी-
मुत्थाप्य हृदि स्थं दीपकलिकाकारं जीवं ॐ हंसः इति मंत्रेण विधिः

स ॥ ब्रह्मणि संयोज्य स्वदक्षिणकुक्षिस्थं पापपुरुषं ध्यात्वा यं इति १६ ॥
स ॥ षोडशवारोच्चारितवायुबीजेन पिंगलया पूरकेण तं पापपुरुषं शोष-
श ॥ यित्वा कुंभके रं इति ६४ चतुःषष्टिवारोच्चारितवह्निबीजेन तं
ती ॥ दग्ध्वा पुनः यं इति ३२ द्वात्रिंशद्वारोच्चारितवायुबीजेन तद्भस्म
इडया रेचयेत् ॥ ब्रह्मरंध्रगते चंद्रमंडलेऽमृतवर्षिणीम् ॥ भवानीं
भूमिशुद्ध्यर्थं भावयेदमृतेश्वरीम् ॥ ततस्तन्मौलिनिष्पंदसुधाकल्लोल-
वृष्टिभिः ॥ चिंतयेन्मनसात्मानं भूमिशुद्धिरियं भवेत् ॥ इति संक्षे-
पतो भूशुद्धिः ॥ ॥ अथ भूतशुद्धिः ॥ इडया वायुमापूर्य कुंभके
लंवरंयंहं इति पंचभूतबीजानि सकृदावर्त्य पिंगलया रेचयेत् ॥ ततो
वमित्यमृतबीजेन प्राणायामं कृत्वा सद्वासनात्मकं देवीशरीरमु-
त्पाद्य सोहं इति मंत्रेण कुंडलिनीं ब्रह्मणोऽवहृत्य तत्रस्थं जीवं हृदि वि-
धिः

संनिधाय कुंडलिनीं मूलाधारगतां विभावयेदिति संक्षेपतो भूत-
शुद्धिः ॥ ॥ अथ प्राणप्रतिष्ठा ॥ हृदि हस्तं दत्त्वा ॐ आं हीं क्रों
मम प्राणा इह प्राणाः ॐ आं हीं क्रों मम जीव इह स्थितः ॐ
आं हीं क्रों मम सर्वेन्द्रियाणि ॐ आं हीं क्रों मम वाङ्मनस्त्वक्-
चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थानि सर्वेन्द्रियाणि स्वस्थाने
इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहा ॥ ॐ असुनीते पुनरस्मासु
चक्षुः पुनः प्राणमिह नो धेहि भोगं ॥ ज्योक्पश्येम सूर्यमुच्चरंत-
मनुमते मृळ्या नः स्वस्ति ॥ मम गर्भाधानादिपंचदशसंस्कार-
सिद्ध्यर्थं १५ पंचदश प्रणवावृत्तीः करिष्ये ॥ ॐ रक्तांभोधिस्थ-
पोतोल्लसदरुणसरोजाधिरूढा कराब्जैः पाशं कोदंडमिक्षुद्भवमथ

विधिः

स
स
श
ती

गुणमप्यंकुशं पंचबाणान् ॥ विभ्राणाऽसृक्पालं त्रिनयनलसिता १०
पीनवक्षोरुहाढ्या देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः
परा नः ॥ सुप्रतिष्ठितमस्त्विति संक्षेपेण प्राणप्रतिष्ठा ॥ ॥ अथ
मातृकान्यासो यथा ॥ अंजलिं बद्ध्वा अंआंईंउंऊंऊंऊंलंलंलंलंएँऐँओं-
औंअंअः कंखंगंघंङंचंछंजंझंजंठंठंडंढंणंतंथंदंधंनंपंफंवंभंमंयंरंलंवंशंषं-
संहंळंक्षं इति मातृकावीजान्यंजलिगतानि विभाव्य मूर्धादिपादांतं
त्रिन्यसेदिति संक्षेपः ॥ ततो मूलेनाचम्य ॥ प्राणानायम्य ॥ दीप-
स्थापनं ॥ घृतदीपो भवेदक्षे तैलदीपस्तु वामतः ॥ सितवर्तियुतो
दक्षे रक्तवर्तिस्तु वामतः ॥ देव्या इति शेषः ॥ तत्स्थापनप्रकारः ॥ वि
देवीपीठदक्षिणतो भूमौ गंधेन त्रिकोणं विलिख्य दीपाधारयंत्राय धिः

स
 स
 श
 ती

नमः इति गंधपुष्पाक्षतैः समर्च्य ॥ तत्र घृतपूर्णं शुक्लवर्तियुत दीप-
 पात्रं संस्थाप्य दीपं प्रज्वालय नाम्ना पंचोपचारैः संपूज्य ॥ भो
 दीप देवीरूपस्त्वं कर्मसाक्षी ह्यविघ्नकृत् ॥ यावत्कर्मसमाप्तिः
 स्यात्तावत्त्वं सुस्थिरो भवेति संप्राध्य ॥ तेनैव प्रकारेण देवीपीठ-
 वामभागे प्राग्वत्रिकोणे तैलपूर्णं रक्तवर्तियुतं दीपपात्रं संस्थाप्य
 दीपं प्रज्वालय संपूज्य भो दीपेति प्रार्थयेत् ॥ इत्येवं स्थापितदी-
 पावासमाप्ति रक्षेदिति ॥ ॥ अथ यंत्रे देवतास्थापनं ॥ दीपद्वय-
 मध्यपीठे ताम्राद्यन्यतमपत्रे भूर्जपत्रे वा कुंकुमादिना देव्यष्टगंधेन
 वा वैकृतिकरहस्योक्तं यंत्रं लिखेत् ॥

१ देव्यष्टगंधो यथा—चंदनागुरुकैर्पूरं कुंकुमं रोचनं तथा ॥ शिलारसो जैटामांसी

वि
 धिः

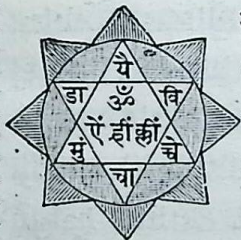
महालक्ष्मीर्यदा पूज्येत्यादिश्लोकत्रयोक्तं यथा ॥

ॐ गौर्या सह रुद्राय नमः ५	ॐ स्वरया सह विरिंचये नमः ४	ॐ लक्ष्म्या सह हृषीके० नमः ६
ॐ ऐं महाकाल्यै नमः ९	ॐ ह्रीं महालक्ष्म्यै नमः २	ॐ क्लीं महासरस्वत्यै नमः ३
ॐ अष्टभुजायै नमः १	ॐ अष्टादशभुजायै नमः ७	ॐ दशाननायै नमः ८
महिषाय नमः १० सिंहाय नमः ११ कालाय नमः १२ मृत्यवे नमः १३		

इति दशावरणदेवताः

कर्पूरं चैकवृद्धितः ॥ एकवृद्धितः चंदनः अंशः १। ततः परस्यैकवृद्धिः नाम अगुरुः अंशौ २।
ततः परस्य कर्पूरस्यैकवृद्धिः नाम अंशाः ३। एवमग्रे एकवृद्धिर्ज्ञेया । अन्यत्सुगमम् ।

अथवा तांत्रिकं नवार्णोक्तं यंत्रं यथा ॥

अथ लिखेदष्टदलमित्यादिश्लोकद्वयोक्तं नवार्ण-
यंत्रं । अस्मिन्यंत्रे नावरणानि किं तु मूल-
मंत्रांते श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वती-
स्वरूपिण्यै दुर्गायै नमः इति मंत्रेणावाहनादि-
सर्वोपचारान् समर्पयेत् ॥ तद्यथा—लिखेदष्ट-

दलं पद्मं चंदनागुरुकुंकुमैः ॥ पद्ममध्ये लिखेच्चक्रं षट्कोणं चंडि-
कामयं ॥ १ ॥ षट्कोणचक्रमध्यस्थमाद्यबीजत्रयं लिखेत् ॥ पूर्वा-
दिकोणषट्के तु बीजान्यन्यानि विन्यसेत् ॥ तंत्रोक्तं सप्तशती-
महायंत्रम् ॥ २ ॥ वेद्यां विरचिते रम्ये सर्वतोभद्रमंडले ॥ घटं
संस्थाप्य विधिवत्तत्रावाह्यार्चयेच्छिवाम् ॥ ३ ॥ तदग्रे कन्यका-

स ॥ श्रापि पूजयेद्ब्राह्मणानपि ॥ उपचारैस्तु विविधैर्नवार्णवरणैरपीति १४
स ॥ ४ ॥ अथ प्रयोगः ॥ वेद्यां सर्वतोभद्रे ब्रह्मादिमंडलदेवता
श ॥ आवाह्य संपूज्य तस्मिन्महीद्यौरित्यादिमंत्रैः कलशं संस्थाप्य तत्र
ती ॥ वरुणं संपूज्य तन्मूले मूलाधाराय नमः मूलाधारमावाहयामि १
वरुणं संपूज्य तन्मूले मूलाधाराय नमः २ तदुपरि शेषाय ३ तदुपरि
इति सर्वत्र तदुपरि कूर्माय नमः ४ तदुपरि शेषाय ५ पूर्वे ॥ पूर्णगिरि-
पृथिव्यै नमः ४ पूर्णपात्रे ॐकारपीठाय ५ पूर्वे ॥ पूर्णगिरि-
पीठाय ० निर्ऋतिभागे ॥ कामगिरिपीठाय नमः ॥ वायुभागे आवाह्य
संपूज्य उपरि यंत्रं संस्थाप्य प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् ॥ ॥ संक्षेपतः पूजा-
विधिः ॥ अस्य श्रीनवार्णमंत्रस्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः ॥ गायत्र्यु-
ष्णिगनुष्टुभश्छंदांसि ॥ श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वत्यो देव-
ताः ॥ नंदाशाकंभरीभीमाः शक्तयः ॥ रक्तदंतिकादुर्गाभ्रामर्यो विधिः

स ॥ बीजानि ॥ अग्निवायुसूर्यास्तत्त्वानि ॥ श्रीजगदंबाग्रीत्यर्थे न्यासे १५
स ॥ पूजायां च विनियोगः ॥ ऋष्यादिन्यासान् मूलषडंगन्यासांश्च विधाय
श ॥ कलशशंखघंटाः संपूज्य ॥ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि
ती ॥ वा ॥ यः स्मरेत्पुंडरीकाक्षं स बाह्याभ्यंतरं शुचिः ॥ इति मूलेना-
॥ त्मानं पूजाद्रव्याणि च प्रोक्षेत् ॥ (विस्तरभयादर्घ्यस्थापनं नेह
॥ लिख्यते ॥) यंत्रं संस्पृश्य ॐ आं सोहं इति त्रिवारोच्चारितमंत्रेण
॥ यंत्रस्य प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा ततः त्रिखंडामुद्रया पुष्पमादाय स्वह-
॥ दिस्थां त्रिगुणां देवीं सुषुम्नामार्गेण ब्रह्मरंध्रद्वारा कुसुमे समागतां
॥ विभाव्य तत्र रूपत्रयं बिभ्राणां ध्यायेत् ॥ खड्गं चक्र० १ अक्ष-
॥ स्रक्प० २ घंटाशूल० ३ इति तत्पुष्पं यंत्रे संस्थाप्य तत्र मध्य-
॥ बीजत्रये महालक्ष्म्यादिदेवतात्रयं संस्थितं विभावयेत् ॥ अथ मुद्राः ॥ विधिः

स ततः आवाहनी, स्थापनी, संनिधापिनी, संनिरोधिनी, धेनु, योनि- १६
स मुद्रा, मूलेन प्रदर्श्य मूलमुच्चार्य श्रीमहाकालीमहाल० नमः आवा-
श हयामि ॥ एवं मूलेनासनपाद्याध्याचमनीयस्नानमंगलस्नानमधुपर्क-
ती पंचामृतपूजां विधाय श्रीसूक्तादिभिरभिषिच्य मूलेन वस्त्रोपवस्त्रो-
त्तरीयकंचुकीवस्त्रयज्ञोपवीतचंदनालंकारहरिद्राकुंकुमकज्जलसिंदूरप-
रिमलद्रव्यकंकणकंठसूत्रादिसौभाग्यालंकारपुष्पाणि ॥ मूलं श्री-
महा० ३ नमः अमुकं समर्पयामीति प्रत्युपचारमुच्चार्य पुष्पांत-
पूजायां आवरणदेवता आवाह्य संपूजयेत् ॥ ॥ अथावरणदेवताः ॥
अत्र सर्वत्र ॥ पूज्यपूजकयोर्मध्ये प्राचीदिक्संप्रकीर्तिता ॥ इति वचन-
मनुसृत्य प्रागादिदिशो ग्राह्याः ॥ इंद्रादिलोकपालतदायुधविषये तु वि
सूर्योदयिकैवेति ज्ञेयं ॥ तत्र यंत्रषट्कोणस्थपश्चिमकोणे महालक्ष्मी- धिः

सः पृष्ठभागे सरस्वतीब्रह्मभ्यां नमः ॥ सरस्वतीब्रह्माणावावाहयामीत्येवं १७
सः सर्वत्रावाहने वाच्यं ॥ १ एवं नैर्ऋत्यकोणे गौरीरुद्राभ्यां ० २ वायु-
शः कोणे लक्ष्मीहृषीकेशाभ्यां ० ३ पूर्वकोणे अष्टादशभुजायै ० ४
तीः अग्निकोणे दशाननायै ० ५ ईशानकोणे अष्टभुजायै ० ६ दयाब्धे त्राहि
संसारसर्पान्मां शरणागतं ॥ भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनम् ॥
अनेन प्रथमावरणार्चनेन भगवती श्रीमहा ० ३ प्रीयतां ॥ १ ॥
पुनः षट्कोणेषु प्रागादिषु ॥ ॐ नं नंदजायै ० १ ॐ रं रक्तदंति-
कायै ० २ ॐ शां शाकंभयै ० ३ ॐ दुं दुर्गायै ० ४ ॐ भीं
भीमायै ० ५ ॐ भ्रां भ्रामयै ० ६ दयाब्धे त्राहि ० द्विती ० । अनेन ०
॥ २ ॥ षट्कोणाद्बहिराग्नेयादिचतुर्भागेषु ॐ जंजयायै ० १ ॐ विं वि-
विजयायै ० २ ॐ जं जयंत्यै ० ३ ॐ अं अपराजितायै ० ४ षट्कोण-
धिः

स ॥ पार्श्वयोः दक्षिणभागे ॐ सिंहाय ० ५ उत्तरभागे ॐ महिषाय ० ६ ॥ १८ ॥
स ॥ दयाब्धे ० तृतीयावरणार्चनम् ॥ अनेन ० ॥ ३ ॥ अत्र पत्रेषु प्रागादिषु
श ॥ ॐ ब्रां ब्राह्म्यै ० १ ॐ मां माहेश्वर्यै ० २ ॐ कौं कौमार्यै ० ३ ॐ वै
ती ॥ वैष्णव्यै ० ४ ॐ वां वाराह्यै ० ५ ॐ नां नारसिंह्यै ० ६ ॐ ऐं ऐश्वर्यै ०
७ ॐ चां चामुंडायै ० ८ दयाब्धे ० चतुर्थावरणार्चनम् ॥ अनेन ० ॥ ४ ॥
पुनरष्टदलेषु प्रागादिषु ॐ अं असितांगभैरवाय ० १ ॐ रुं रुरुभैरवाय ०
२ ॐ चं चंडभैरवाय ० ३ ॐ क्रों क्रोधभैरवाय ० ४ ॐ उं उन्मत्तभैर-
वाय ० ५ ॐ कं कपालभै ० ६ ॐ भीं भीषणभैरवाय ० ७ ॐ सं
संहारभै ० ८ दयाब्धे ० पंचमावरणार्चनम् ॥ अनेन ० ॥ ५ ॥
चतुर्विंशतिदलेषु प्रागादिक्रमेण ॐ विष्णुमायायै ० १ ॐ चेतनायै ० वि
२ ॥ एवं प्रणवः सर्वत्रादौ ॥ बुद्ध्यै ० ३ निद्रायै ० ४ क्षुधायै ० ५ धिः

स ॥ छायायै ० ६ शक्त्यै ० ७ तृष्णायै ० ८ क्षांत्यै ० ९ जात्यै ० १० ॥ १९ ॥
स ॥ लज्जायै ० ११ शांत्यै ० १२ श्रद्धायै ० १३ कांत्यै ० १४ लक्ष्म्यै ०
श ॥ १५ धृत्यै ० १६ वृत्त्यै ० १७ स्मृत्यै ० १८ दयायै ० १९ तुष्ट्यै ०
ती ॥ २० पुष्ट्यै ० २१ मात्रे ० २२ भ्रांत्यै ० २३ चित्त्यै ० २४ दयाब्धे ०
षष्ठावरणार्चनम् ॥ अनेन ० ॥ ६ ॥ भूगृहरव्युदयप्रागादिषु ॐ लं
इंद्राय ० रं अग्नये ० मं यमाय ० क्षं निर्ऋतये ० वं वरुणाय ० यं
वायवे ० सं सोमाय ० हं रुद्राय ० ईशानीप्रागंतराले ॐ आं ब्रह्मणे ०
वरुणनिर्ऋत्यंतराले ह्रीं शेषाय ० १० दयाब्धे ० सप्तमावरणार्चनम् ॥
अनेन ० ॥ ७ ॥ पुनस्तेनैव क्रमेण वं वज्राय ० शं शक्त्यै ० दं दंडाय ०
खं खड्गाय ० पां पाशाय ० अं अंकुशाय ० गं गदायै ० त्रिं त्रिशूलाय ० वि
पं पद्माय ० चं चक्राय १० दयाब्धे ० अष्टमावरणार्चनं ॥ अनेन ० धिः

स ॥८॥ भृगुहाद्वहिः प्रागादिदिक्षु ॐ गं गणपतये० क्षेत्रपालाय० २०
स बं बटुकाय० यों योगिनीभ्यो नमः दयाब्धे० नवमावरणार्चनम् ॥
श अनेन० ॥ ९ ॥ ॐ आवरणदेवताभ्यो नमः चंदनं० इत्यादिपंचोप-
ती चारपूजा ॥ ततः मूलमुच्चार्य श्रीमहा० ३ धूपं, दीपं, नैवेद्यं, ताम्बूलं,
दक्षिणां, फलानि, महानीराजनदीपं, कर्पूरदीपं, नमस्कारान्,
प्रदक्षिणाः, मंत्रपुष्पं० ॥ अपराधसहस्राणि क्रियंतेऽहर्निशं मया ॥
दासोऽयमिति मां मत्वा क्षमस्व परमेश्वरि ॥१॥ आवाहनं न जानामि
न जानामि विसर्जनम् ॥ पूजां चैव न जानामि क्षम्यतां परमेश्वरि
॥ २ ॥ मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वरि । यत्पूजितं मया
देवि परिपूर्णं तदस्तु मे ॥ ३ ॥ अपराधशतं कृत्वा जगदंबेति वि
चोच्चरेत् ॥ यां गतिं समावाप्नोति न तां ब्रह्मादयः सुराः ॥ ४ ॥ धिः

स ॥ सापराधोऽस्मि शरणं प्राप्तस्त्वां जगदंबिके ॥ इदानीमनुकंप्योऽहं ॥ २१
स ॥ यथेच्छसि तथा कुरु ॥ ५ ॥ अज्ञानाद्विस्मृतेभ्रात्या यन्न्यूनमधिकं
श ॥ कृतम् ॥ तत्सर्वं क्षम्यतां देवि प्रसीद परमेश्वरि ॥ ६ ॥ कामेश्वरि
ती ॥ जगन्मातः सच्चिदानंदविग्रहे ॥ गृहाणार्चामिमां प्रीत्या प्रसीद
॥ परमेश्वरि ॥ ७ ॥ गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्तत्कृतं जपं ॥
॥ सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादात्सुरेश्वरि ॥ ८ ॥ प्रार्थनां गी-
॥ तवाद्यनृत्यछत्रचामरांदोलनदर्पणादिसर्वराजोपचारार्थं अक्षतान् ॥
॥ नमस्करोमि ॥ अनेन यथाशक्त्यर्चनेन भगवती श्रीजगदंबा ० ३
॥ प्रीयतां ॥ शाक्तेभ्यो नमः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत ॥ अथ कुमा-
॥ रीपूजा ॥ यजमानः पूजयेच्च कन्यानां नवकं शुभं ॥ द्विवर्षाद्या दशा-
॥ व्दांताः कुमारीः परिपूजयेत् ॥ १ ॥ अर्थादेकहायनाल्पवयस्का वज्र्याः ॥ विधिः

स ता आसने उपवेश्यावाहयेत् मंत्रेण ॥ मंत्राक्षरमयीं लक्ष्मीं मातृणां २२
रूपधारिणीम् ॥ नवदुर्गात्मिकां साक्षात्कन्यामावाहयाम्यहम् ॥
अनेनैव मंत्रेण नवापि आवाहयेत् । अशक्तौ यथाशक्ति एकामपि ॥
अथ नवानां पूजामंत्राः ॥ द्विहायना कुमारीसंज्ञका ॥ सर्वस्वरूपे
सर्वेशे सर्वशक्तिस्वरूपिणि ॥ पूजां गृहाण कौमारि जगन्मातर्न-
मोऽस्तु ते ॥ २ ॥ त्रिहायना त्रिमूर्तिस्तन्मंत्रः ॥ त्रिपुरां त्रिपुरा-
धारां त्रिवर्षा ज्ञानरूपिणीम् ॥ त्रैलोक्यवंदितां देवीं त्रिमूर्तिं पूजया-
म्यहम् ॥ ३ ॥ चतुर्वर्षा कल्याणी तत्पूजामंत्रः ॥ कलात्मिकां कला-
तीतां कारुण्यहृदयां शिवाम् ॥ कल्याणजननीं देवीं कल्याणीं
पूजयाम्यहम् ॥ ४ ॥ पंचवर्षा रोहिणी तत्पूजामंत्रः ॥ अणिमादि- वि
गुणाधारामकाराद्यक्षरात्मिकाम् ॥ अनंतशक्तिकां लक्ष्मीं रोहिणीं धिः

स ॥ पूजयाम्यहम् ॥ ५ ॥ षड्वर्षा कालिका तत्पूजामंत्रः ॥ कामचारां २३
स ॥ शुभां कांतां कालचक्रस्वरूपिणीम् ॥ कामदां करुणोदारां कालिकां
श ॥ पूजयाम्यहम् ॥ ६ ॥ सप्तवर्षा चंडिका तत्पूजामंत्रः ॥ चंडवीरां
ती ॥ चंडमायां चंडमुंडप्रभंजनीम् ॥ पूजयामि सदा देवीं चंडिकां चंड-
विक्रमाम् ॥ ७ ॥ अष्टवर्षा शांभवी तत्पूजामंत्रः ॥ सदानंदकरीं शांतां
सर्वदेवनमस्कृताम् ॥ सर्वभूतात्मिकां लक्ष्मीं शांभवीं पूजयाम्यहम्
॥ ८ ॥ नवहायना दुर्गा तत्पूजामंत्रः ॥ दुर्गमे दुस्तरे कार्ये भव-
दुःखविनाशिनीम् ॥ पूजयामि सदा भक्त्या दुर्गा दुर्गार्तिनाशिनीम्
॥ ९ ॥ दशवर्षा सुभद्रा तत्पूजामंत्रः ॥ सुंदरीं स्वर्णवर्णाभां सुखसौ-
भाग्यदायिनीं ॥ सुभद्रजननीं देवीं सुभद्रां पूजयाम्यहम् ॥ १० ॥ वि
इति प्रत्येकं मंत्रांते तत्तन्नाममंत्रेण नवापि षोडशोपचारैः पंचोपचा- धिः

सर्वैर्वा पूजयेत् इति ॥ ॥ अथ बलिदानम् ॥ मूलांते श्रीमहालक्ष्म्यै २४
नमः पायसबलिं समर्पयामि इति महाकाल्यादियोगिन्यंतयंत्रस्था-
वरणदेवताभ्यः प्रत्येकं सर्वाभ्यो बलिं दद्यात् ॥ कूष्मांडबलिविधा-
नम् ॥ आचम्य प्राणानायम्य देशाद्युच्चार्य ॥ मम (यजमानस्य
वा) सकुटुंबस्य सर्वारिष्टप्रशान्तिसर्वाभीष्टकामसिद्धिकल्पोक्तफला-
वाप्तिद्वारा श्रीमहाका० ३ तीदेवताप्रीत्यर्थं कूष्मांडबलिदानं
करिष्ये ॥ तदंगत्वेन पंचोपचारैः पूजनं बलिपूजनं च करिष्ये ॥
मूलेन मुख्यदेवतां पंचोपचारैः संपूज्य तत्पुरतः स्वयमुदञ्चुखो
बलिं प्राञ्चुखं पीठे वस्त्रगुंठितं कूष्मांडं निधाय ॐ कूष्मांडबलये
नमः इति आवाहनवस्त्रगंधादिभिः संपूज्य अभिमंत्रयेत् ॥ पशुस्त्वं वि
बलिरूपेण मम भाग्यादवस्थितः ॥ प्रणमामि ततः सर्वरूपिणं बलि- धिः

स रूपिणं ॥ १ ॥ चंडिकाप्रीतिदानेन दातुरापद्विनाशनम् ॥ चामुं-
डाबलिरूपाय बले तुभ्यं नमोऽस्तु ते ॥ २ ॥ यज्ञार्थं बलयः सृष्टाः
स्वयमेव स्वयंभुवा ॥ अतस्त्वां घातयाम्यद्य यस्माद्यज्ञे मतो वधः
॥ ३ ॥ इति ॥ ॥ ततः शस्त्रं गंधादिना संपूज्य अभिमंत्रयेत् ॥
ऐं ह्रीं श्रीं ॥ रसना त्वं चंडिकायाः सुरलोकप्रसाधकः ॥ इति हां
ह्रीं खड्ग आं हुं फट् इति हस्ते शस्त्रं गृहीत्वा ॐ कालि कालि
वज्रेश्वरि लोहदंडायै नमः इति पठन् छिद्यात् । छेदनावसरे च न
विलोकयेत् ॥ कौशिकी रुधिरेणाप्यायतामिति देव्यै अर्धं निवेद्य
अवशिष्टार्धस्य पंचभागान्कृत्वा पूतनायै बलिभागं निवेदयामि
चरक्यै बलि० विदायै बलि० पापराक्षस्यै बलि० ॥ ततो माष-
पिष्टपशुं शत्रुं शस्त्रेण छित्त्वा स्कंदाय पश्चर्धं समर्पयामि, विशि-

विधिः

स० खाय पश्वर्ध स० इति समर्प्य शेषं रक्षोभ्यो हरेत् २ ॥ मंत्रास्तु २६
स० ॐ ह्रीं स्फुर स्फुर ॐ प्रीं ॐ हुं फद मर्द मर्द हुं इति ॥ तच्छेषं
श० बहिर्दद्यात् ॥ बलिं गृह्णत्विमं देवा आदित्या वसवस्तथा ॥ मरुत-
ती० श्वाश्विनौ रुद्राः सुपर्णाः पन्नगा ग्रहाः ॥ असुरा यातुधानाश्च पिशा-
चोरगराक्षसाः ॥ डाकिन्यो यक्षवेताला योगिन्यः पूतनाः शिवाः ॥
जुंभकाः सिद्धगंधर्वाः साध्या विद्याधरा नगाः ॥ दिक्पाला लोकपा-
लाश्च ये च विघ्नविनायकाः ॥ जगतां शांतिकर्तारो ब्रह्माद्याश्च
महर्षयः ॥ मा विघ्नं मा च मे पापं मा संतु परिपंथिनः ॥ सौम्या
भवंतु तृप्ताश्च भूतप्रेताः सुखावहाः ॥ भूतानि यानीह वसंति तानि
बलिं गृहीत्वा विधिवत्प्रयुक्तम् ॥ अन्यत्र वासं परिकल्पयंतु रक्षतु वि
मां तानि सदैव चात्रेति ॥ ततः स्नात्वा कृततिलको देवीं प्रार्थ- धिः

स० येत् ॥ खड्गिनी शू० ५ शूलेन पा० ४ सर्वस्वरूपे० ५ रूपं देहि २७
स० जयं देहि भगं भगवति देहि मे ॥ पुत्रान्देहि धनं देहि सर्वकामांश्च
श० देहि मे ॥ महिषघ्नि महामाये चामुंडे मुंडमालिनि ॥ आयुरारो-
ती० ग्यमैश्वर्यं देहि देवि नमोऽस्तु ते ॥ इति प्रार्थयेत् ॥ एतद्वलिदानं
होमांगं तच्च होमोत्तरमेव ॥ पूजांगं वैकल्पिकम् ॥ तत्र च पायस-
बलिदानमवश्यमेव ॥ इति बलिदानविधिः ॥ ॥ अथ सरस्वती-
पूजनं ॥ ॐ नमः पिशाचनिकरंकिनि त्रिशूलखड्गहस्ते सिंहारूढे
एह्येहि आगच्छ आगच्छ इमां पूजां गृह्ण गृह्ण स्वाहा । श्रीसप्तशती-
सरस्वत्यै नम आवाहयामि । ततः ॐ ह्रीं चंडिकायै नमः इति
मंत्रेण षोडशोपचारैः पूजयेदिति ॥ ॥ अथ शापोद्धारमंत्रः ॥ वि
ॐ ह्रीं क्लीं श्रीं क्लीं क्रां क्रीं चंडिके देवि शापानुग्रहं कुरु कुरु स्वाहा धिः

स इति ७ वारं जपेत् ॥ ततः ॥ उत्कीलनमंत्रः ॥ ॐ श्रीं ह्रीं ॥ २८
सप्तशति चंडिके उत्कीलनं कुरु कुरु स्वाहा इति २१ वारं जपेत् ॥
॥ अथ कवचम् ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥
श्रीकुलदेवतायै नमः ॥ अविघ्नमस्तु ॥ ॐ नारायणाय नमः ॥ ॐ नराय
नरोत्तमाय नमः ॥ ॐ सरस्वतीदेव्यै नमः ॥ ॐ वेदव्यासाय नमः ॥
ॐ नमश्चंडिकायै ॥ ॐ मार्कण्डेय उवाच ॥ यद्गुह्यं परममित्यादिसा-
र्धपंचाशत् ५० ॥ श्लोकात्मकं कवचं पठित्वा ॐ जयंत्यादित्रयो-
विंशतिश्लोकात्मकामर्गलां पठित्वा ॐ विशुद्धेत्यादिचतुर्दशश्लोका-
त्मकं कीलकं पठेत् ॥ अस्य श्रीचंडीकवचस्य ब्रह्मा ऋषिः, अनुष्टुप्
छंदः, चामुंडा देवता, अंगन्यासोक्तमातरो बीजं, दिग्बंधदेवता-
स्तत्त्वं, श्रीजगदंबाप्रीत्यर्थं सप्तशतीपाठांगजपे विनियोगः ॥

क
व
च
म्

स ॐ नमश्चण्डिकायै ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ ॐ यद्गुह्यं परमं लोके २९
 सर्वरक्षाकरं नृणाम् ॥ यन्न कस्यचिदाख्यातं तन्मे ब्रूहि पितामह
 ॥ १ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ अस्ति गुह्यतमं विप्र सर्वभूतोपकारकम् ॥
 देव्यास्तु कवचं पुण्यं तच्छृणुष्व महामुने ॥ २ ॥ प्रथमं शैलपुत्रीति
 द्वितीयं ब्रह्मचारिणी ॥ तृतीयं चन्द्रघण्टेति कूष्माण्डेति चतुर्थकम्
 ॥ ३ ॥ पंचमं स्कंदमातेति षष्ठं कात्यायनीति च ॥ सप्तमं काल-
 रात्रिश्च महागौरीति चाष्टमम् ॥ ४ ॥ नवमं सिद्धिदात्री च नवदुर्गाः
 प्रकीर्तिताः ॥ उक्तान्येतानि नामानि ब्रह्मणैव महात्मना ॥ ५ ॥
 अग्निना दह्यमानस्तु शत्रुमध्ये गतोरणे ॥ विषमे दुर्गमे चैव भयार्ताः
 शरणं गताः ॥ ६ ॥ न तेषां जायते किञ्चिदशुभं रणसंकटे ॥ नापदं
 तस्य पश्यामि शोकदुःखभयं नहि ॥ ७ ॥ यैस्तु भक्त्या स्मृता नूनं

क
व
च
म्

स ॥ तेषां सिद्धिः प्रजायते ॥ प्रेतसंस्था तु चामुण्डा वाराही महिषासना ॥ ३० ॥
स ॥ ८ ॥ ऐन्द्री गजसमारूढा वैष्णवी गरुडासना ॥ माहेश्वरी
श ॥ वृषारूढा कौमारी शिखिवाहना ॥ ९ ॥ ब्राह्मी हंससमारूढा
ती ॥ सर्वाभरणभूषिता ॥ नानाभरणशोभाढ्या नानारत्नोपशोभिताः
॥ १० ॥ दृश्यन्ते रथमारूढा देव्यः क्रोधसमाकुलाः ॥ शंखं
चक्रं गदां शक्तिं हलं च मुसलायुधम् ॥ ११ ॥ खेटकं तोमरं
चैव परशुं पाशमेव च ॥ कुन्तायुधं त्रिशूलं च शार्ङ्गमायुधमुत्तमम्
॥ १२ ॥ दैत्यानां देहनाशाय भक्तानामभयाय च ॥ धारयन्त्या-
युधानीत्थं देवानां च हिताय वै ॥ १३ ॥ महाबले महोत्साहे
महाभयविनाशिनि ॥ त्राहि मां देवि दुष्प्रेक्ष्ये शत्रूणां भयवर्धिनि
॥ १४ ॥ प्राच्यां रक्षतु मामैन्द्री आग्नेय्यामग्निदेवता ॥ दक्षिणे-

क
व
च
म्

स० स्वतु वाराही नैऋत्यां खड्गधारिणी ॥ १५ ॥ प्रतीच्यां वारुणी ॥ ३१
 स० रक्षेद्वायव्यां मृगवाहिनी ॥ उदीच्यां रक्ष कौबेरी ईशान्यां शूल-
 श० धारिणी ॥ १६ ॥ ऊर्ध्वं ब्रह्माणी मे रक्षेदधस्ताद्वैष्णवी तथा ॥
 ती० एवं दश दिशो रक्षेच्चामुण्डा शववाहना ॥ १७ ॥ जया मे अग्रतः
 पातु विजया पातु पृष्ठतः ॥ अजिता वामपार्श्वे तु दक्षिणे चापरा-
 जिता ॥ १८ ॥ शिखां मे द्योतिनी रक्षेदुमा मूर्ध्नि व्यवस्थिता ॥
 मालाधारी ललाटे च भ्रुवौ रक्षेद्यशस्विनी ॥ १९ ॥ त्रिनेत्रा च
 भ्रुवोर्मध्ये यमघण्टा च नासिके ॥ शंखिनी चक्षुषोर्मध्ये श्रोत्रयो-
 र्द्धारवासिनी ॥ २० ॥ कपोलौ कालिका रक्षेत्कर्णमूले तु शंकरौ ॥ क
 नासिकायां सुगन्धा च उत्तरोष्ठे च चर्चिका ॥ २१ ॥ अधरे चामृत-
 कला जिह्वायां च सरस्वती ॥ दन्तान् रक्षतु कौमारी कण्ठमध्ये तु च
 म०

सं चण्डिका ॥ २२ ॥ घण्टिकां चित्रघण्टा च महामाया च तालुके ॥ ३२
सं कामाक्षी चिबुकं रक्षेद्वाचं मे सर्वमंगला ॥ २३ ॥ ग्रीवायां भद्र-
शं काली च पृष्ठवंशे धनुर्धरी ॥ नीलग्रीवा बहिःकण्ठे नलिकां नल-
ती कूबरी ॥ २४ ॥ खड्गधारिण्युभौ स्कंधौ बाहू मे वज्रधारिणी ॥
हस्तयोर्दण्डिनी रक्षेदम्बिका चांगुलीस्तथा ॥ २५ ॥ नखाञ्छूले-
श्वरी रक्षेत् कुक्षौ रक्षेन्नलेश्वरी ॥ स्तनौ रक्षेन्महालक्ष्मीर्मनश्शोक-
विनाशिनी ॥ २६ ॥ हृदये ललितादेवी उदरे शूलधारिणी ॥ नाभौ
च कामिनी रक्षेद्गुह्यं गुह्येश्वरी तथा ॥ २७ ॥ कट्यां भगवती रक्षे-
ज्जानुनी विन्ध्यवासिनी ॥ भूतनाथा च मेढ्रं मे ऊरू महिषवा-
हिनी ॥ २८ ॥ जंघे महाबला प्रोक्ता सर्वकामप्रदायिनी ॥ गुल्फ-
योर्नारसिंही च पादौ चामिततेजसी ॥ २९ ॥ पादांगुलीः श्रीर्मे

क
व
च
म्

स रक्षेत्पादाधस्तलवासिनी ॥ नखान्दंष्ट्राकराली च केशांश्चैवोर्ध्व- ३३
 स केशिनी ॥ ३० ॥ रोमकूपेषु कौबेरी त्वचं वागीश्वरी तथा ॥ रक्तम-
 श ज्जावसामांसान्यस्थिमेदांसि पार्वती ॥ ३१ ॥ अन्त्राणि कालरात्रिश्च
 ती पित्तं च मुकुटेश्वरी ॥ पद्मावती पद्मकोशे कफे चूडामणिस्तथा
 ॥ ३२ ॥ ज्वालामुखी नखज्वाला अभेद्या सर्वसंधिषु ॥ शुक्रं
 ब्रह्माणी मे रक्षेच्छायां छत्रेश्वरी तथा ॥ ३३ ॥ अहंकारं मनो
 बुद्धिं रक्ष मे धर्मचारिणि ॥ प्राणापानौ तथा व्यानं समानोदान-
 मेव च ॥ ३४ ॥ यशः कीर्तिं च लक्ष्मीं च सदा रक्षतु वैष्णवी ॥
 गोत्रमिन्द्राणी मे रक्षेत्पशून्मे रक्ष चण्डिके ॥ ३५ ॥ पुत्रान् रक्षे-
 न्महालक्ष्मीर्भार्या रक्षतु भैरवी ॥ मार्गं क्षेमकरी रक्षेद्विजया सर्वतः
 स्थिता ॥ ३६ ॥ रक्षाहीनं तु यत्स्थानं वर्जितं कवचेन तु ॥ तत्सर्वं

स रक्ष मे देवि जयन्ती पापनाशिनी ॥ ३७ ॥ पदमेकं न गच्छेत्तु ३४
 स यदीच्छेच्छुभमात्मनः ॥ कवचेनावृतो नित्यं यत्र यत्राधि-
 शती गच्छति ॥ ३८ ॥ तत्र तत्रार्थलाभश्च विजयः सार्वकामिकः ॥
 यं यं कामयते कामं तं तं प्राप्नोति निश्चितम् ॥ ३९ ॥
 परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यते भूतले पुमान् ॥ निर्भयो जायते
 मर्त्यः संग्रामेष्वपराजितः ॥ ४० ॥ त्रैलोक्ये तु भवेत्पूज्यः
 कवचेनावृतः पुमान् ॥ इदं तु देव्याः कवचं देवानामपि
 दुर्लभम् ॥ ४१ ॥ यः पठेत्प्रयतो नित्यं त्रिसन्ध्यं श्रद्धया-
 न्वितः ॥ दैवी कला भवेत्तस्य त्रैलोक्येऽप्यपराजितः ॥ ४२ ॥ क
 जीवेद्वर्षशतं साग्रमपमृत्युविवर्जितः ॥ नश्यन्ति व्याधयः सर्वे च
 लूताविस्फोटकादयः ॥ ४३ ॥ स्थावरं जंगमं वापि कृत्रिमं चापि म्

स यद्विषम् ॥ आभिचाराणि सर्वाणि मंत्रयंत्राणि भूतले ॥ ४४ ॥ ३५
स भूचराः खेचराश्चैव जलजाश्चोपदेशिकाः ॥ सहजाः कुलजा मालाः
श ती शाकिनी डाकिनी तथा ॥ ४५ ॥ अन्तरिक्षचरा घोरा डाकिन्यश्च
महाबलाः ॥ ग्रहभूतपिशाचाश्च यक्षगन्धर्वराक्षसाः ॥ ४६ ॥ ब्रह्म-
राक्षसवेतालाः कूष्माण्डा भैरवादयः ॥ नश्यन्ति दर्शनात्तस्य कवचे
हृदि संस्थिते ॥ ४७ ॥ मानोन्नतिर्भवेद्राज्ञस्तेजोवृद्धिकरं परम् ॥ यशसा
वर्धते सोऽपि कीर्तिमण्डितभूतले ॥ ४८ ॥ जपेत्सप्तशतीं चण्डीं
कृत्वा तु कवचं पुरा ॥ यावद्भूमंडलं धत्ते सशैलवनकाननम् ॥ ४९ ॥
तावत्तिष्ठति मेदिन्यां सन्ततिः पुत्रपौत्रिकी ॥ देहान्ते परमं स्थानं क
यत्सुरैरपि दुर्लभम् ॥ ५० ॥ प्राप्नोति पुरुषो नित्यं महामाया व
प्रसादतः ॥ वाराहपुराणे हरिहरब्रह्मविरचितं देव्याः कवचम् ॥ १ ॥ म

स
स
श
ती
॥ अथार्गलास्तोत्रम् ॥ अस्य श्रीअर्गलास्तोत्रमंत्रस्य विष्णुर्ऋषिः, ३६
अनुष्टुप्छंदः, श्रीमहालक्ष्मीदेवता, श्रीजगदंबाप्रोतये सप्तशतीपाठांग-
जपे विनियोगः ॥ ॐ नमश्चण्डिकायै ॥ जयन्ती मङ्गला काली
भद्रकाली कपालिनी ॥ दुर्गा क्षमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधा नमोऽस्तु
ते ॥ १ ॥ मधुकैटभविद्रावि विधातृवरदे नमः ॥ रूपं देहि जयं
देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २ ॥ महिषासुरनिर्नाशविधात्रि
वरदे नमः ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ३ ॥ अ
वन्दितांग्रियुगे देवि सर्वसौभाग्यदायिनि ॥ रूपं देहि जयं देहि
यशो देहि द्विषो जहि ॥ ४ ॥ रक्तबीजवधे देवि चंडमुंडविना-
शिनि ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ५ ॥ अचि-
न्त्यरूपचरिते सर्वशत्रुविनाशिनि ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि ॥ म

स ॥ द्विषो जहि ॥ ६ ॥ नतेभ्यः सर्वदा भक्त्या चण्डिके दुरितापहे ॥ ३७
 स ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ७ ॥ स्तुवञ्चो भक्ति-
 श ॥ पूर्व त्वां चण्डिके व्याधिनाशिनि ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि
 ती ॥ द्विषो जहि ॥ ८ ॥ चण्डिके सततं ये त्वामर्चयंतीह भक्तितः ॥
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ९ ॥ देहि सौभाग्य-
 मारोग्यं देहि देवि परं सुखम् ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि
 द्विषो जहि ॥ १० ॥ विधेहि द्विषतां नाशं विधेहि बलमुच्चकैः ॥
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ११ ॥ विधेहि देवि
 कल्याणं विधेहि परमां श्रियम् ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि
 द्विषो जहि ॥ १२ ॥ विद्यावन्तं यशस्वन्तं लक्ष्मीवन्तं जनं कुरु ॥
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १३ ॥ प्रचण्डदैत्य-

अ
 र्ग
 ला
 स्तो
 त्र
 म्

स० दर्पणि चण्डिके प्रणताय मे ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो ३८
स० जहि ॥ १४ ॥ चतुर्भुजे चतुर्वक्त्रसंस्तुते परमेश्वरि ॥ रूपं देहि जयं
श० देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १५ ॥ कृष्णेन संस्तुते देवि शश्व-
ती० द्भक्त्या त्वमम्बिके ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि
॥ १६ ॥ हिमाचलसुतानाथसंस्तुते परमेश्वरि ॥ रूपं देहि जयं देहि
यशो देहि द्विषो जहि ॥ १७ ॥ सुरासुरशिरोरत्ननिघृष्टचरणेऽम्बिके ॥
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १८ ॥ इन्द्राणीपति-
सद्भावपूजिते परमेश्वरि ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि
॥ १९ ॥ देवि भक्तजनोद्दामदत्तानन्दोदयेऽम्बिके ॥ रूपं देहि जयं
देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २० ॥ पुत्रान्देहि धनं देहि सर्व-
कामांश्च देहि मे ॥ रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि

अ
र्ग
ला
स्तो
त्र
म्

स ॥ २१ ॥ पत्नीं मनोरमां देहि मनोवृत्तानुसारिणीम् ॥ तारिणीं ३९
स दुर्गसंसारसागरस्य कुलोद्भवाम् ॥ २२ ॥ इदं स्तोत्रं पठित्वा तु
श महास्तोत्रं पठेन्नरः ॥ स तु सप्तशतीसंख्यावरमाप्नोति सम्पदाम्
ती ॥ २३ ॥ मार्कण्डेयपुराणे अर्गलास्तोत्रम् ॥ २ ॥

अथ कीलकम् ॥ अस्य श्रीकीलकस्तोत्रमंत्रस्य शिव ऋषिः,
अनुष्टुप्छंदः, श्रीमहासरस्वती देवता, श्रीजगदंबाप्रीत्यर्थं सप्तशती-
पाठांगजपे विनियोगः ॥ ॐ नमश्चण्डिकायै ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥
विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदीदिव्यचक्षुषे ॥ श्रेयःप्राप्तिनिमित्ताय नमः
सोमार्धधारिणे ॥ १ ॥ सर्वमेतद्विना यस्तु मन्त्राणामपि कीलकम् ॥ की
सोऽपि क्षेममवाप्नोति सततं जाप्यतत्परः ॥ २ ॥ सिद्ध्यन्त्युच्चाटना- ल
दीनि वस्तूनि सकलान्यपि ॥ एतेन स्तुवतां नित्यं स्तोत्रमात्रेण कम्

सिद्धयति ॥ ३ ॥ न मन्त्रो नौषधं तत्र न किञ्चिदपि विद्यते ॥ ३०
विना जाप्येन सिद्ध्येत सर्वमुच्चाटनादिकम् ॥ ४ ॥ समग्राण्यपि
सिद्धयन्ति लोकशंकाभिमां हरः ॥ कृत्वा निमन्त्रयामास सर्वमेवमिदं
शुभम् ॥ ५ ॥ स्तोत्रं वै चण्डिकायास्तु तच्च गुह्यं चकार सः ॥
समाप्तिर्न च पुण्यस्य तां यथावन्नियन्त्रणाम् ॥ ६ ॥ सोऽपि क्षेमम-
वाप्नोति सर्वमेव न संशयः ॥ कृष्णायां वा चतुर्दश्यामष्टम्यां वा
समाहितः ॥ ७ ॥ ददाति प्रतिगृह्णाति नान्यथैषा प्रसीदति ॥
इत्थंरूपेण कीलेन महादेवेन कीलितम् ॥ ८ ॥ यो निष्क्रीलां
विधायैनां नित्यं जपति सुस्फुटम् ॥ ससिद्धः सगणः सोऽपि
गन्धर्वो जायते वने ॥ ९ ॥ न चैवाप्यटतस्तस्य भयं कापि हि
जायते ॥ नाऽपमृत्युवशं याति मृतो मोक्षमवाप्नुयात् ॥ १० ॥

की
ल
क
म्

स० ज्ञात्वा प्रारभ्य कुर्वीत ह्यकुर्वाणो विनश्यति ॥ ततो ज्ञात्वैव सम्पन्न- ४१
 स० मिदं प्रारभ्यते बुधैः ॥ ११ ॥ सौभाग्यादि च यत्किंचिद्दृश्यते
 श० ललनाजने ॥ तत्सर्वं तत्प्रसादेन तेन जाप्यमिदं शुभम् ॥ १२ ॥
 शनैस्तु जप्यमानेऽस्मिन्स्तोत्रे सम्पत्तिरुच्चकैः ॥ भवत्येव समग्रापि
 ततः प्रारभ्यमेव तत् ॥ १३ ॥ ऐश्वर्यं यत्प्रसादेन सौभाग्यारोग्य-
 सम्पदः ॥ शत्रुहानिः परो मोक्षः स्तूयते सा न किं जनैः ॥ १४ ॥
 भगवत्याः कीलकस्तोत्रम् ॥ ३ ॥

ॐ अस्य श्रीनवार्णमंत्रस्य ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः, गायत्र्यु- एका
 णिगनुष्टुभश्छंदांसि, श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वत्यो देव- द
 ताः ॥ नंदाशाकंभरीभीमाः शक्तयः, रक्तदंतिकादुर्गाभ्रामर्यो श
 बीजानि, अग्निवायुसूर्यास्तत्त्वानि, श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहा- न्या
 साः

स सरस्वतीप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः ॥ ब्रह्मविष्णुरुद्रऋषिभ्यो नमः ४२
स शिरसि ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्छंदोभ्यो नमः मुखे ॥ श्रीमहाकाली-
ती महालक्ष्मीमहासरस्वतीदेवताभ्यो नमः हृदि ॥ नंदाशाकम्भरी-
भीमाशक्तिभ्यो नमो दक्षिणस्तने ॥ रक्तदंतिकादुर्गाभ्रामरीवी-
जेभ्यो नमो वामस्तने ॥ अग्निवायुसूर्यतत्त्वेभ्यो नमो नाभौ ॥ इति
ऋग्यादिन्यासः ॥ मूलेन करौ संशोध्य ॥

अथैकादशन्यासाः ॥ तत्रादौ मातृकान्यासः ॥ सर्वत्रादौ प्रण-
वोच्चारः ॥ अंनमो ललाटे ॥ आंनमो मुखवृत्ते ॥ इंनमो दक्षिण-
नेत्रे ॥ ईंनमो वामनेत्रे ॥ उंनमो दक्षिणकर्णे ॥ ऊंनमो वामकर्णे
क्रंनमो दक्षिणनसि ॥ ऋंनमो वामनसि ॥ लृंनमो दक्षिणगंडे ॥
लृंनमो वामगंडे ॥ एंनमः ऊर्ध्वोष्ठे ॥ ऐंनमोऽधरोष्ठे ॥ ओंनमः

ए
का
द
श
न्या
साः

स ॐ ध्वदंतपंक्तौ ॥ औं नमोऽधोदंतपंक्तौ ॥ अं नमः शिरसि ॥ अः- ४३
स नमो मुखे ॥ कं नमो दक्षबाहुमूले ॥ खं नमो दक्षकूर्परे ॥ गं नमो
श दक्षमणिवंधे ॥ घं नमो दक्षांगुलिमूले ॥ ङं नमो दक्षांगुल्यग्रे ॥
ती चं नमो वामबाहुमूले ॥ छं नमो वामकूर्परे ॥ जं नमो वाममणिवंधे ॥
झं नमो वामांगुलिमूले ॥ ञं नमो वामांगुल्यग्रे ॥ टं नमो दक्षपाद-
मूले ॥ ठं नमो दक्षजानुनि ॥ डं नमो दक्षगुल्फे ॥ ढं नमो दक्षपादां-
गुलिमूले ॥ णं नमो दक्षपादांगुल्यग्रे ॥ तं नमो वामपादमूले ॥
थं नमो वामजानुनि ॥ दं नमो वामगुल्फे ॥ धं नमो वामपादांगुलि-
मूले ॥ नं नमो वामपादांगुल्यग्रे ॥ पं नमो दक्षपार्श्वे ॥ फं नमो
वामपार्श्वे ॥ बं नमः पृष्ठे ॥ भं नमो नाभौ ॥ मं नमो जठरे ॥ यं नमो
हृदि ॥ रं नमो दक्षांसे ॥ लं नमः ककुदि ॥ वं नमो वामांसे ॥ शं नमो

ए
का
द
श
न्या
साः

सं ॥ हृदादिदक्षहस्तांते ॥ पंनमो हृदादिवामहस्तांते ॥ संनमो हृदादिदक्ष- ४४
सं ॥ पादांते ॥ हंनमो हृदादिवामपादांते ॥ लंनमो जठरे ॥ क्षंनमो
श ॥ मुखे ॥ इति मातृकान्यासो देवसारूप्यप्रदः प्रथमः ॥ १ ॥ ऐंहीं-
ती ॥ क्लींनमः कनिष्ठयोः ॥ ऐंहींक्लींनमोऽनामिकयोः ॥ ऐंहींक्लींनमो
॥ मध्यमयोः ॥ ऐंहींक्लींनमस्तर्जन्योः ॥ ऐंहींक्लींनमोऽगुष्ठयोः ॥
॥ ऐंहींक्लींनमः करमध्ये ॥ ऐंहींक्लींनमः करपृष्ठे ॥ ऐंहींक्लींनमो मणि-
॥ बंधयोः ॥ ऐंहींक्लींनमः कूर्परयोः ॥ ऐंहींक्लींनमो हृदयाय नमः ॥
॥ ऐंहींक्लींनमः शिरसे स्वाहा ॥ ऐंहींक्लींनमः शिखायै वषट् ॥ ऐंहीं-
॥ क्लींनमः कवचाय हुं ॥ ऐंहींक्लींनमो नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ऐंहींक्लीं-
॥ नमोऽस्त्राय फट् ॥ इति सारस्वतो जाड्यविनाशको द्वितीयः ॥ २ ॥
॥ ह्रींब्राह्मी पूर्वस्यां मां पातु ॥ ह्रींमाहेश्वरी आग्नेय्यां मां पातु ॥

ए
का
द
श
न्या
साः

स ॥ ह्रींकौमारी दक्षिणस्यां मां पातु ॥ ह्रींवैष्णवी नैर्ऋत्यां मां पातु ॥ ४५
 स ॥ ह्रींवाराही पश्चिमायां मां पातु ॥ ह्रींइंद्राणी वायव्यां मां पातु ॥
 श ॥ ह्रींचामुंडा उत्तरस्यां मां पातु ॥ ह्रींमहालक्ष्मीरैशान्यां मां पातु ॥
 ती ॥ ह्रीं व्योमेश्वरी ऊर्ध्वं मां पातु ॥ ह्रींसप्तद्वीपेश्वरी भूमौ मां पातु ॥
 ॥ ह्रींकामेश्वरी पाताले मां पातु ॥ इति मातृगणन्याससूत्रलोक्यविजय-
 प्रदस्तृतीयः ॥ ३ ॥ कमलांकुशमंडिता नंदजा पूर्वांगं मे पातु ॥
 खड्गपात्रधरा रक्तदंतिका दक्षिणांगं मे पातु ॥ पुष्पपल्लवसंयुता
 शाकंभरी पश्चिमांगं मे पातु ॥ धनुर्बाणकरा दुर्गा वामांगं मे पातु ॥ ए
 शिरःपात्रकरा भीमा मस्तकाच्चरणावधि मां पातु ॥ चित्रकांतिभृ- का
 द्भ्रामरी पादादि मस्तकांतं मे पातु ॥ इति जरामृत्युहरो नंदजादि- द
 न्यासश्चतुर्थः ॥ ४ ॥ पादादिनाभिपर्यंतं ब्रह्मा मां पातु ॥ नमोर्वि- श
 न्या साः

स शुद्धिपर्यंतं जनार्दनो मां पातु ॥ विशुद्धेर्ब्रह्मरंध्रांतं रुद्रा मां पातु ॥ ४६
स हंसः पदद्वयं मे पातु ॥ वैनतेयः करद्वयं मे पातु ॥ वृषभश्चक्षुषी मे
श पातु ॥ गजाननः सर्वांगं मे पातु ॥ आनंदमयो हरिः परापरौ देह-
ती भागौ मे पातु ॥ इति सर्वकामदो ब्रह्मादिन्यासः पंचमः ॥ ५ ॥
अष्टादशभुजा लक्ष्मीर्मध्यभागं मे पातु ॥ अष्टभुजा महासरस्वती
ऊर्ध्वभागं मे पातु ॥ दशभुजा महाकाली अधोभागं मे पातु ॥
सिंहो हस्तद्वयं मे पातु ॥ परहंसोऽक्षियुगं मे पातु ॥ महिषारूढो
यमः पदद्वयं मे पातु ॥ महेशश्चंडिकायुक्तः सर्वांगं मे पातु ॥ इति
महालक्ष्म्यादिन्यासः सद्गतिप्रदः षष्ठः ॥ ६ ॥ ऐंनमो ब्रह्मरंध्रे ॥
ह्रींनमो दक्षिणनेत्रे ॥ क्लींनमो वामनेत्रे ॥ चांनमो दक्षिणकर्णे ॥
मुंनमो वामकर्णे ॥ डांनमो दक्षिणनासापुटे ॥ यैंनमो वामनासा-

ए
का
द
श
न्या
साः

स पुटे ॥ विंनमो मुखे ॥ चेंनमो गुह्ये ॥ इति मूलाक्षरन्यासो रोग-
क्षयकरः सप्तमः ॥ ७ ॥ चेंनमो गुह्ये ॥ विंनमो मुखे ॥ येंनमो
वामनासापुटे ॥ डांनमो दक्षिणनासापुटे ॥ मुंनमो वामकर्णे ॥
चांनमो दक्षकर्णे ॥ क्लींनमो वामनेत्रे ॥ ह्रींनमो दक्षनेत्रे ॥ ऐंनमो
ब्रह्मरंध्रे ॥ इति विलोमाक्षरन्यासः सर्वदुःखनाशकोऽष्टमः ॥ ८ ॥
मूलमुच्चार्य ॥ मस्तकाच्चरणांतं चरणान्मस्तकांतमष्टवारं व्यापकं
कुर्यात् ॥ स यथा—प्रथमं पुरतो मूलेन मस्तकाच्चरणावधि ॥ १ ॥
ततश्चरणान्मस्तकावधि मूलोच्चारेण व्यापकम् ॥ २ ॥ एवं दक्षिणतः
पश्चाद्द्वामभागे चेति प्रतिदिग्भागेऽनुलोमविलोमतया द्विर्द्विरिति
अष्टवारं व्यापकं भवति ॥ इति देवताप्राप्तिकरो मूलव्यापको नवमः
॥ ९ ॥ मूलमुच्चार्य हृदयाय नमः ॥ एवं प्रत्यंगं सर्वत्र मूलमुच्चार्य

४७

ए
का
द
श
न्या
साः

स षडंगेषु न्यसेत् ॥ इति मूलषडंगन्याससूत्रलोकयवशकरो दशमः ॥ ४८ ॥
 स ॥ १० ॥ खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ॥ शंखिनी
 श चापिनी बाणभुशुंडीपरिघायुधा ॥ १ ॥ सौम्यासौम्यतराशेषसौम्ये-
 ती भ्यस्त्वतिसुंदरी । परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी ॥ २ ॥ यच्च
 किञ्चित्कचिद्वस्तु सदसद्वाखिलात्मिके ॥ तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा
 त्वं किं स्तूयते मया ॥ ३ ॥ यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पातात्ति
 यो जगत् ॥ सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥ ४ ॥
 विष्णुः शरीरग्रहणमहर्भीशान एव च ॥ कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः
 स्तोतुं शक्तिमान्भवेत् ॥ ५ ॥ आद्यं वाग्बीजं कृष्णतरं ध्यात्वा सर्वांगे
 विन्यसामि ॥ इति सर्वांगे न्यसेत् ॥ ॥ शूलेन पाहि नो देवि
 पाहि खड्गेन चांविक्के ॥ घंटास्त्रनेन नः पाहि चापज्यानिःस्त्रनेन च ॥

ए
 का
 द
 श
 न्या
 साः

स ॥ १ ॥ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चंडिके रक्ष दक्षिणे ॥ आमणे- ४९
स
श
ती
नात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरि ॥ २ ॥ सौम्यानि यानि रूपाणि
त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ॥ यानि चात्यंतघोराणि तै रक्षासांस्तथा भुवम्
॥ ३ ॥ खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तैऽविके ॥ करपल्लव-
संगीनि तैरस्मात्रक्ष सर्वतः ॥ ४ ॥ द्वितीयं मायाबीजं सूर्यसदृशं
ध्यात्वा सर्वांगे विन्यसेत् ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ॥
भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥ १ ॥ एतत्ते वदनं
सौम्यं लोचनत्रयभूषितम् ॥ पातु नः सर्वभूतेभ्यः कात्यायनि
नमोऽस्तु ते ॥ २ ॥ ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनम् ॥ त्रिशूलं
पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोऽस्तु ते ॥ ३ ॥ हिनस्ति दैत्यतेजांसि
स्वनेनापूयं या जगत् ॥ सा घंटा पातु नो देवि पापेभ्योऽनः सुता-

ए
का
द
श
न्य
सा

स निव ॥ ४ ॥ असुरासृग्वसापंकचर्चितस्ते करोज्ज्वलः ॥ शुभाय खड्गो
भवतु चंडिके त्वां नता वयम् ॥ ५ ॥ तृतीयं कामबीजं स्फटि-
काभं ध्यात्वा सर्वांगे विन्यसामि ॥ इति सर्वांगे विन्यसेत् ॥ इति
सूक्तादिवीजत्रयन्यासः पंचमः ॥ सर्वानिष्टहरः सर्वाभीष्टदः सर्व-
रक्षाकरश्चैकादशः ॥ ११ ॥ ॥ अथ मूलषडंगन्यासः ॥ ॐ ऐं अंगु-
ष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ क्लीं मध्यमाभ्यां नमः ॥
ॐ चामुंडायै अनामिकाभ्यां नमः ॥ ॐ विच्चे कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥
ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुंडायै विच्चे करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ एवं हृद-
यादिन्यासः ॥ ततोऽक्षरन्यासः ॥ ॐ ऐं नमः शिखायां ॥ ॐ ह्रीं नमो
दक्षिणनेत्रे ॥ ॐ क्लीं नमो वामनेत्रे ॥ ॐ चानमो दक्षिणकर्णे ॥
ॐ मुं नमो वामकर्णे ॥ ॐ डां नमो दक्षिणनासायाम् ॥ ॐ यैनमो

५०

ष
डं
ग
न्या
सः

सं वामनासायाम् ॥ ॐ विंनमो मुखे ॥ ॐ चेंनमो गुह्ये ॥ एवं विन्य- ५१
सं स्याष्टवारं मूलेन व्यापकं कुर्यात् ॥ ॥ अथाङ्गन्यासः ॥ ॐ ऐं प्राच्यै
शं नमः ॥ ॐ ऐं आग्नेय्यै नमः ॥ ॐ ह्रीं दक्षिणायै नमः ॥ ॐ ह्रीं नैऋत्यै
ती नमः ॥ ॐ क्लीं प्रतीच्यै नमः ॥ ॐ क्लीं वायव्यै नमः ॥ ॐ चामुंडायै
उदीच्यै नमः ॥ ॐ विच्चे ईशान्यै नमः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुंडायै विच्चे
ऊर्ध्वायै नमः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुंडायै विच्चे भूम्यै नमः ॥ अथ
ध्यानम् ॥ खड्गं चक्रगदेषु चापपरिघाञ्छूलं भुशुंडीं शिरः शंखं संद-
धतीं करैस्त्रिनयनां सर्वांगभूषावृताम् ॥ नीलाश्मद्युतिमास्यपाद- ७
दशकां सेवे महाकालिकां यामस्तौत्स्वपिते हरौ कमलजो हंतुं मधुं ८
कैटभम् ॥ १ ॥ अक्षस्रक्पराशूगदेषुकुलिशं पद्मं धनुः कुंडिकां दण्डं ९
शक्तिमसिं च चर्म जलजं घंटां सुराभाजनम् ॥ शूलं पाशसुदर्शने १०
सः

स च दधतीं हस्तैः प्रवालप्रभां सेवे सैरिभमर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरो-
स जस्थिताम् ॥ २ ॥ घंटाशूलहलानि शंखमुसले चक्रं धनुः सायकं
श हस्ताब्जैर्दधतीं घनांतविलसच्छीतांशुतुल्यप्रभाम् ॥ गौरीदेहसमुद्भवां
ती त्रिजगतामाधारभूतां महापूर्वामत्र सरस्वतीमनुभजे शुभादिदैत्या-
र्दिनीम् ॥ ३ ॥ मानसोपचारैः संपूज्य ॥ ॐ मां माये महामाले
सर्वशक्तिस्वरूपिणि ॥ चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मां सिद्धिदा भव
॥ १ ॥ इति मालां प्रार्थ्य ॥ ॐ सिद्ध्यै नमः इति मालां नत्वा
जपेत् ॥ मंत्रार्थस्तु महासरस्वत्यादिरूपे चित्सदानंदमये चंडिके
त्वां ब्रह्मविद्याप्राप्त्यर्थं वयं सर्वदा ध्यायामः ॥ इत्यर्थानुसंधानपूर्वकं
नवार्णमंत्रं १०८ वारं जप्त्वा षडंगन्यासं कृत्वा रात्रिसूक्तं जपेत् ॥
तद्वैदिकं पौराणं वा ॥ ॥ तत्रेदं वैदिकम् ॥ रात्रीति सूक्तस्य कुशिक-

स ऋषिः रात्रिर्देवता ॥ गायत्री च्छंदः ॥ श्रीजगदंबाप्रतीत्यर्थे सप्तशती-
 पाठादौ जपे विनियोगः ॥ ॐ रात्री व्यख्यदायती पुरुत्रा देव्य १-
 क्षमिः ॥ विश्वा अधिश्रियोधित ॥ ओर्विप्रा अमर्त्या निवर्तो देव्यु-
 १ द्रतः ॥ ज्योतिषा बाधते तमः ॥ निरु स्वसारमस्कृतोषसं देव्या-
 यती ॥ अपेदुहासते तमः ॥ सा नो अद्य यस्या वयं नि ते यामन्न-
 विक्षमहि ॥ वृक्षे न वसति वयः ॥ नि ग्रामासो अविक्षत नि पद्वंतो
 नि पक्षिणः ॥ नि श्येनासश्चिदर्थिनः ॥ यावया वृक्षं १ वृक्षं यव-
 यस्तेनमूर्म्ये ॥ अथा नः सुतरा भव ॥ उप मा पेपिशत्तमः कृष्णं
 व्यक्तमस्थित ॥ उप ऋवेव यातय ॥ उप ते गा इवाकरं वृणीष्व
 दुहितर्दिवः ॥ रात्रि स्तोमं न जिग्युषे ॥ इति ॥ ॥ अथ
 पौराणम् ॥ विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम् ॥ निद्रां

पौ०

रा

त्रि

सू

क्त

म

स० भगवतीं विष्णोरतुलां तेजसः प्रभुः ॥ १ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ त्वं स्वाहा ५४
 स० त्वं स्वधा त्वं हि वषट्कारस्वरात्मिका ॥ सुधा त्वमक्षरे नित्ये त्रिधा
 श० मात्रात्मिका स्थिता ॥ २ ॥ अर्धमात्रास्थिता नित्या याऽनुच्चार्या
 ती० विशेषतः ॥ त्वमेव संध्या सावित्री त्वं देवि जननी परा ॥ ३ ॥
 त्वयैतद्धार्यते विश्वं त्वयैतत्सृज्यते जगत् ॥ त्वयैतत्पाल्यते देवि
 त्वमत्स्यंते च सर्वदा ॥ ४ ॥ विसृष्टौ सृष्टिरूपा त्वं स्थितिरूपा च
 पालने ॥ तथा संहतिरूपांते जगतोऽस्य जगन्मये ॥ ५ ॥ महाविद्या
 महामाया महामेधा महास्मृतिः ॥ महामोहा च भवति महादेवि पौ०
 महेश्वरी ॥ ६ ॥ प्रकृतिस्त्वं च सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी ॥ काल- रा
 रात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा ॥ ७ ॥ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं त्रि
 ह्रीस्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा ॥ लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं शांतिः क्षांति- सू
 क्त
 म्

स रेव च ॥ ८ ॥ खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ॥ ५५
स शंखिनी चापिनी बाणभुशुंडीपरिघायुधा ॥ ९ ॥ सौम्या सौम्य-
ती तराशेषसौम्येभ्यस्त्वतिसुंदरी ॥ परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी
॥ १० ॥ यच्च किञ्चित्कचिद्वस्तु सदसद्वाऽखिलात्मिके ॥ तस्य
सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किं स्तूयसे मया ॥ ११ ॥ यया त्वया
जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्ति यो जगत् ॥ सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां
स्तोतुमिहेश्वरः ॥ १२ ॥ विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशान एव च ॥
कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः स्तोतुं शक्तिमान्भवेत् ॥ १३ ॥ सा पौ०
त्वमित्थं प्रभावैः स्वैरुदारैर्देवि संस्तुता ॥ मोहयैतौ दुराधर्षावसुरौ रा
मधुकैटभौ ॥ १४ ॥ प्रबोधं च जगत्स्वामी नीयतामच्युतो लघु ॥ त्रि
बोधश्च क्रियतामस्य हंतुमेतौ महासुरौ ॥ १५ ॥ इति रात्रिसूक्तं म

स पौराणम् ॥ अथ पल्लवयोजनासंपुटीकरणपाठज्ञापकं यथा ॥ पल्लव-
प्रकारः सर्वमंगल० इति मंत्रपल्लवे ॐमार्कण्डेय उवाच सर्वमंगल०
इति प्रणवादिप्रतिसप्तशतीमंत्रांते पल्लवमंत्रं पठेदिति ॥ अथ योजना-
प्रकारः ॥ ॐसर्वमं० मार्कण्डेय उवाच ॥ इति सप्तशतीप्रतिमंत्रादौ
सप्रणवं योजनामंत्रं पठेत् ॥ अथ संपुटीकरणप्रकारः ॥ ॐशरणा०
मार्कण्डेय उवाच शरणा० एवं सप्तशतीमंत्रादौ मंत्रांते च संपुटमंत्रं
पठेत् ॥ अयं तु शांतिकपौष्टिकवशीकरणादिशुभकर्मसु ॥ शत्रुविद्रा-
वणोच्चाटनाद्युग्रकर्मसु तु यथा ॐहूं फट् मार्कण्डेय उवाच फट् हूं ॐ
इति सप्तशतीमंत्रादौ विद्रावणबीजानि पठित्वा तान्येवांते विलो-
मानि पठेदिति ॥ ॐश्रीगणेशाय नमः ॥ अस्य श्रीसप्तशतीस्तोत्र-
मालामंत्रस्य ॥ ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुभ-

प
ल
व
य
ो
ज
ना

सं ॥ शृंदांसि ॥ श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वत्यो देवताः ॥ ५७
सं नंदाशाकंभरी भीमाः शक्तयः ॥ रक्तदंतिकादुर्गाभ्रामर्यो बीजानि ॥
शं ॥ अग्निवायुसूर्यास्तत्त्वानि ॥ ऋग्यजुःसामवेदा ध्यानानि ॥ मम
ती सकलकामनासिद्धये श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वतीप्रीत्यर्थे
जपे विनियोगः ॥ तत्रादौ न्यासाः ॥ ॐ खड्गिनी शूलिनी घोरा
गदिनी चक्रिणी तथा ॥ शंखिनी चापिनी बाणभुशुंडीपरिधा-
युधा ॥ अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन
चाम्बिके ॥ घंटास्वनेन नः पाहि चापज्यानिःस्वनेन च ॥ तर्ज-
नीभ्यां नमः ॥ ॐ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चंडिके रक्ष दक्षिणे ॥
भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरि ॥ मध्यमाभ्यां नमः ॥ न्या
ॐ सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ॥ यानि चात्यंत-सः

स० घोराणि तै रक्षासांस्तथा भुवम् ॥ अनामिकाभ्यां नमः ॐखङ्ग-
स० शूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तेऽम्बिके ॥ करपल्लवसंगीनि तैरस्मा-
श० त्रक्ष सर्वतः ॥ कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ॐसर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वश-
ती० क्तिसमन्विते ॥ भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥
करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ एवं हृदयादि ॥ ॐखङ्गिनी शूलिनी
घोरा० हृदयाय नमः ॥ ॐशूलेन पाहि नो देवि० शिरसे स्वाहा ॥
ॐग्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च० शिखायै वषट् ॥ ॐसौम्यानि यानि
रूपाणि० कवचाय हुं ॥ ॐखङ्गशूलगदादीनि० नेत्रत्रयाय वौषट् ॥
ॐसर्वस्वरूपे सर्वेशे० अस्त्राय फट् ॥ अथ चंडीपंचाक्षरमंत्रन्यासः
॥ ॐहीं हृदयाय नमः ॥ ॐचं शिरसे स्वाहा ॥ ॐडिं शिखायै न्या
वषट् ॥ ॐकां कवचाय हुं ॥ ॐयै नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐहीं सः

सं चंडिकायै अस्त्राय फट् ॥ अथ चक्रन्यासः ॥ ॐ शंभुतेजोज्वल-
सं ज्वालामालिनि पावके हां नंदायै अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ शंभुते-
शं ज्वालामालिनि पावके हीं रक्तदंतिकायै तर्जनीभ्यां नमः ॥
ती ॐ शंभुतेजोज्वलं ज्वालामालिनि पावके हुं शाकंभयै मध्यमाभ्यां
ॐ शंभुतेजोज्वलं ज्वालामालिनि पावके हैं दुर्गायै अनामि-
नमः ॥ ॐ शंभुतेजोज्वलं ज्वालामालिनि पावके हौं भीमायै
काभ्यां नमः ॥ ॐ शंभुतेजोज्वलं ज्वालामालिनि पावके ह्रौं
कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॐ शंभुतेजोज्वलं ज्वालामालिनि पावके हः
भ्रामर्यै करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ एवं ॥ हृदयादिषडंगन्यासः ॥ ॥
अथ ध्यानम् ॥ विद्युदामसमप्रभां मृगपतिस्कंधस्थितां भीषणां
कन्याभिः करवालखेटविलसद्भस्ताभिरासेविताम् ॥ हस्तैश्चक्रदरालि-
खेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं बिभ्राणामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गां न्यासः

स० त्रिनेत्रां भजे ॥ १ ॥ इति ध्यात्वा मनसा संपूज्य ॥ गुरुदेवतात्मैक्यं ६०
स० विभाव्यार्थानुसंधानपूर्वकं मध्यमस्वरेण चंडीस्तवं पठेत् ॥ ॥
श० सप्तशतीप्रथमचरितम् ॥ प्रथमचरित्रस्य ब्रह्मा ऋषिः, महा-
ती काली देवता, गायत्री छंदः, नंदा शक्तिः, रक्तदंतिका
बीजम्, अग्निस्तत्त्वम्, ऋग्वेदः स्वरूपम्, श्रीमहाकालीप्रीत्यर्थं
धर्मार्थं जपे विनियोगः ॥ खड्गं चक्रगदेषुचापपरिधानं शूलं
भुशुंडीं शिरः शंखं संदधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वांगभूषावृताम् ॥
नीलाश्मद्युतिमास्यपाददशकां सेवे महाकालिकां यामस्तौत्स्वपिते
हरौ कमलजो हंतुं मधुं कैटभम् ॥ ॐ नमश्चण्डिकायै ॥ ॐ ऐं मार्क-
डेय उवाच ॥ १ ॥ सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ॥ अ०
निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद्भूततो मम ॥ २ ॥ महामायानुभावेन १

स ॥ यथा मन्वंतराधिपः ॥ स बभूव महाभागः सावर्णिस्तनयो रवेः ॥ ६१ ॥
स ॥ ३ ॥ स्वारोचिषेऽतरे पूर्वं चैत्रवंशसमुद्भवः ॥ सुरथो नाम
श ॥ राजाभूत्समस्ते क्षितिमण्डले ॥ ४ ॥ तस्य पालयतः सम्यक्प्रजाः
ती ॥ पुत्रानिवौरसान् ॥ बभूवुः शत्रवो भूपाः कोलाविध्वंसिनस्तदा
॥ ५ ॥ तस्य तैरभवद्युद्धमतिप्रबलदंडिनः ॥ न्यूनैरपि स तैर्युद्धे
कोलाविध्वंसिभिर्जितः ॥ ६ ॥ ततः स्वपुरमायातो निजदेशाधि-
पोऽभवत् ॥ आक्रान्तः स महाभागस्तैस्तदा प्रबलारिभिः ॥ ७ ॥
अमात्यैर्वलिभिर्दुष्टैर्दुर्बलस्य दुरात्मभिः ॥ कोशो बलं चापहतं तत्रापि
स्वपुरे ततः ॥ ८ ॥ ततो मृगयाव्याजेन हतस्वाम्यः स भूपतिः ॥
एकाकी हयमारुह्य जगाम गहनं वनम् ॥ ९ ॥ स तत्राश्रमम-
द्राक्षीद्विजवर्यस्य मेधसः ॥ प्रशान्तश्चापदाकीर्णं मुनिशिष्योपशो-

संभितम् ॥ १० ॥ तस्थौ कंचित्स कालं च मुनिना तेन सत्कृतः ॥ ६२
इतश्चेतश्च विचरंस्तस्मिन्मुनिवराश्रमे ॥ ११ ॥ सोऽर्चितयत्तदा तत्र
ममत्वाकृष्टमानसः ॥ १२ ॥ मत्पूर्वैः पालितं पूर्वं मया हीनं पुरं
हि तत् ॥ मद्भृत्यैस्तैरसद्वृत्तैर्धर्मतः पाल्यते न वा ॥ १३ ॥ न
जाने स प्रधानो मे शूरो हस्ती सदामदः ॥ मम वैरिवशं यातः
कान्भोगानुपलप्स्यते ॥ १४ ॥ ये ममानुगता नित्यं प्रसादधन-
भोजनैः ॥ अनुवृत्तिं ध्रुवं तेऽद्य कुर्वन्त्यन्यमहीभृताम् ॥ १५ ॥
असम्यग्व्ययशीलैस्तैः कुर्वद्भिः सततं व्ययम् ॥ संचितः सोऽति-
दुःखेन क्षयं कोशो गमिष्यति ॥ १६ ॥ एतच्चान्यच्च सततं चिंत-
यामास पार्थिवः ॥ तत्र विप्राश्रमाभ्याशे वैश्यमेकं ददर्श सः ॥ १७ ॥
स पृष्टस्तेन कस्त्वं भो हेतुश्चागमनेऽत्र कः ॥ सशोकः ॥

स इव कस्माच्चं दुर्मना इव लक्ष्यसे ॥ १८ ॥ इत्याकर्ण्य वचस्तस्य ॥ ६३
स भूपतेः प्रणयोदितम् ॥ प्रत्युवाच स तं वैश्यः प्रश्रयावनतो नृपम् ॥
श ॥ १९ ॥ वैश्य उवाच ॥ २० ॥ समाधिर्नाम वैश्योऽहमुत्पन्नो ॥
ती धनिनां कुले ॥ पुत्रदारैर्निरस्तश्च धनलोभादसाधुभिः ॥ २१ ॥
विहीनश्च धनैर्दारैः पुत्रैरादाय मे धनम् ॥ वनमभ्यागतो दुःखी ॥
निरस्तश्चाप्तवन्धुभिः ॥ २२ ॥ सोऽहं न वेद्मि पुत्राणां कुशलाकुश- ॥
लात्मिकाम् ॥ प्रवृत्तिं स्वजनानां च दाराणां चात्र संस्थितः ॥ २३ ॥
किं नु तेषां गृहे क्षेममक्षेमं किं नु सांप्रतम् ॥ २४ ॥ कथं ते किं ॥
नु सद्गुत्ता दुर्गुत्ताः किं नु मे सुताः ॥ २५ ॥ राजोवाच ॥ २६ ॥
यैर्निरस्तो भवांल्लुब्धैः पुत्रदारादिभिर्धनैः ॥ २७ ॥ तेषु किं ॥ अ०
भवतः स्नेहमनुबध्नाति मानसम् ॥ २८ ॥ वैश्य उवाच ॥ २९ ॥ १

स ॥ एवमेतद्यथा प्राह भवानस्मद्गतं वचः ॥ किं करोमि न बध्नाति ॥ ६४ ॥
स ॥ मम निष्ठुरतां मनः ॥ ३० ॥ यैः सन्त्यज्य पितृस्नेहं धनलुब्धै-
श ॥ निराकृतः ॥ पतिस्वजनहार्दं च हार्दिं तेष्वेव मे मनः ॥ ३१ ॥
ती ॥ किमेतन्नाभिजानामि जानन्नपि महामते ॥ यत्प्रेमप्रवणं चित्तं
॥ विगुणेष्वपि बंधुषु ॥ ३२ ॥ तेषां कृते मे निःश्वासो दौर्मनस्यं च
॥ जायते ॥ ३३ ॥ करोमि किं यन्न मनस्तेष्वप्रीतिषु निष्ठुरम् ॥ ३४ ॥
॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ ३५ ॥ ततस्तौ सहितौ विप्र तं मुनिं समुपस्थितौ
॥ ३६ ॥ समाधिर्नाम वैश्योऽसौ स च पार्थिवसत्तमः ॥ ३७ ॥
॥ कृत्वा तु तौ यथान्यायं यथार्हं तेन संविदम् ॥ उपविष्टौ कथाः
॥ काश्चिच्चक्रतुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ ३८ ॥ राजोवाच ॥ ३९ ॥ भगवं
॥ स्त्वामहं प्रष्टुमिच्छाम्येकं वदस्व तत् ॥ ४० ॥ दुःखाय यन्मे ॥ १ ॥

स० मनसः स्वचित्तायत्ततां विना ॥ ४१ ॥ ममत्वं गतराज्यस्य ॥ ६५
 स० राज्यांगेष्वखिलेष्वपि ॥ जानतोऽपि यथाज्ञस्य क्रिमेतन्मुनिसत्तम
 श० ॥ ४२ ॥ अयं च निकृतः पुत्रैर्दारैर्भृत्यैस्तथोज्झितः ॥ स्वजनेन च
 ती संत्यक्तस्तेषु हार्दी तथाप्यति ॥ ४३ ॥ एवमेष तथाहं च द्वावप्य-
 त्यंतदुःखितौ ॥ दृष्टदोषेऽपि विषये ममत्वाकृष्टमानसौ ॥ ४४ ॥
 तत्क्रिमेतन्महाभाग यन्मोहो ज्ञानिनोरपि ॥ ममास्य च भवत्येषा
 विवेकांधस्य मूढता ॥ ४५ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ४६ ॥ ज्ञानमस्ति
 समस्तस्य जंतोर्विषयगोचरे ॥ विषयाश्च महाभाग यांति चैवं पृथक्
 पृथक् ॥ ४७ ॥ दिवांधाः प्राणिनः केचिद्रात्रावंधास्तथापरे ॥ केचि-
 दिवा तथा रात्रौ प्राणिनस्तुल्यदृष्टयः ॥ ४८ ॥ ज्ञानिनो मनुजाः
 सत्यं किं नु ते न हि केवलम् ॥ यतो हि ज्ञानिनः सर्वे पशुपक्षि-

स० मृगादयः ॥ ४९ ॥ ज्ञानं च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृगपक्षिणाम् ॥ ६६
स० मनुष्याणां च यत्तेषां तुल्यमन्यत्तथोभयोः ॥ ५० ॥ ज्ञानेऽपि सति
श० पश्यैतान्पतंगाञ्छावचंचुषु ॥ कणमोक्षादृतान्मोहात्पीड्यमाना-
ती० नपि क्षुधा ॥ ५१ ॥ मानुषा मनुजव्याघ्र साभिलाषाः सुतान्प्रति ॥
लोभात्प्रत्युपकाराय नन्वेतान्किं न पश्यसि ॥ ५२ ॥ तथापि
ममतावर्ते मोहगर्ते निपातिताः ॥ महामायाप्रभावेण संसारस्थिति-
कारिणा ॥ ५३ ॥ तन्नात्र विस्मयः कार्यो योगनिद्रा जगत्पतेः ॥
महामाया हरेश्चैषा तया संमोह्यते जगत् ॥ ५४ ॥ ज्ञानिनामपि
चेतांसि देवी भगवती हि सा ॥ बलादाकृष्य मोहाय महामाया
प्रयच्छति ॥ ५५ ॥ तया विसृज्यते विश्वं जगदेतच्चराचरम् ॥ ५६ ॥ सा विद्या परमा ॥ ५७ ॥

स ॥ मुक्तेर्हेतुभूता सनातनी ॥ ५७ ॥ संसारबंधहेतुश्च सैव सर्वेश्वरेश्वरी ॥ ५८ ॥ राजोवाच ॥ ५९ ॥ भगवन्का हि सा देवी महामायेति ॥ ६० ॥
श ॥ यां भवान् ॥ ब्रवीति कथमुत्पन्ना सा कर्मास्याश्च किं द्विज ॥ ६१ ॥ तत्सर्वं श्रोतु-
ती ॥ यत्प्रभावा च सा देवी यत्स्वरूपा यदुद्भवा ॥ ६२ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ६३ ॥
॥ मिच्छामि त्वत्तो ब्रह्मविदां वर ॥ ६४ ॥ तथापि तत्समु-
॥ नित्यैव सा जगन्मूर्तिस्तया सर्वमिदं ततम् ॥ ६५ ॥ देवानां कार्यसिद्ध्यर्थमाविर्भवति
॥ उत्पत्तिर्बहुधा श्रूयतां मम ॥ ६६ ॥ सा यदा ॥ उत्पन्नेति तदा लोके सा नित्याप्यभिधीयते ॥ ६७ ॥
॥ योगनिद्रां यदा विष्णुर्जगत्येकार्णवीकृते ॥ ६८ ॥ तदा द्वावसुरौ घोरौ विख्यातौ
॥ तत्कल्पांते भगवान्प्रभुः ॥ ६९ ॥ मधुकैटभौ ॥ विष्णुकर्णमलोद्भूतौ हंतुं ब्रह्माणमुद्यतौ ॥ ७० ॥

स० स नाभिकमले विष्णो स्थितो ब्रह्मा प्रजापतिः ॥ दृष्ट्वा तावसुरौ ६८
स० चोग्रौ प्रसुप्तं च जनार्दनम् ॥ ६९ ॥ तुष्ट्वा योगनिद्रां तामेकाग्र-
श० हृदयः स्थितः ॥ विबोधनार्थाय हरेर्हरिनेत्रकृतालयाम् ॥ ७० ॥
ती० विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम् ॥ निद्रां भगवतीं
विष्णोरतुलां तेजसः प्रभुः ॥ ७१ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ७२ ॥ त्वं
स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि वषट्कारः स्वरात्मिका ॥ सुधा त्वमक्षरे
नित्ये त्रिधामात्रात्मिका स्थिता ॥ ७३ ॥ अर्धमात्रास्थिता नित्या
याऽनुच्चार्या विशेषतः ॥ त्वमेव संध्या सावित्री त्वं देवि जननी
परा ॥ ७४ ॥ त्वयैतद्वार्यते विश्वं त्वयैतत्सृज्यते जगत् ॥ त्वयै-
तत्पाल्यते देवि त्वमत्स्यंते च सर्वदा ॥ ७५ ॥ विसृष्टौ सृष्टिरूपा अ०
त्वं स्थितिरूपा च पालने ॥ तथा संहतिरूपांते जगतोऽस्य जग- १

सं नम्ये ॥ ७६ ॥ महाविद्या महामाया महामेधा महास्मृतिः ॥ ६९
सं महामोहा च भवती महादेवि महेश्वरी ॥ ७७ ॥ प्रकृतिस्त्वं च
शं सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी ॥ कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा
ती ॥ ७८ ॥ त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं ह्रीस्त्वं बुद्धिबोधलक्षणा ॥ लज्जा
पुष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं शान्तिः शान्तिरेव च ॥ ७९ ॥ खड्गिनी शूलिनी
घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ॥ शंखिनी चापिनी बाणभुशुंडीपरि-
घायुधा ॥ ८० ॥ सौम्या सौम्यतराशेषसौम्येभ्यस्त्वतिसुन्दरी ॥
परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी ॥ ८१ ॥ यच्च किञ्चित्कचिद्वस्तु
सदसद्वाखिलात्मिके ॥ तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किं स्तूयसे
मया ॥ ८२ ॥ यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यति यो जगत् ॥ ८३ ॥ विष्णुः
सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ॥ ८३ ॥ १

स शरीरग्रहणमहमीशान एव च ॥ कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः स्तोतुं ॥ ७० ॥
स शक्तिमान्भवेत् ॥ ८४ ॥ सा त्वमित्थं प्रभावैः स्वरुदारैर्देवि
श संस्तुता ॥ मोहयैतौ दुराधर्षावसुरौ मधुकैटभौ ॥ ८५ ॥ प्रबोधं
ती च जगत्स्वामी नीयतामच्युतो लघु ॥ ८६ ॥ बोधश्च क्रियतामस्य
हंतुमेतौ महासुरौ ॥ ८७ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ८८ ॥ एवं स्तुता
तदा देवी तामसी तत्र वेधसा ॥ विष्णोः प्रबोधनार्थाय निहंतुं
मधुकैटभौ ॥ ८९ ॥ नेत्रास्यनासिकाबाहुहृदयेभ्यस्तथोरसः ॥
निर्गम्य दर्शने तस्थौ ब्रह्मणोऽव्यक्तजन्मनः ॥ ९० ॥ उत्तस्थौ च
जगन्नाथस्तया मुक्तो जनार्दनः ॥ एकार्णवेऽहिशयनात्ततः स ददृशे
च तौ ॥ ९१ ॥ मधुकैटभौ दुरात्मानावतिवीर्यपराक्रमौ ॥ क्रोध-
रक्तेक्षणावतुं ब्रह्माणं जनितोद्यमौ ॥ ९२ ॥ समुत्थाय ततस्ताभ्यां ॥ १

स युयुधे भगवान्हरिः ॥ पंच वर्षसहस्राणि बाहुप्रहरणो विभुः ॥ ९३ ॥ ७१
स तावप्यतिबलोन्मत्तौ महामायाविमोहितौ ॥ ९४ ॥ उक्तवंतौ वरो-
शः ऽस्मत्तो व्रियतामिति केशवम् ॥ ९५ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ९६ ॥
ती भवेतामद्य मे तुष्टौ मम वध्यावुभावपि ॥ ९७ ॥ किमन्येन वरे-
णात्र एतावद्धि वृतं मया ॥ ९८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ९९ ॥ वंचिता-
भ्यामिति तदा सर्वमापोमयं जगत् ॥ विलोक्य ताभ्यां गदितो
भगवान्कमलेक्षणः ॥ १०० ॥ आवां जहि न यत्रोर्वी सलिलेन
परिप्लुता ॥ १ ॥ ऋषिरुवाच ॥ २ ॥ तथेत्युक्त्वा भगवता शंख-
चक्रगदाभृता ॥ कृत्वा चक्रेण वै छिन्ने जघने शिरसी तयोः ॥ ३ ॥
एवमेषा समुत्पन्ना ब्रह्मणा संस्तुता स्वयम् ॥ प्रभावमस्या देव्यास्तु
भूयः शृणु वदामि ते ॥ ४ ॥ ऐॐ ॥ श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके १

स० मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये प्रथमः ॥ १ ॥ उवाचमंत्राः ॥ १४ ॥ ७२
स० अर्धमंत्राः ॥ २४ ॥ श्लोकमंत्राः ॥ ६६ ॥ एवं मंत्राः ॥ १०४ ॥
श० मध्यमचरितस्य ॥ विष्णुऋषिः ॥ महालक्ष्मीदेवता ॥ उष्णिक्छंदः ॥
ती० शाकंभरी शक्तिः ॥ दुर्गा बीजम् ॥ वायुस्तत्त्वम् ॥ यजुर्वेदः स्वरूपं ॥
महालक्ष्मीप्रीत्यर्थं अर्थार्थे जपे विनियोगः ॥ ध्यानम् ॥ अक्षस्रक्प-
रशू० ॥ ॐ ह्रीं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ देवासुरमभूद्युद्धं पूर्णमब्दशतं
पुरा ॥ महिषेऽसुराणामधिपे देवानां च पुरंदरे ॥ २ ॥ तत्रासुरै-
र्महावीर्यैर्देवसैन्यं पराजितम् ॥ जित्वा च सकलान्देवानिन्द्रोऽभून्म-
हिषासुरः ॥ ३ ॥ ततः पराजिता देवाः पद्मयोनिं प्रजापतिम् ॥ पुर-
स्कृत्य गतास्तत्र यत्रेशगरुडध्वजौ ॥ ४ ॥ यथावृत्तं तयोस्तद्वन्महि-
षासुरचेष्टितम् ॥ त्रिदशाः कथयामासुर्देवाभिभवविस्तरम् ॥ ५ ॥ २

अ०

सुख्येन्द्राग्निलैङ्गनां यमस्य वरुणस्य च ॥ अन्येषां चाविकारान्सः ७३
स्वयमेवाधितिष्ठति ॥६॥ स्वर्गान्निराकृताः सर्वे तेन देवगणा भुवि ॥
विचरन्ति यथा मर्त्या महिषेण दुरात्मना ॥ ७ ॥ एतद्वः कथितं
सर्वममरारिविचेष्टितम् ॥ शरणं च प्रपन्नाः स्मो वधस्तस्य विचिंत्य-
ताम् ॥ ८ ॥ इत्थं निशम्य देवानां वचांसि मधुसूदनः ॥ चकार
कोपं शंभुश्च भ्रुकुटीकुटिलाननौ ॥९॥ ततोऽतिकोपपूर्णस्य चक्रिणो
वदनात्ततः ॥ निश्चक्राम महत्तेजो ब्रह्मणः शंकरस्य च ॥ १० ॥
अन्येषां चैव देवानां शक्रादीनां शरीरतः ॥ निर्गतं सुमहत्तेजस्त-
चैक्यं समगच्छत ॥ ११ ॥ अतीव तेजसः कूटं ज्वलंतमिव पर्व-
तम् ॥ ददृशुस्ते सुरास्तत्र ज्वालाव्याप्तदिगंतरम् ॥ १२ ॥ अतुलं अ०
तत्र तत्तेजः सर्वदेवशरीरजम् ॥ एकस्थं तदभून्नारी व्याप्तलोकत्रयं २

स ॥ त्विषा ॥ १३ ॥ यदभूच्छांभवं तेजस्तेनाजायत तन्मुखम् ॥ याम्येन ॥ ७४
स ॥ चाभवन्केशा बाहवो विष्णुतेजसा ॥ १४ ॥ सौम्येन स्तनयोर्युग्मं ॥
श ॥ मध्यं चैद्रेण चाभवत् ॥ वारुणेन च जंघोरू नितंबस्तेजसा भुवः ॥
ती ॥ १५ ॥ ब्रह्मणस्तेजसा पादौ तदंगुल्योऽर्कतेजसा ॥ वसूनां च
करांगुल्यः कौबेरेण च नासिका ॥ १६ ॥ तस्यास्तु दंताः संभूताः
प्राजापत्येन तेजसा ॥ नयनत्रितयं जज्ञे तथा पावकतेजसा ॥ १७ ॥
भ्रुवौ च संध्ययोस्तेजः श्रवणावनिलस्य च ॥ अन्येषां चैव देवानां
संभवस्तेजसां शिवा ॥ १८ ॥ ततः समस्तदेवानां तेजोराशिसमुद्भ-
वाम् ॥ तां विलोक्य मुदं प्रापुरमरा महिषार्दिताः ॥ १९ ॥ ततो
देवा ददुस्तस्यै स्वानि स्वान्यायुधानि च ॥ शूलं शूलाद्विनिष्कृष्य ॥ अ०
ददौ तस्यै पिनाकधृक् ॥ २० ॥ चक्रं च दत्तवान्कृष्णः समुत्पाद्य ॥ २

स ॥ स्वचक्रतः ॥ शंखं च वरुणः शक्तिं ददौ तस्यै हुताशनः ॥ २१ ॥ ७५
 स ॥ मारुतो दत्तवांश्चापं बाणपूर्णे तथेषुधी ॥ वज्रमिन्द्रः समुत्पाद्य कुलि-
 श ॥ शादमराधिपः ॥ २२ ॥ ददौ तस्यै सहस्राक्षो घंटामैरावताद्भजात् ॥
 ती ॥ कालदंडाद्यमो दंडं पाशं चाम्बुपतिर्ददौ ॥ २३ ॥ प्रजापतिश्चाक्ष-
 मालां ददौ ब्रह्मा कमंडलुम् ॥ समस्तरोमकूपेषु निजरश्मीन्दिवाकरः
 ॥ २४ ॥ कालश्च दत्तवान्खड्गं तस्यै चर्म च निर्मलम् ॥ क्षीरोद-
 श्रामलं हारमजरे च तथांबरं ॥ २५ ॥ चूडामणिं तथा दिव्यं
 कुंडले कटकानि च ॥ अर्धचंद्रं तथा शुभ्रं केयूरान्सर्वबाहुषु ॥ २६ ॥
 नूपुरौ विमलौ तद्वद् ग्रैवेयकमनुत्तमम् ॥ अंगुलीयकरत्नानि समस्ता-
 खंगुलीषु च ॥ २७ ॥ विश्वकर्मा ददौ तस्यै परशुं चातिनिर्मलम् ॥ अ०
 अस्त्राण्यनेकरूपाणि तथाऽभेद्यं च दंशनम् ॥ २८ ॥ अम्लानपंकजां २

सं मालां शिरस्युरसि चापराम् ॥ अददज्जलधिस्तस्यै पंकजं चातिशोभ- ७६
सं नम् ॥ २९ ॥ हिमवान्वाहनं सिंहं रत्नानि विविधानि च ॥ ददाव-
शी शून्यं सुरया पानपात्रं धनाधिपः ॥ ३० ॥ शेषश्च सर्वनागेशो
महामणिविभूषितम् ॥ नागहारं ददौ तस्यै धत्ते यः पृथिवीमिमाम्
॥ ३१ ॥ अन्यैरपि सुरैर्देवी भूषणैरायुधैस्तथा ॥ संमानिता नना-
दोच्चैः सादृहासं मुहुर्मुहुः ॥ ३२ ॥ तस्या नादेन घोरेण कृत्स्न-
मापूरितं नभः ॥ अमायतातिमहता प्रतिशब्दो महानभूत् ॥ ३३ ॥
चुक्षुभुः सकला लोकाः समुद्राश्च चकंपिरे ॥ चचाल वसुधा चेलुः
सकलाश्च महीधराः ॥ ३४ ॥ जयेति देवाश्च मुदा तामूचुः सिंह-
वाहिनीम् ॥ तुष्टुवुर्मुनयश्चैनां भक्तिनम्रात्ममूर्तयः ॥ ३५ ॥ दृष्ट्वा अ०
समस्तं संक्षुब्धं त्रैलोक्यममरारयः ॥ सन्नद्धाखिलसैन्यास्ते समुत्तस्थु- २

स रुदायुधाः ॥ ३६ ॥ आः किमेतदिति क्रोधादाभाष्य महिषा-
सुरः ॥ अभ्यधावत तं शब्दमशेषैरसुरैर्वृतः ॥ ३७ ॥ स ददर्श ततो देवीं
व्याप्तलोकत्रयां त्विषा ॥ पादाक्रांत्या नतभुवं किरीटोल्लिखितांब-
राम् ॥ ३८ ॥ क्षोभिताशेषपातालां धनुर्ज्यानिःस्वनेन ताम् ॥ दिशो
भुजसहस्रेण समंताद्वाप्य संस्थिताम् ॥ ३९ ॥ ततः प्रववृते युद्धं
तया देव्या सुरद्विषाम् ॥ शस्त्रास्त्रैर्बहुधा मुक्तैरादीपितदिगंतरम्
॥ ४० ॥ महिषासुरसेनानीश्चिक्षुराख्यो महासुरः ॥ युयुधे चामर-
श्चान्यैश्चतुरंगबलान्वितः ॥ ४१ ॥ रथानामयुतैः षडभिरुदग्राख्यो
महासुरः ॥ अयुध्यतायुतानां च सहस्रेण महाहनुः ॥ ४२ ॥
पंचाशद्भिश्च नियुतैरसिलोमा महासुरः ॥ अयुतानां शतैः षड्भिर्बा-
ष्कलो युयुधे रणे ॥ ४३ ॥ गजवाजिसहस्रौघैरनेकैः परिवारितः ॥

स वृत्तो रथानां कोट्या च युद्धे तस्मिन्नयुध्यत ॥४४॥ विडालाख्योऽ-
 युतानां च पंचाशद्भिरथायुतैः ॥ युयुधे संयुगे तत्र रथानां परि-
 वारितः ॥ ४५ ॥ अन्ये च तत्रायुतशो रथनागहयैर्वृताः ॥ युयुधुः
 संयुगे देव्या सह तत्र महासुराः ॥४६॥ कोटिकोटिसहस्रैस्तु रथानां
 दन्तिनां तथा ॥ हयानां च वृत्तो युद्धे तत्राभून्महिषासुरः ॥४७॥
 तोमरैर्भिदिपालैश्च शक्तिभिर्मुसलैस्तथा ॥ युयुधुः संयुगे देव्या खड्गैः
 परशुपट्टिशैः ॥४८॥ केचिच्च चिक्षिपुः शक्तीः केचित्पाशांस्तथापरे ॥
 देवीं खड्गप्रहारैस्तु ते तां हंतुं प्रचक्रमुः ॥४९॥ सापि देवी ततस्तानि
 शस्त्राण्यस्त्राणि चण्डिका ॥ लीलयैव प्रचिच्छेद निजशस्त्रास्त्रवर्षिणी
 ॥५०॥ अनायस्तानना देवी स्तूयमाना सुरर्षिभिः ॥ मुमोचासुरदेहेषु
 शस्त्राण्यस्त्राणि चेश्वरी ॥ ५१ ॥ सोऽपि क्रुद्धो धुतसटो देव्या वाहन-

स
 स
 श
 ती

केसरी ॥ चचारासुरसैन्येषु वनेष्विव हुताशनः ॥ ५२ ॥ निःश्वासा- ७९
 न्मुमुचे यांश्च युध्यमाना रणेऽम्बिका ॥ त एव सद्यः संभूता गणाः
 शतसहस्रशः ॥ ५३ ॥ युयुधुस्ते परशुभिर्भिदिपालासिपट्टिशैः ॥ नाश-
 यंतो सुरगणान्देवीशक्त्युपवृंहिताः ॥ ५४ ॥ अवादयंत पटहान्
 गणाः शंखांस्तथापरे ॥ मृदंगांश्च तथैवान्ये तस्मिन्युद्धमहोत्सवे
 ॥ ५५ ॥ ततो देवी त्रिशूलेन गदया शक्तिऋषिभिः ॥ खड्गादि-
 भिश्च शतशो निजघान महासुरान् ॥ ५६ ॥ पातयामास चैवान्या-
 न्घंटास्वनविमोहितान् ॥ असुरान् भुवि पाशेन बद्ध्वा चान्यानकर्ष-
 यत् ॥ ५७ ॥ केचिद्विधा कृतास्तीक्ष्णैः खड्गपातैस्तथापरे ॥ विपो-
 थिता निपातेन गदया भुवि शेरते ॥ ५८ ॥ वेमुश्च केचिद्बुधिरं
 मुसलेन भृशं हताः ॥ केचिन्निपतिता भूमौ भिन्नाः शूलेन वक्षसि ॥ ५९ ॥

स ॥ ५९ ॥ निरंतराः शरौघेण कृताः केचिद्रणाजिरे ॥ सेनानुकारिणः ६०
स प्राणान्मुमुचुस्त्रिदशार्दनाः ॥ ६० ॥ केषांचिद्बाहवश्छिन्नाश्छिन्न-
श ग्रीवास्तथा परे ॥ शिरांसि पेतुरन्येषामन्ये मध्ये विदारिताः ॥ ६१ ॥
ती विच्छिन्नजंघास्त्वपरे पेतुरुर्व्या महासुराः ॥ एकबाह्वक्षिचरणाः
केचिद्देव्या द्विधा कृताः ॥ ६२ ॥ छिन्नेऽपि चान्ये शिरसि पतिताः
पुनरुत्थिताः ॥ ननृतुश्चापरे तत्र युद्धे तूर्यलयाश्रिताः ॥ ६३ ॥
कबंधाश्छिन्नशिरसः खड्गशक्त्यृष्टिपाणयः ॥ तिष्ठ तिष्ठेति भाषंतो
देवीमन्ये महासुराः ॥ ६४ ॥ पातितै रथनागाश्चैरसुरैश्च वसुंधरा ।
अगम्या साऽभवत्तत्र यत्राभूत्स महारणः ॥ ६५ ॥ शोणितौघा महा-
नद्यः सद्यस्तत्र प्रसुप्तवुः ॥ मध्ये चासुरसैन्यस्य वारणासुरवाजिनाम् ॥ ६६ ॥
क्षणेन तन्महासैन्यमसुराणां तथाम्बिका ॥ निन्ये क्षयं ॥ २

स स श ती यथा वह्निस्तृणदारुमहाचयम् ॥ ६७ ॥ स च सिंहो महानादमु-
त्सृजन्धुतकेसरः ॥ शरीरेभ्योऽमरारीणामसूनिव विचिन्वति ॥ ६८ ॥
देव्या गणैश्च तैस्तत्र कृतं युद्धं तथासुरैः ॥ यथैषां तुतुषुर्देवाः पुष्प-
वृष्टिमुचो दिवि ॥ ६९ ॥ मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे
देवीमाहात्म्ये महि० द्वितीयः ॥ २ ॥ उवाचमंत्रः ॥ १ ॥
श्लोकमंत्राः ॥ ६८ ॥ एवं ॥ ६९ ॥ एवमादितः ॥ १७३ ॥
ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ निहन्यमानं तत्सैन्यमवलोक्य महासुरः ॥
सेनानीश्चिक्षुरः कोपाद्ययौ योद्धुमथांबिकाम् ॥ २ ॥ स देवीं शरवर्षेण
ववर्ष समरेऽसुरः ॥ यथा मेरुगिरेः शृंगं तोयवर्षेण तोयदः ॥ ३ ॥
तस्य छित्त्वा ततो देवी लीलयैव शरोत्करान् ॥ जघान तुरगा-
न्वाणैर्यतारं चैव वाजिनाम् ॥ ४ ॥ चिच्छेद च धनुः सद्यो ध्वजं

स० चातिसमुच्छ्रितम् ॥ विव्याध चैव गात्रेषु च्छिन्नधन्वानमाशुगैः ॥ ५ ॥ ८२
स० स च्छिन्नधन्वा विरथो हताश्वो हतसारथिः ॥ अभ्यधावत तां
श० देवीं खड्गचर्मधरोऽसुरः ॥ ६ ॥ सिंहमाहत्य खड्गेन तीक्ष्णधारेण
ती० मूर्धनि ॥ आजघान भुजे सव्ये देवीमप्यतिवेगवान् ॥ ७ ॥ तस्याः
खड्गो भुजं प्राप्य पफाल नृपनन्दन ॥ ततो जग्राह शूलं स क्रोपाद-
रुणलोचनः ॥ ८ ॥ चिक्षेप च ततस्तत्तु भद्रकाल्यां महासुरः ॥
जाज्वल्यमानं तेजोभी रविबिम्बमिवांबरात् ॥ ९ ॥ दृष्ट्वा तदापत-
च्छूलं देवी शूलममुश्चत ॥ तेन तच्छतधा नीतं शूलं स च महासुरः
॥ १० ॥ हते तस्मिन्महावीर्ये महिषस्य चमूपतौ ॥ आजगाम
गजारूढश्चामरस्त्रिदशार्दनः ॥ ११ ॥ सोऽपि शक्तिं मुमोचाथ
देव्यास्तामंबिका द्रुतम् ॥ हुंकाराभिहतां भूमौ पातयामास निष्प्र- अ० ३

संभाम् ॥ १२ ॥ भग्नां शक्तिं निपतितां दृष्ट्वा क्रोधसमन्वितः ॥ ८३
संक्षेप चामरः शूलं बाणैस्तदपि साच्छिनत् ॥ १३ ॥ ततः सिंहः
शती समुत्पत्य गजकुम्भान्तरे स्थितः ॥ बाहुयुद्धेन युयुधे तेनोच्चैस्त्रिद-
शारिणा ॥ १४ ॥ युध्यमानौ ततस्तौ तु तस्मान्नागान्महीं गतौ ॥
युयुधातेऽतिसंरब्धौ प्रहारैरतिदारुणैः ॥ १५ ॥ ततो वेगात् खमु-
त्पत्य निपत्य च मृगारिणा ॥ करप्रहारेण शिरश्चामरस्य पृथकृतम्
॥ १६ ॥ उदग्रश्च रणे देव्या शिलावृक्षादिभिर्हतः ॥ दंतमुष्टितलै-
श्चैव करालश्च निपातितः ॥ १७ ॥ देवी क्रुद्धा गदापातैश्चूर्णयामास
चोद्धतम् ॥ बाष्कलं भिदिपालेन बाणैस्ताम्रं तथांधकम् ॥ १८ ॥
उग्रास्यमुग्रवीर्यं च तथैव च महाहनुम् ॥ त्रिनेत्रा च त्रिशूलेन
जघान परमेश्वरी ॥ १९ ॥ बिडालस्यासिना कायात्पातयामास ॥ ३

स वै शिरः ॥ दुर्धरं दुर्मुखं चोभौ शरैर्निन्ये यमक्षयम् ॥ २० ॥ एवं
स संक्षीयमाणे तु स्वसैन्ये महिषासुरः ॥ माहिषेण स्वरूपेण त्रास-
श यामास तान् गणान् ॥ २१ ॥ कांश्चितुंडप्रहारेण खुरक्षेपैस्तथाप-
ती रान् ॥ लांगूलताडितांश्चान्यान्शृंगाभ्यां च विदारितान् ॥ २२ ॥
वेगेन कांश्चिदपरान्नादेन भ्रमणेन च ॥ निःश्वासपवनेनान्यान्पात-
यामास भूतले ॥ २३ ॥ निपात्य प्रमथानीकमभ्यधावत सोऽसुरः ॥
सिंहं हंतुं महादेव्याः कोपं चक्रे ततोऽम्बिका ॥ २४ ॥ सोऽपि
कोपान्महावीर्यः खुरक्षुण्णमहीतलः ॥ शृंगाभ्यां पर्वतानुच्चांश्चिक्षेप
च ननाद च ॥ २५ ॥ वेगभ्रमणविक्षुण्णा मही तस्य व्यशीर्यत ॥
लांगूलेनाहतश्चाब्धिः प्लावयामास सर्वतः ॥ २६ ॥ धुतशृंगविभिन्नाश्च
खंडं खंडं ययुर्धनाः ॥ श्वासानिलास्ताः शतशो निपेतुर्नभसोऽचलाः ॥ २७ ॥

स ॥ २७ ॥ इति क्रोधसमाध्मातमापतंतं महासुरम् ॥ दृष्ट्वा सा ॥ ८५ ॥
स चंडिका कोपं तद्वधाय तदाकरोत् ॥ २८ ॥ सा क्षिप्त्वा तस्य वै
श पाशं तं बबन्ध महासुरम् ॥ तत्याज माहिषं रूपं सोऽपि बद्धो महा-
ती मृधे ॥ २९ ॥ ततः सिंहोऽभवत्सद्यो यावत्तस्याम्बिका शिरः ॥
छिनत्ति तावत्पुरुषः खड्गपाणिरदृश्यत ॥ ३० ॥ तत एवाशु पुरुषं
देवी चिच्छेद सायकैः ॥ तं खड्गचर्मणा सार्धं ततः सोऽभून्महागजः
॥ ३१ ॥ करेण च महासिंहं तं चकर्ष जगर्ज च ॥ कर्षतस्तु करं
देवी खड्गेन निरकुंतत ॥ ३२ ॥ ततो महासुरो भूयो माहिषं वपु-
रास्थितः ॥ तथैव क्षोभयामास त्रैलोक्यं सचराचरम् ॥ ३३ ॥
ततः क्रुद्धा जगन्माता चण्डिका पानमुत्तमम् ॥ पपौ पुनः पुनश्चैव ॥ ३४ ॥
जहासारुणलोचना ॥ ३४ ॥ ननर्द चासुरः सोऽपि बलवीर्यमदो- ॥ ३ ॥

सद्धतः ॥ विषाणाभ्यां च चिक्षेप चंडिकां प्रति भूधरान् ॥ ३५ ॥
सा च तान्प्रहितांस्तेन चूर्णयंती शरोत्करैः ॥ उवाच तं मदोद्धूत-
मुखरागाकुलाक्षरम् ॥ ३६ ॥ देव्युवाच ॥ ३७ ॥ गर्ज गर्ज क्षणं
मूढ मधु यावत्पिबाम्यहम् ॥ मया त्वयि हतेऽत्रैव गर्जिष्यंत्याशु
देवताः ॥ ३८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ३९ ॥ एवमुक्त्वा समुत्पत्य
साऽऽरूढा तं महासुरम् ॥ पादेनाक्रम्य कंठे च शूलेनैनमताडयत्
॥ ४० ॥ ततः सोऽपि पदाक्रांतस्तया निजमुखात्तदा ॥ अर्धनि-
ष्क्रान्त एवासीद्देव्या वीर्येण संवृतः ॥ ४१ ॥ अर्धनिष्क्रांत एवासौ
युध्यमानो महासुरः ॥ तया महासिना देव्या शिरश्छित्त्वा निषा-
तितः ॥ ४२ ॥ ततो हाहाकृतं सर्वं दैत्यसैन्यं ननाश तत् ॥ प्रहर्ष-
च परं जग्मुः सकला देवतागणाः ॥ ४३ ॥ तुष्टुवुस्तां सुरा देवीं

८६

अ०

३

स० सह दिव्यैर्महर्षिभिः ॥ जगुर्गन्धर्वपतयो ननृतुश्चाप्सरोगणाः ॥४४॥ ८७
स० मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये तृतीयः ॥ ३ ॥
श० उवाच ॥ ३ ॥ श्लोकाः ॥ ४१ ॥ एवं ॥ ४४ ॥ एवमादितः २१७
ती० ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ शक्रादयः सुरगणा निहतेऽतिवीर्ये तस्मिन्दु-
रात्मनि सुरारिवले च देव्या ॥ तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा-
वाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥ २ ॥ देव्या यया ततमिदं
जगदात्मशक्त्या निःशेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ॥ तामंबिकामखि-
लदेवमहर्षिपूज्यां भक्त्या नताः स्म विदधातु शुभानि सा नः ॥३॥
यस्याः प्रभावमतुलं भगवाननंतो ब्रह्मा हरश्च नहि वक्तुमलं बलं
च ॥ सा चण्डिकाखिलजगत्परिपालनाय नाशाय चाशुभभयस्य
मर्तिं करोतु ॥ ४ ॥ या श्रीः स्वयं सुकृतिनां भवनेष्वलक्ष्मीः ॥ ४

स० पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ॥ श्रद्धा सतां कुलजनप्रभवस्य ॥ ५ ॥ किं
 लज्जा तां त्वां नताः स्म परिपालय देवि विश्वम् ॥ ५ ॥ किं
 वर्णयाम तव रूपमर्चित्यमेतत्किं चातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि ॥
 किं चाहवेषु चरितानि तवाति यानि सर्वेषु देव्यसुरदेवगणादिकेषु
 ॥ ६ ॥ हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि दोषैर्न ज्ञायसे हरिहरादि-
 भिरप्यपारा ॥ सर्वाश्रयाखिलमिदं जगदंशभूतमव्याकृता हि परमा
 प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥ ७ ॥ यस्याः समस्तसुरता समुदीरणेन तृप्तिं
 प्रयाति सकलेषु मखेषु देवि । स्वाहासि वै पितृगणस्य च तृप्तिहेतुरु-
 च्चार्यसे त्वमत एव जनैः स्वधा च ॥ ८ ॥ या मुक्तिहेतुरविचिं-
 त्यमहाव्रता त्वमभ्यस्यसे सुनियतैर्द्रियतत्त्वसारैः ॥ मोक्षार्थिभिर्मु-
 निभिरस्तसमस्तदोषैर्विद्याऽसि सा भगवती परमा हि देवी ॥ ९ ॥

स शब्दात्मिका सुविमलग्यजुषां निधानमुद्गीथरम्यपदपाठवतां च ८९
स साम्नाम् ॥ देवि त्रयी भगवती भव भावनाय वार्तासि सर्वजगतां
श परमार्तिहन्त्री ॥ १० ॥ मेधासि देवि विदिताखिलशास्त्रसारा दुर्गाऽसि
ती दुर्गभवसागरनौरसंगा ॥ श्रीः कैटभारिहृदयैककृताधिवासा गौरि
त्वमेव शशिमौलिकृतप्रतिष्ठा ॥ ११ ॥ ईषत्सहासममलं परिपूर्ण-
चंद्रबिम्बानुकारि कनकोत्तमकांति कांतम् ॥ अत्यद्भुतं प्रहृतमात्त-
रुषा तथापि वक्त्रं विलोक्य सहसा महिषासुरेण ॥ १२ ॥ दृष्ट्वा
तु देवि कुपितं भ्रुकुटीकरालमुद्यच्छशांकसदृशच्छवि यन्न सद्यः ॥
प्राणान्मुमोच महिषस्तदतीव चित्रं कैर्जीव्यते हि कुपितांतकदर्शनेन
॥ १३ ॥ देवि प्रसीद परमाभवती भवाय सद्यो विनाशयसि
कोपवती कुलानि ॥ विज्ञातमेतदधुनैव यदस्तमेतन्नीतं बलं सुविपुलं ४

स० स० श० ती०
महिषासुरस्य ॥ १४ ॥ ते संमता जनपदेषु धनानि तेषां तेषां १०
यशांसि न च सीदति बंधुवर्गः ॥ धन्यास्त एव निभृतात्मजभृत्य-
दारा येषां सदाभ्युदयदा भवती प्रसन्ना ॥ १५ ॥ धर्म्याणि देवि
सकलानि सदैव कर्माण्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृती करोति ॥ स्वर्गं
प्रयाति च ततो भवतीप्रसादाल्लोकत्रयेऽपि फलदा ननु देवि तेन
॥ १६ ॥ दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजंतोः स्वस्थैः स्मृता मति-
मतीव शुभां ददासि ॥ दारिद्र्यदुःखभयहारिणि का त्वदन्या
सर्वोपकारकरणाय सदाऽऽर्द्रचित्ता ॥ १७ ॥ एभिर्हतैर्जगदुपैति
सुखं तथैते कुर्वंतु नाम नरकाय चिराय पापम् ॥ संग्राममृत्युमधि-
गम्य दिवं प्रयांतु मत्वेति नूनमहितान्विनिहंसि देवि ॥ १८ ॥ अ०
दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति भस्म सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोषि ४

स० शस्त्रम् ॥ लोकान्प्रयान्तु रिपवोऽपि हि शस्त्रपूता इत्थं मतिर्भवति ॥ १९ ॥
 स० तेष्वहितेषु साध्वी ॥ १९ ॥ खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोग्रैः
 श० शूलाग्रकांतिनिवहेन दृशो सुराणाम् ॥ यन्नागता विलयमंशुमर्दिदु-
 ती खंडयोग्याननं तव विलोकयतां तदेतत् ॥ २० ॥ दुर्वृत्तवृत्त-
 शमनं तव देवि शीलं रूपं तथैतदविचिंत्यमतुल्यमन्यैः ॥ वीर्यं च
 हंतु हतदेवपराक्रमाणां वैरिष्वपि प्रकटितैव दया त्वयेत्थम् ॥ २१ ॥
 केनोपमा भवतु तेऽस्य पराक्रमस्य रूपं च शत्रुभयकार्यतिहारि
 कुत्र ॥ चित्ते कृपा समरनिष्ठुरता च दृष्टा त्वय्येव देवि वरदे भुवन-
 त्रयेऽपि ॥ २२ ॥ त्रैलोक्यमेतदखिलं रिपुनाशनेन त्रातं त्वया
 समरमूर्धनि तेऽपि हत्वा ॥ नीता दिवं रिपुगणा भयमप्यपास्तम-
 स्माकमुन्मदसुरारि भवं नमस्ते ॥ २३ ॥ शूलेन पाहि नो देवि ॥ ४

स० पाहि खड्गेन चाम्बिके ॥ घण्टाखनेन नः पाहि चापज्यानिःख- ९२
 स० नेन च ॥ २४ ॥ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष
 श० दक्षिणे ॥ भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरि ॥ २५ ॥
 ती० सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ॥ यानि चात्यन्त-
 घोराणि तै रक्षासांस्तथा भुवम् ॥ २६ ॥ खड्गशूलगदादीनि यानि
 चास्त्राणि तेऽम्बिके ॥ करपल्लवसंगीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥ २७ ॥
 ऋषिरुवाच ॥ २८ ॥ एवं स्तुता सुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नदनोद्भवैः ॥
 अर्चिता जगतां धात्री तथा गंधानुलेपनैः ॥ २९ ॥ भक्त्या सम-
 स्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैः सुधूपिता ॥ प्राह प्रसादसुमुखी समस्तान्प्रणता-
 न्सुरान् ॥ ३० ॥ देव्युवाच ॥ ३१ ॥ त्रियतां त्रिदशाः सर्वे ॥ अ०
 यदस्मत्तोऽभिवाञ्छितम् ॥ ३२ ॥ देवा ऊचुः ॥ ३३ ॥ भगवत्या ४

सं कृतं सर्वं न किञ्चिदवशिष्यते ॥ यदयं निहतः शत्रुरस्माकं महि- ९३
षासुरः ॥ ३४ ॥ यदि चापि वरो देयस्त्वयाऽस्माकं महेश्वरि ॥
संस्मृताऽसंस्मृता त्वं नो हिंसेथाः परमापदः ॥ ३५ ॥ यश्च मर्त्यः
स्तवैरेभिस्त्वां स्तोष्यत्यमलानने ॥ तस्य वित्तर्द्धिविभवैर्धनदारादि-
संपदाम् ॥ ३६ ॥ वृद्धयेऽस्मत्प्रसन्ना त्वं भवेथाः सर्वदाम्बिके ॥ ३७ ॥
ऋषिरुवाच ॥ ३८ ॥ इति प्रसादिता देवैर्जगतोऽर्थे तथात्मनः ॥
तथेत्युक्त्वा भद्रकाली बभूवांतर्हिता नृप ॥ ३९ ॥ इत्येतत्कथितं
भूप संभूता सा यथा पुरा ॥ देवी देवशरीरेभ्यो जगत्रयहितैषिणी
॥ ४० ॥ पुनश्च गौरीदेहात्सा समुद्भूता यथाभवत् ॥ वधाय दुष्ट-
दैत्यानां तथा शुंभनिशुंभयोः ॥ ४१ ॥ रक्षणाय च लोकानां ४०
देवानामुपकारिणी । तच्छृणुष्व मयाख्यातं यथावत्कथयामि ते ४

स० हीं ॐ ॥ ४२ ॥ श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवी-
स० माहात्म्ये शक्रादिस्तुतिर्नाम चतुर्थः ॥ ४ ॥ उवाचमंत्राः ॥ ५ ॥
श० अर्धमंत्राः ॥ २ ॥ श्लोकमंत्राः ॥ ३५ ॥ एवं ॥ ४२ ॥ एव-
ती० मादितः ॥ २५९ ॥

उत्तमचरितस्य रुद्र ऋषिः, महासरस्वती देवता, अनुष्टुप्
छंदः, भीमा शक्तिः, आमरी बीजं, सूर्यस्तत्त्वं, सामवेदः स्वरूपं,
महासरस्वतीप्रीत्यर्थे कामार्थे जपे वि० ॥ ध्यानम् ॥ घंटाशूल० ॥
ॐ क्लीं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ पुरा शुंभनिशुंभाभ्यामसुराभ्यां शचीपतेः ॥
त्रैलोक्यं यज्ञभागाश्च हृता मदबलाश्रयात् ॥ २ ॥ तावेव सूर्यतां
तद्वदधिकारं तथैदवम् ॥ कौबेरमथ याम्यं च चक्राते वरुणस्य च
॥ ३ ॥ तावेव पवनर्द्धिं च चक्रतुर्वह्निकर्म च ॥ ततो देवा

अ०

५

स विनिर्धूता अष्टराज्याः पराजिताः ॥ ४ ॥ हताधिकारास्त्रिदश-
स स्ताभ्यां सर्वे निराकृताः ॥ महासुराभ्यां तां देवीं संस्मरंत्यपराजि-
श ताम् ॥ ५ ॥ तयास्माकं वरो दत्तो यथापत्सु स्मृताखिलाः ॥
त्ती भवतां नाशयिष्यामि तत्क्षणात्परमापदः ॥ ६ ॥ इति कृत्वा मतिं
देवा हिमवंतं नगेश्वरम् ॥ जग्मुस्तत्र ततो देवीं विष्णुमायां
प्रतुष्टुवुः ॥ ७ ॥ देवा ऊचुः ॥ ८ ॥ नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै
सततं नमः ॥ नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम् ॥ ९ ॥
रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै नमो नमः ॥ ज्योत्स्नायै चंदु-
रूपिण्यै सुखायै सततं नमः ॥ १० ॥ कल्याण्यै प्रणतामृद्ध्यै सिद्ध्यै
कूम्यै नमो नमः ॥ नैर्ऋत्यै भूमृतां लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमो
नमः ॥ ११ ॥ दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्वकारिण्यै ॥ ख्यात्यै

स तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥ १२ ॥ अतिसौम्यातिरौद्रायै ॥ १६
स नतास्तस्यै नमो नमः ॥ नमो जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यै नमो नमः
श ॥ १३ ॥ या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता ॥ नमस्तस्यै
ती ॥ नमो नमः ॥ १४ ॥ या देवी० विष्णु० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः
॥ १५ ॥ या देवी० विष्णु० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १६ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु चेतनेत्यभिधीयते ॥ नमस्तस्यै० ॥ १७ ॥ या०
चेत० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १८ ॥ या० चेत० ॥ नमस्तस्यै
नमो नमः ॥ १९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै० ॥ २० ॥ या० बुद्धि० ॥ नमस्तस्यै० ॥ २१ ॥ या०
बुद्धि० ॥ नमस्तस्यै नमो० ॥ २२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु निद्रा-
रूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ २३ ॥ या० निद्रा० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ५

स ॥ २४ ॥ या० निद्रा० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २५ ॥ या देवी ॥
स ॥ सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ २६ ॥ या० क्षुधा० ॥
श ॥ नमस्तस्यै० ॥ २७ ॥ या० क्षुधा० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २८ ॥
ती ॥ या देवी सर्वभूतेषु छायारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ २९ ॥
॥ या० छाया० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ३० ॥ या० छाया० नमस्तस्यै
॥ नमो नमः ॥ ३१ ॥ या देवी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेण संस्थिता ॥
॥ नमस्तस्यै० ॥ ३२ ॥ या० शक्ति० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ३३ ॥ या०
॥ शक्ति० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु
॥ तृष्णारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ३५ ॥ या देवी० तृष्णा० ॥
॥ नमस्तस्यै० ॥ ३६ ॥ या दे० तृष्णा० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३७ ॥
॥ या देवी सर्वभूतेषु क्षांतरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ३८ ॥

स० या० क्षांति० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ३९ ॥ या० क्षांति० ॥ नमस्तस्यै० १८
स० नमो नमः ॥ ४० ॥ या देवी सर्वभूतेषु जातिरूपेण संस्थिता ॥
श० नमस्तस्यै० ॥ ४१ ॥ या० जाति० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ४२ ॥ या०
ती० जाति० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४३ ॥ या देवी सर्वभूतेषु
लज्जारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ४४ ॥ या० लज्जा० ॥
नमस्तस्यै० ॥ ४५ ॥ या० लज्जा० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४६ ॥
या देवी सर्वभूतेषु शांतिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ४७ ॥
या० शांति० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ४८ ॥ या० शांति० ॥ नमस्तस्यै
नमो नमः ॥ ४९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धारूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै० ॥ ५० ॥ या० श्रद्धा० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ५१ ॥ या० अ०
श्रद्धा० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु ५

सं० कांतिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ५३ ॥ या० कांति० ॥ नम- १९
स्तस्यै० ॥ ५४ ॥ या० कांति० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५५ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ५६ ॥ या०
लक्ष्मी० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ५७ ॥ या० लक्ष्मी० ॥ नमस्तस्यै नमो
नमः ॥ ५८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै०
॥ ५९ ॥ या० वृत्ति० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ६० ॥ या० वृत्ति० ॥ नम-
स्तस्यै नमो नमः ॥ ६१ ॥ या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै० ॥ ६२ ॥ या० स्मृति० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ६३ ॥ या०
स्मृति० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु दया-
रूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ६५ ॥ या० दया० ॥ नमस्तस्यै० अ०
॥ ६६ ॥ या० दया० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६७ ॥ या देवी ५

सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ६८ ॥ या० तुष्टि० ॥ १००
नमस्तस्यै० ॥ ६९ ॥ या० तुष्टि० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७० ॥
या देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै० ॥ ७१ ॥
या० मातृ० ॥ नमस्तस्यै० ॥ ७२ ॥ या० मातृ० ॥ नमस्तस्यै
नमो नमः ॥ ७३ ॥ या देवी सर्वभूतेषु आंतरिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७४ ॥ या देवी० आंति० ॥ नमस्तस्यै
नमो नमः ॥ ७५ ॥ या देवी० आंति० ॥ नमस्तस्यै नमो
नमः ॥ ७६ ॥ इंद्रियाणामधिष्ठात्री भूतानां चाखिलेषु या ॥
भूतेषु सततं तस्यै व्याप्त्यै देव्यै नमो नमः ॥ ७७ ॥ चित्तिरूपेण
या कृत्स्नमेतद्व्याप्य स्थिता जगत् ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७८ ॥
चित्तिरूपेण० ॥ नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७९ ॥ चित्तिरूपेण० ॥

स
स
श
ती
नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ८० ॥ स्तुता सुरैः पूर्वमभीष्टसंश्रया- १०१
तथासुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता ॥ करोतु सा नः शुभहेतुरीश्वरी
शुभानि भद्राण्यभिहंतु चापदः ॥ ८१ ॥ या सांप्रतं चोद्धतदैत्य-
तापितैरस्माभिरीशा च सुरैर्नमस्यते ॥ या च स्मृता तत्क्षणमेव
हन्ति नः सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥ ८२ ॥ ऋषिरुवाच
॥ ८३ ॥ एवं स्तवाभियुक्तानां देवानां तत्र पार्वती ॥ स्नातुम-
भ्याययौ तोये जाह्नव्या नृपनंदन ॥ ८४ ॥ साब्रवीत्तान्सुरान्सु-
भूर्भवद्भिः स्तूयतेऽत्र का ॥ शरीरकोशतश्चास्याः समुद्भूताऽब्रवी-
च्छिवा ॥ ८५ ॥ स्तोत्रं ममैतत्क्रियते शुंभदैत्यनिराकृतैः ॥ देवैः
समेतैः समरे निशुंभेन पराजितैः ॥ ८६ ॥ शरीरकोशाद्यत्तस्याः
पार्वत्या निःसृताम्बिका ॥ कौशिकीति समस्तेषु ततो लोकेषु ५

स गीयते ॥ ८७ ॥ तस्यां विनिर्गतायां तु कृष्णाऽभूत्मापि पार्वती ॥ १०२
स कालिकेति समाख्याता हिमालयकृताश्रया ॥ ८८ ॥ ततोऽम्बिकां
श परं रूपं बिभ्राणां सुमनोहरम् ॥ ददर्श चण्डो मुण्डश्च भृत्यौ
ती शुंभनिशुंभयोः ॥ ८९ ॥ ताभ्यां शुंभाय चाख्याता साऽतीव
शुमनोहरा ॥ काप्यास्ते स्त्री महाराज भासयंती हिमाचलम् ॥ ९० ॥
नैव तादृक् कचिद्रूपं दृष्टं केनचिदुत्तमम् ॥ ज्ञायतां काप्यसौ देवी
गृह्यतां चासुरेश्वर ॥ ९१ ॥ स्त्रीरत्नमतिचार्वंगी द्योतयंती दिश-
स्त्विषा ॥ सा तु तिष्ठति दैत्येन्द्र तां भवान्द्रष्टुमर्हति ॥ ९२ ॥
यानि रत्नानि मणयो गजाश्वादीनि वै प्रभो ॥ त्रैलोक्ये तु समस्तानि
सांप्रतं भांति ते गृहे ॥ ९३ ॥ ऐरावतः समानीतो गजरत्नं पुरन्द-
रात् ॥ पारिजाततरुश्चायं तथैवोच्चैःश्रवा हयः ॥ ९४ ॥ विमानं

अ०

५

स ॥ हंससंयुक्तमेतत्तिष्ठति तेऽङ्गणे ॥ रत्नभूतमिहानीतं यदासीद्विधसो- १०३
 स ॥ ऽद्भुतम् ॥ ९५ ॥ निधिरेष महापद्मः समानीतो धनेश्वरात् ॥ किंज-
 श ॥ ल्किनीं ददौ चाब्धिर्मालामम्लानपंकजाम् ॥ ९६ ॥ छत्रं ते वारुणं
 ती ॥ गेहे कांचनस्रावि तिष्ठति ॥ तथायं स्यंदनवरो यः पुरासीत्प्रजापतेः
 ॥ ९७ ॥ मृत्योरुत्क्रांतिदा नाम शक्तिरीश त्वयाऽऽहता ॥ पाशः
 सलिलराजस्य भ्रातुस्तव परिग्रहे ॥ ९८ ॥ निशुंभस्याब्धिजाताश्च
 समस्ता रत्नजातयः ॥ वह्निरपि ददौ तुभ्यमग्निशौचे च वाससी
 ॥ ९९ ॥ एवं दैत्येन्द्र रत्नानि समस्तान्याहृतानि ते ॥ स्त्रीरत्नमेषा
 कल्याणी त्वया कस्मान्न गृह्यते ॥ १०० ॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥
 निशम्येति वचः शुंभः स तदा चंडमुंडयोः ॥ प्रेषयामास सुग्रीवं अ०
 दूतं देव्या महासुरम् ॥ २ ॥ इति चेति च वक्तव्या सा गत्वा ५

स वचनान्मम ॥ यथा चाभ्येति संग्रीत्या तथा कार्यं त्वया लघु ॥३॥ १०४
स तत्र गत्वा यत्रास्ते शैलोद्देशेऽतिशोभने ॥ तां च देवीं ततः प्राह
श्लक्ष्णं मधुरया गिरा ॥ ४ ॥ दूत उवाच ॥ ५ ॥ देवि दैत्येश्वरः
शुभसैलोक्ये परमेश्वरः ॥ दूतोऽहं प्रेषितस्तेन त्वत्सकाशमिहागतः
॥ ६ ॥ अव्याहताज्ञः सर्वासु यः सदा देवयोनिषु ॥ निर्जिताखिल-
दैत्यारिः स यदाह शृणुष्व तत् ॥ ७ ॥ मम त्रैलोक्यमखिलं मम
देवा वशानुगाः ॥ यज्ञभागानहं सर्वानुपाश्रामि पृथक् पृथक् ॥८॥
त्रैलोक्ये वररत्नानि मम वश्यान्यशेषतः ॥ तथैव गजरत्नं च हतं
देवेंद्रवाहनम् ॥ ९ ॥ क्षीरोदमथनोद्भूतमश्वरत्नं ममामरैः ॥ उच्चैः-
श्रवससंज्ञं तत्प्रणिपत्य समर्पितम् ॥ ११० ॥ यानि चान्यानि अ०
देवेषु गंधर्वेषूरगेषु च ॥ रत्नभूतानि भूतानि तानि मय्येव शोभने ५

स ॥ ११ ॥ स्त्रीरत्नभूतां त्वां देवि लोके मन्यामहे वयम् ॥ सा १०५
स त्वमस्मानुपागच्छ यतो रत्नभुजो वयम् ॥ १२ ॥ मां वा ममा-
श नुजं वापि निशुंभमुरुविक्रमम् ॥ भज त्वं चंचलापांगि रत्नभूतासि
ती वै यतः ॥ १३ ॥ परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यसे मत्परिग्रहात् ॥ एत-
दुद्ध्या समालोच्य मत्परिग्रहतां व्रज ॥ १४ ॥ ऋषिरुवाच ॥ १५ ॥
इत्युक्ता सा तदा देवी गंभीरांतःस्मिता जगौ ॥ दुर्गा भगवती भद्रा
ययेदं धार्यते जगत् ॥ १६ ॥ देव्युवाच ॥ १७ ॥ सत्यमुक्तं त्वया
नात्र मिथ्या किंचिच्चयोदितम् ॥ त्रैलोक्याधिपतिः शुंभो निशुंभ-
श्चापि तादृशः ॥ १८ ॥ किंत्वत्र यत्प्रतिज्ञातं मिथ्या तत्क्रियते
कथम् ॥ श्रूयतामल्पबुद्धित्वात्प्रतिज्ञा या कृता पुरा ॥ १९ ॥ यो अ०
मां जयति संग्रामे यो मे दर्पं व्यपोहति ॥ यो मे प्रतिबलो लोके ५

स० स मे भर्ता भविष्यति ॥ १२० ॥ तदागच्छतु शुंभोऽत्र निशुंभो वा १०६
स० महाबलः ॥ मां जित्वा किं चिरेणात्र पाणिं गृह्णातु मे लघु ॥ २१ ॥
श० दूत उवाच ॥ २२ ॥ अवलिप्तासि मैवं त्वं देवि ब्रूहि ममाग्रतः ॥
ती० त्रैलोक्ये कः पुमांस्तिष्ठेदग्रे शुंभनिशुंभयोः ॥ २३ ॥ अन्येषामपि दैत्यानां
सर्वे देवा न वै युधि ॥ तिष्ठन्ति संमुखे देवि किं पुनः स्त्री त्वमेकिका
॥ २४ ॥ इंद्राद्याः सकला देवास्तस्थुर्येषां न संयुगे ॥ शुंभादीनां
कथं तेषां स्त्री प्रयास्यसि संमुखम् ॥ २५ ॥ सा त्वं गच्छ मयैवोक्ता
पार्श्वं शुंभनिशुंभयोः ॥ केशाकर्षणनिर्धूतगौरवा मा गमिष्यसि ॥ २६ ॥
देव्युवाच ॥ २७ ॥ एवमेतद्वली शुंभो निशुंभश्चापि तादृशः ॥ किं
करोमि प्रतिज्ञा मे यदनालोचिता पुरा ॥ २८ ॥ स त्वं गच्छ मयोक्तं अ०
ते यदेतत्सर्वमादृतः ॥ तदाचक्ष्वासुरेन्द्राय स च युक्तं करोतु यत् ५

स ॥ १२९ ॥ मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये देव्या १०७
स दूतसंवादो नाम पंचमः ॥ ५ ॥ उवाच ॥ १ ॥ त्रिपान्मंत्राः ॥ ६६ ॥
श्लोकमंत्राः ॥ ५४ ॥ एवं ॥ १२९ ॥ एवमादितः ॥ ३८८ ॥
ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ इत्याकर्ण्य वचो देव्याः स दूतोऽमर्षपूरितः ॥
समाचष्ट समागम्य दैत्यराजाय विस्तरात् ॥ २ ॥ तस्य दूतस्य
तद्वाक्यमाकर्ण्यासुरराट् ततः ॥ सक्रोधः ग्राह दैत्यानामधिपं
धूम्रलोचनम् ॥ ३ ॥ हे धूम्रलोचनाशु त्वं स्वसैन्यपरिवारितः ॥
तामानय बलाद्दुष्टां केशाकर्षणविह्वलाम् ॥ ४ ॥ तत्परित्राणदः
कश्चिद्यदि वोत्तिष्ठते परः ॥ स हंतव्योऽमरो वापि यक्षो गंधर्व
एव वा ॥ ५ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ६ ॥ तेनाज्ञप्तस्ततः शीघ्रं स दैत्यो
धूम्रलोचनः ॥ वृतः षष्ठ्या सहस्राणामसुराणां द्रुतं ययौ ॥ ७ ॥

अ०

६

स स दृष्ट्वा तां ततो देवीं तुहिनाचलसंस्थिताम् ॥ जगादोच्चैः प्रयाहीति १०८
मूलं शुभनिशुंभयोः ॥ ८ ॥ न चेत्प्रीत्याऽद्य भवती मद्भर्तारमुपै-
ष्यति ॥ ततो बलान्नयाम्येष केशाकर्षणविह्वलाम् ॥ ९ ॥ देव्यु-
वाच ॥ १० ॥ दैत्येश्वरेण प्रहितो बलवान्बलसंवृतः ॥ बलान्न-
यसि मामेवं ततः किं ते करोम्यहम् ॥ ११ ॥ ऋषिरुवाच ॥ १२ ॥
इत्युक्तः सोऽभ्यधावत्तामसुरो धूम्रलोचनः ॥ हुंकारेणैव तं भस्म
सा चकाराम्बिका तदा ॥ १३ ॥ अथ क्रुद्धं महासैन्यमसुराणां
तथाम्बिका ॥ ववर्ष सायकैस्तीक्ष्णैस्तथा शक्तिपरश्वधैः ॥ १४ ॥
ततो धुतसटः कोपात्कृत्वा नादं सुभैरवम् ॥ पपातासुरसेनायां
सिंहो देव्याः स्ववाहनः ॥ १५ ॥ कांश्चित्करप्रहारेण दैत्याना-
स्येन चापरान् ॥ आक्रांत्या चाधरेणान्यान्जघान स महासुरान् ॥ १६ ॥

स ॥ १६ ॥ केषांचित्पाटयामास नखैः कोष्ठानि केसरी ॥ तथा तल- १०९
 स प्रहारेण शिरांसि कृतवान्पृथक् ॥ १७ ॥ विच्छिन्नबाहुशिरसः
 श कृतास्तेन तथापरे ॥ पपौ च रुधिरं कोष्ठादन्येषां धुतकेसरः ॥ १८ ॥
 ती क्षणेन तद्बलं सर्वं क्षयं नीतं महात्मना ॥ तेन केसरिणा देव्या
 वाहनेनातिकोपिना ॥ १९ ॥ श्रुत्वा तमसुरं देव्या निहतं धूम्रलो-
 चनम् ॥ बलं च क्षयितं कृत्स्नं देवीकेसरिणा ततः ॥ २० ॥ चुकोप
 दैत्याधिपतिः शुंभः प्रस्फुरिताधरः ॥ आज्ञापयामास च तौ चंड-
 मुंडौ महासुरौ ॥ २१ ॥ हे चंड हे मुंड बलैर्बहुभिः परिवारितौ ॥
 तत्र गच्छत गत्वा च सा समानीयतां लघु ॥ २२ ॥ केशेष्वकृष्य
 बद्ध्वा वा यदि वः संशयो युधि ॥ तदाशेषायुधैः सर्वैरसुरैर्विनि- ॥ ६
 हन्यताम् ॥ २३ ॥ तस्यां हतायां दुष्टायां सिंहे च विनिपातिते ॥

स शीघ्रमागम्यतां बद्ध्वा गृहीत्वा तामथां विकाम् ॥ २४ ॥ मार्कण्डे- ११०
स यपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये षष्ठः ॥ ६ ॥ उवाच
शक्ती ॥ ४ ॥ अर्धं ॥ ० ॥ श्लोकमंत्राः ॥ २० ॥ एवं ॥ २४ ॥ एव-
मादितः ॥ ४१२ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ आज्ञप्तास्ते ततो दैत्याश्चंडमुंडपुरोगमाः ॥ चतु-
रंगबलोपेता ययुरभ्युद्यतायुधाः ॥ २ ॥ ददृशुस्ते ततो देवीमीष-
द्भासां व्यवस्थिताम् ॥ सिंहस्योपरि शैलेंद्रशृंगे महति कांचने ॥ ३ ॥
ते दृष्ट्वा तां समादातुमुद्यमं चक्रुरुद्यताः ॥ आकृष्टचापासिधरास्त-
थाऽन्ये तत्समीपगाः ॥ ४ ॥ ततः कोपं चकारोच्चैरंबिका तानरी-
न्प्रति ॥ कोपेन चास्या वदनं मषीवर्णमभूत्तदा ॥ ५ ॥ भृकुटीकु- अ०
टिलात्तस्या ललाटफलकाद्भुतम् ॥ काली करालवदना विनिष्क्रांता- ७

स
ह
श
ती
सिपाशिनी ॥ ६ ॥ विचित्रखट्वांगधरा नरमालाविभूषणा ॥ द्वीपि- १११
चर्मपरीधाना शुष्कमांसातिभैरवा ॥ ७ ॥ अतिविस्तारवदना जिह्वा-
ललनभीषणा ॥ निमग्ना रक्तनयना नादापूरितदिङ्मुखा ॥ ८ ॥
सा वेगेनाभिपतिता घातयन्ती महासुरान् ॥ सैन्ये तत्र सुरारीणा-
मभक्षयत तद्वलम् ॥ ९ ॥ पार्श्विग्राहांकुशग्राहयोधघंटासमन्वितान् ॥
समादायैकहस्तेन मुखे चिक्षेप वारणान् ॥ १० ॥ तथैव योधं तुरगै-
रथं सारथिना सह ॥ निक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्चर्वयंत्यतिभैरवम् ॥ ११ ॥
एकं जग्राह केशेषु ग्रीवायामथ चापरम् ॥ पादेनाक्रम्य चैवान्य-
मुरसाऽन्यमपोथयत् ॥ १२ ॥ तैर्मुक्तानि च शस्त्राणि महास्त्राणि
तथासुरैः ॥ मुखेन जग्राह रुषा दशनैर्मथितान्यपि ॥ १३ ॥ बलिनां अ०
तद्वलं सर्वमसुराणां दुरात्मनाम् ॥ समर्दाभक्षयच्चान्यानन्यांश्चा- ७

स ताडयत्तदा ॥ १४ ॥ असिना निहताः केचित्केचित्खट्वांगताडिताः ॥ ११२
स जग्मुर्विनाशमसुरा दंताग्राभिहतास्तथा ॥ १५ ॥ क्षणेन तद्वलं
श सर्वमसुराणां निपातितम् ॥ दृष्ट्वा चंडोऽभिदुद्राव तां कालीमति-
ती भीषणाम् ॥ १६ ॥ शरवर्षैर्महाभीमैर्भीमाक्षीं तां महासुरः ॥ छाद-
यामास चक्रैश्च मुंडः क्षिप्तैः सहस्रशः ॥ १७ ॥ तानि चक्राण्यने-
कानि विशमानानि तन्मुखम् ॥ बभ्रुर्यथार्कविंवानि सुबहूनि घनोद-
रम् ॥ १८ ॥ ततो जहासातिरुषा भीमं भैरवनादिनी ॥ काली
करालवदना दुर्दर्शदशनोज्ज्वला ॥ १९ ॥ उत्थाय च महासिंहं देवी
चंडमधावत ॥ गृहीत्वा चास्य केशेषु शिरस्तेनासिनाच्छिनत् ॥ २० ॥
अथ मुंडोऽभ्यधावत्तां दृष्ट्वा चंडं निपातितम् ॥ तमप्यपातयद्भूमौ ॥ २०
सा खड्गाभिहतं रुषा ॥ २१ ॥ हतशेषं ततः सैन्यं दृष्ट्वा चंडं निपा-

स
 स
 श
 ती

तितम् ॥ मुंडं च सुमहावीर्यं दिशो भेजे भयातुरम् ॥ २२ ॥ शिर- ११३
 श्रंडस्य काली च गृहीत्वा मुण्डमेव च ॥ प्राह प्रचंडादृहासमिश्र-
 मभ्येत्य चंडिकाम् ॥ २३ ॥ मया तवात्रोपहतौ चण्डमुण्डौ महा-
 पशू ॥ युद्धयज्ञे स्वयं शुभं निशुभं च हनिष्यसि ॥ २४ ॥ ऋषि-
 रुवाच ॥ २५ ॥ तावानीतौ ततो दृष्ट्वा चंडमुण्डौ महासुरौ ॥ उवाच
 कालीं कल्याणी ललितं चंडिका वचः ॥ २६ ॥ यस्माच्चंडं च
 मुंडं च गृहीत्वा त्वमुपागता ॥ चामुण्डेति ततो लोके ख्याता देवी
 भविष्यसि ॥ २७ ॥ मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवी-
 माहात्म्ये सप्तमः ॥ ७ ॥ उवाच ० ॥ २ ॥ अर्ध ० ॥ ० ॥ श्लोकाः ७
 ॥ २५ ॥ एवं ॥ २७ ॥ एवमादितः ॥ ४३९ ॥ ॥ ७

स० ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ चंडे च निहते दैत्ये मुण्डे च विनिपातिते ॥ ११४
 स० बहुलेषु च सैन्येषु क्षयितेष्वसुरेश्वरः ॥ २ ॥ ततः कोपपराधीन-
 श० चेताः शुम्भः प्रतापवान् ॥ उद्योगं सर्वसैन्यानां दैत्यानामादिदेश
 ती० ह ॥ ३ ॥ अद्य सर्ववलैर्दैत्याः षडशीतिरुदायुधाः ॥ कंबूनां चतु-
 राशीतिर्निर्यान्तु स्ववलैर्वृताः ॥ ४ ॥ कोटिवीर्याणि पंचाशदसुराणां
 कुलानि वै ॥ शतं कुलानि धौम्राणां निर्गच्छन्तु ममाज्ञया ॥ ५ ॥
 कालका दौर्हृदा मौर्वाः कालिकेयास्तथाऽसुराः ॥ युद्धाय सज्जा
 निर्यातु आज्ञया त्वरिता मम ॥ ६ ॥ इत्याज्ञाप्यासुरपतिः शुम्भो
 भैरवशासनः ॥ निर्जगाम महासैन्यसहस्रैर्बहुभिर्वृतः ॥ ७ ॥
 आयातं चण्डिका दृष्ट्वा तत्सैन्यमतिभीषणम् ॥ ज्यास्वनैः पूरयामास
 धरणीगगनांतरम् ॥ ८ ॥ ततः सिंहो महानादमतीव कृतवानृप ॥ ८

स षण्टाखनेन तान्नादानंबिका चोपबृंहयत् ॥ ९ ॥ धनुर्ज्यासिंह- ११५
स षण्टानां नादापूरितदिङ्मुखा ॥ निनादैर्भीषणैः काली जिग्धे विस्ता-
श रितानना ॥ १० ॥ तं निनादमुपश्रुत्य दैत्यसैन्यैश्चतुर्दिशम् ॥
ती देवीसिंहस्तथा काली सरोषैः परिवारिताः ॥ ११ ॥ एतस्मिन्नंतरे
भूष विनाशाय सुरद्विषाम् ॥ भवायामरसिंहानामतिवीर्यबलान्विताः
॥ १२ ॥ ब्रह्मेशगुहविष्णूनां तथेन्द्रस्य च शक्तयः ॥ शरीरेभ्यो
विनिष्क्रम्य तद्रूपैश्चण्डिकां ययुः ॥ १३ ॥ यस्य देवस्य यद्रूपं यथा
भूषणवाहनम् ॥ तद्रदेव हि तच्छक्तिरसुरान्योद्धुमाययौ ॥ १४ ॥
हंसयुक्तविमानाग्रे साक्षसूत्रकमण्डलुः ॥ आयाता ब्रह्मणः शक्ति-
र्ब्रह्माणीत्यभिधीयते ॥ १५ ॥ माहेश्वरी वृषारूढा त्रिशूलवरधारिणी ॥ अ०
महाहिवलया प्राप्ता चन्द्ररेखाविभूषणा ॥ १६ ॥ कौमारी शक्ति- ८

स ॥ हस्ता च मयूरवरवाहना ॥ योद्धुमभ्याययौ दैत्यानंबिका गुहूरूपिणी ॥ १९ ॥
स ॥ १७ ॥ तथैव वैष्णवी शक्तिर्गरुडोपरि संस्थिता ॥ शंखचक्रगदा-
श ती ॥ शार्ङ्गखड्गहस्ताभ्युपाययौ ॥ १८ ॥ यज्ञवाराहमतुलं रूपं या बिभ्रतो
हरेः ॥ शक्तिः साऽप्याययौ तत्र वाराही बिभ्रती तनुम् ॥ १९ ॥
नारसिंही नृसिंहस्य बिभ्रती सदृशं वपुः ॥ प्राप्ता तत्र सटाक्षेपक्षिप्त-
नक्षत्रसंहतिः ॥ २० ॥ वज्रहस्ता तथैवैद्री गजराजोपरिस्थिता ॥
प्राप्ता सहस्रनयना यथा शक्रस्तथैव सा ॥ २१ ॥ ततः परिवृतस्ताभि-
रीशानो देवशक्तिभिः ॥ हन्यतामसुराः शीघ्रं मम प्रीत्याह चंडि-
काम् ॥ २२ ॥ ततो देवीशरीरात्तु विनिष्क्रांतातिभीषणा ॥ चंडि-
काशक्तिरत्युग्रा शिवाशतनिनादिनी ॥ २३ ॥ सा चाह धूम्रजटिल-
मीशानमपराजिता ॥ दूत त्वं गच्छ भगवन्पार्श्वं शुंभनिशुंभयोः ॥ २४ ॥

स ॥ २४ ॥ ब्रूहि शुभं निशुभं च दानवावतिगर्वितौ ॥ ये चान्ये दानवा- ११७
स स्तत्र युद्धाय समुपस्थिताः ॥ २५ ॥ त्रैलोक्यमिन्द्रो लभतां देवाः
श संतु हविर्भुजः ॥ यूयं प्रयात पातालं यदि जीवितुमिच्छथ ॥ २६ ॥
ती बलावलेपादथ चेद्भवंतो युद्धकांक्षिणः ॥ तदागच्छत तृप्यंतु मच्छिवाः
पिशितेन वः ॥ २७ ॥ यतो नियुक्तो दौत्येन तया देव्या शिवः
स्वयम् ॥ शिवदूतीति लोकेऽस्मिंस्ततः सा ख्यातिमागता ॥ २८ ॥
तेऽपि श्रुत्वा वचो देव्याः शर्वाख्यातं महासुराः ॥ अमर्षापूर्विता
जग्मुर्यत्र कात्यायनी स्थिता ॥ २९ ॥ ततः प्रथममेवाग्रे शरशक्त्यु-
ष्टिवृष्टिभिः ॥ ववर्षुरुद्धतामर्षास्तां देवीममरारयः ॥ ३० ॥ सा च
तान्प्रहितान्वाणाञ्छूलशक्तिपरश्वधान् ॥ चिच्छेद लीलयाध्मात- ३०
धनुर्मुक्तैर्महेषुभिः ॥ ३१ ॥ तस्याग्रतस्तथा काली शूलपातविदारि- ८

स ॥ तान् ॥ खट्वांगपोथितांश्वारीन् कुर्वती व्यचरत्तदा ॥ ३२ ॥ कसंड- ११८
स ॥ लुजलाक्षेपहतवीर्यान्हतौजसः ॥ ब्रह्माणी चाऽकरोच्छत्रून्येन येन स्म
श ॥ धावति ॥ ३३ ॥ माहेश्वरी त्रिशूलेन तथा चक्रेण वैष्णवी । दैत्या-
ती ॥ जघान कौमारी तथा शक्त्यातिकोपना ॥ ३४ ॥ ऐंद्रीकुलिशपातेन
॥ शतशो दैत्यदानवाः ॥ पेतुर्विदारिताः पृथ्व्यां रुधिरौघप्रवर्षिणः
॥ ३५ ॥ तुंडप्रहारविध्वस्ता दंष्ट्राग्रक्षतवक्षसः ॥ वाराहमूर्त्या न्यप-
॥ तंश्चक्रेण च विदारिताः ॥ ३६ ॥ नखैर्विदारितांश्चान्यानभक्षयंती
॥ महासुरान् ॥ नारसिंही चचाराजौ नादापूर्णदिगंबरौ ॥ ३७ ॥
॥ चंडाट्टहासैरसुराः शिवदूत्यभिदूषिताः ॥ पेतुः पृथिव्यां पतितस्तौ-
॥ श्रखादाथ सा तदा ॥ ३८ ॥ इति मातृगणं क्रुद्धं मर्दयंतं महासुरान् ॥ अ०
॥ दृष्ट्वाभ्युपायैर्विविधैर्नेशुर्देवारिसैनिकाः ॥ ३९ ॥ पलायनपरान्दृष्ट्वा ८

स ॥ दैत्यान्मातृगणादितान् ॥ योद्धुमभ्याययौ क्रुद्धो रक्तबीजो महासुरः ॥ ११९ ॥
स ॥ ४० ॥ रक्तबिंदुर्यदा भूमौ पतत्यस्य शरीरतः ॥ समुत्पतति ॥
श ॥ मेदिन्यां तत्प्रमाणो महासुरः ॥ ४१ ॥ युयुधे स गदापाणिर्द्रि-
ती ॥ शक्या महासुरः ॥ ततश्चैंद्री स्ववज्रेण रक्तबीजमताडयत् ॥ ४२ ॥
कुलिशेनाहतस्याशु बहु सुस्त्राव शोणितम् ॥ समुत्तस्थुस्ततो योधा-
स्तद्रूपास्तत्पराक्रमाः ॥ ४३ ॥ यावंतः पतितास्तस्य शरीराद्रक्त-
बिंदवः ॥ तावंतः पुरुषा जातास्तद्वीर्यबलविक्रमाः ॥ ४४ ॥ ते चापि
युयुधुस्तत्र पुरुषा रक्तसंभवाः ॥ समं मातृभिरत्युग्रशस्त्रपाताति-
भीषणम् ॥ ४५ ॥ पुनश्च वज्रपातेन क्षतमस्य शिरो यदा ॥ ववाह
रक्तं पुरुषास्ततो जाताः सहस्रशः ॥ ४६ ॥ वैष्णवी समरे चैनं ॥ अ०
चक्रेणाभिजघान ह ॥ गदया ताडयामास ऐंद्री तमसुरेश्वरम् ॥ ४७ ॥ ८

स वैष्णवीचक्रभिन्नस्य रुधिरस्रावसंभवैः ॥ सहस्रशो जगद्वाप्तं तत्प्र- १२०
माणैर्महासुरैः ॥ ४८ ॥ शक्त्या जघान कौमारी वाराही च तथा-
सिना ॥ माहेश्वरी त्रिशूलेन रक्तबीजं महासुरम् ॥ ४९ ॥ स चापि
गदया दैत्यः सर्वा एवाहनत्पृथक् ॥ मातृः कोपसमाविष्टो रक्तबीजो
महासुरः ॥ ५० ॥ तस्याहतस्य बहुधा शक्तिशूलादिभिर्भुवि ॥
पपात यो वै रक्तौघस्तेनासञ्छतशोऽसुराः ॥ ५१ ॥ तैश्चासुरासृ-
क्संभूतैरसुरैः सकलं जगत् ॥ व्याप्तमासीत्ततो देवा भयमाजग्मु-
रुत्तमम् ॥ ५२ ॥ तान्विषण्णान्सुरान्दृष्ट्वा चंडिका प्राह सत्वरम् ॥
उवाच कालीं चामुंडे विस्तीर्णं वदनं कुरु ॥ ५३ ॥ मच्छस्त्रपात-
संभूतान् रक्तविंदून्महासुरान् ॥ रक्तविंदोः प्रतीच्छ त्वं वक्त्रेणानेन ॥ अ ३
वेगिना ॥ ५४ ॥ भक्षयंती चर रणे तदुत्पन्नान्महासुरान् ॥ ५५

स० एवमेष क्षयं दैत्यः क्षीणरक्तो गमिष्यति ॥ ५५ ॥ भक्ष्यमाणा- १२१
स० स्त्वया चोग्रा न चोत्पत्स्यंति चापरे ॥ इत्युक्त्वा तां ततो देवी
शती० शूलेनाभिजघान तम् ॥ ५६ ॥ मुखेन काली जगृहे रक्तबीजस्य
शोणितम् ॥ ५७ ॥ ततोऽसावाजघानाथ गदया तत्र चंडिकाम् ॥
न चास्या वेदनां चक्रे गदापातोऽल्पिकामपि ॥ ५८ ॥ तस्याहतस्य
देहात्तु बहु सुस्राव शोणितम् ॥ यतस्ततस्तद्वक्त्रेण चामुंडा संप्रती-
च्छति ॥ ५९ ॥ मुखे समुद्रता येऽस्या रक्तपातान्महासुराः ॥
तांश्चखादाथ चामुंडा पपौ तस्य च शोणितम् ॥ ६० ॥ देवी शूलेन
वज्रेण बाणैरसिभिर्ऋषिभिः ॥ जघान रक्तबीजं तं चामुंडा पीत-
शोणितम् ॥ ६१ ॥ स पपात महीपृष्ठे शस्त्रसंघसमाहतः ॥ नीरक्तश्च ॥ अ०
महीपाल रक्तबीजो महासुरः ॥ ६२ ॥ ततस्ते हर्षमतुलमवापुस्त्रि- ८

स दश नृप ॥ तेषां मातृगणो जातो ननर्तासृङ्गदोद्धतः ॥ ६३ ॥ १२२
स मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये अष्टमः ॥ ८ ॥
श उवाच ॥ १ ॥ अर्ध० ॥ १ ॥ श्लोकाः ॥ ६१ ॥ एवं ॥ ६३ ॥
ती एवमादितः ॥ ५०२ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
राजोवाच ॥ १ ॥ विचित्रमिदमाख्यातं भगवन्भवता मम ॥
देव्याश्चरितमाहात्म्यं रक्तबीजवधाश्रितम् ॥ २ ॥ भूयश्चेच्छाम्यहं
श्रोतुं रक्तबीजे निपातिते ॥ चकार शुंभो यत्कर्म निशुंभश्चाति-
कोपनः ॥ ३ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ४ ॥ चकार कोपमतुलं रक्तबीजे
निपातिते ॥ शुंभासुरो निशुंभश्च हतेष्वन्येषु चाहवे ॥ ५ ॥ हन्य-
मानं महासैन्यं विलोकयामर्षमुद्रहन् ॥ अभ्यधावन्निशुंभोऽथ
मुख्ययाऽसुरसेनया ॥ ६ ॥ तस्याग्रतस्तथा पृष्ठे पार्श्वयोश्च महा- १

सु० सुराः ॥ संदष्टौष्ठपुटाः क्रुद्धा हंतुं देवीमुपाययुः ॥ ७ ॥ आजगाम १२३
महावीर्यः शुंभोऽपि खवलैर्वृतः ॥ निहतुं चंडिकां कोपात्कृत्वा युद्धं
तु मातृभिः ॥ ८ ॥ ततो युद्धमतीवासीद्देव्याः शुंभनिशुंभयोः ॥
शरवर्षमतीवोग्रं मेघयोरिव वर्षतोः ॥ ९ ॥ चिच्छेदाऽस्ताञ्छरां-
स्ताभ्यां चंडिका खशरोत्करैः ॥ ताडयामास चांगेषु शस्त्रौघैरसुरेश्वरै-
॥ १० ॥ निशुंभो निशितं खड्गं चर्म चादाय सुप्रभम् ॥ अताडय-
न्मूर्ध्नि सिंहं देव्या वाहनमुत्तमम् ॥ ११ ॥ ताडिते वाहने देवी
क्षुरप्रेणासिमुत्तमम् ॥ निशुंभस्याशु चिच्छेद चर्म चाप्यष्टचंद्रकम्
॥ १२ ॥ छिन्ने चर्मणि खड्गे च शक्तिं चिक्षेप सोऽसुरः ॥ ताम-
प्यस्य द्विधा चक्रे चक्रेणाभिमुखागताम् ॥ १३ ॥ कोपाध्मातो ७०
निशुंभोऽथ शूलं जग्राह दानवः ॥ आयातं मुष्टिपातेन देवी तच्चा- ९

स
स
श
ती
प्यचूर्णयत् ॥ १४ ॥ आविध्याथ गदां सोऽपि चिक्षेप चंडिकां ॥ १२४ ॥
प्रति ॥ सापि देव्यास्त्रिशूलेन भिन्ना भस्मत्वमागता ॥ १५ ॥ ततः
परशुहस्तं तमायांतं दैत्यपुंगवम् ॥ आहत्य देवी बाणौघैरपातयत
भूतले ॥ १६ ॥ तस्मिन्निपतिते भूमौ निशुंभे भीमविक्रमे ॥
आतर्यतीव संक्रुद्धः प्रययौ हंतुमंबिकाम् ॥ १७ ॥ स रथस्थस्तथा-
ऽत्युच्चैर्गृहीतपरमायुधैः ॥ भुजैरष्टाभिरतुलैर्व्याप्याशेषं बभौ नभः
॥ १८ ॥ तमायांतं समालोक्य देवी शंखमवादयत् ॥ ज्याशब्दं
चापि धनुषश्चकारातीव दुस्सहम् ॥ १९ ॥ पूरयामास ककुभो
निजघंटास्वनेन च ॥ समस्तदैत्यसैन्यानां तेजोवधविधायिना ॥ २० ॥
ततः सिंहो महानादैस्त्याजितेभमहामदैः ॥ पूरयामास गगनं गां ॥ २० ॥
तथैव दिशो दश ॥ २१ ॥ ततः काली समुत्पत्य गगनं क्षमाम-

स ताडयत् ॥ कराभ्यां तन्निनादेन प्राक्स्वनास्ते तिरोहिताः ॥ २२ ॥ १२५
स अट्टाट्टहासमशिवं शिवदूती चकार ह ॥ तैः शब्दैरसुरास्त्रेसुः शुंभः
श कोपं परं ययौ ॥ २३ ॥ दुरात्मस्तिष्ठ तिष्ठेति व्याजहारां बिका यदा ॥
ती तदा जयेत्यभिहितं देवैराकाशसंस्थितैः ॥ २४ ॥ शुंभेनागत्य या
शक्तिर्मुक्ता ज्वालातिभीषणा ॥ आयांती वह्निकूटाभा सा निरस्ता
महोल्कया ॥ २५ ॥ सिंहनादेन शुंभस्य व्याप्तं लोकत्रयान्तरम् ॥
निर्घातनिःस्वनो घोरो जितवानवनीपते ॥ २६ ॥ शुंभमुक्ताञ्छ-
रान्देवी शुंभस्तत्प्रहिताञ्छरान् ॥ चिच्छेद स्वशरैरुग्रैः शतशोऽथ
सहस्रशः ॥ २७ ॥ ततः सा चण्डिका क्रुद्धा शूलेनाभिजघान
तम् ॥ स तदाभिहतो भूमौ मूर्च्छितो निपपात ह ॥ २८ ॥ ततो
निशुंभः संप्राप्य चेतनामात्तकार्मुकः ॥ आजघान शरैर्देवीं कालीं ॥ २९ ॥

स० केसरिणं तथा ॥ २९ ॥ पुनश्च कृत्वा बाहूनामयुतं दनुजेश्वरः ॥ १२६
स० चक्रायुधेन दितिजश्छादयामास चंडिकाम् ॥ ३० ॥ ततो भगवती
श० क्रुद्धा दुर्गा दुर्गार्तिनाशिनी ॥ चिच्छेद देवी चक्राणि स्वशरैः साय-
ती० कांश्च तान् ॥ ३१ ॥ ततो निशुंभो वेगेन गदामादाय चंडिकाम् ॥
अभ्यधावत वै हंतुं दैत्यसैन्यसमावृतः ॥ ३२ ॥ तस्यापतत एवाशु
गदां चिच्छेद चंडिका ॥ खड्गेन शितधारेण स च शूलं समाददे
॥ ३३ ॥ शूलहस्तं समायातं निशुंभममरार्दनम् ॥ हृदि विव्याध
शूलेन वेगाविद्धेन चंडिका ॥ ३४ ॥ भिन्नस्य तस्य शूलेन हृदया-
न्निःसृतोऽपरः ॥ महाबलो महावीर्यस्तिष्ठेति पुरुषो वदन् ॥ ३५ ॥
तस्य निष्क्रामतो देवी प्रहस्य स्वनवत्ततः ॥ शिरश्चिच्छेद खड्गेन
ततोऽसावपतद्भुवि ॥ ३६ ॥ ततः सिंहश्चखादोग्रदंष्ट्राक्षुण्णशिरो- ॥ अ० ९

स० धरान् ॥ असुराँस्ताँस्तथा काली शिवदूती तथापरान् ॥ ३७ ॥ १२७
 स० कौमारीशक्तिनिभिन्नाः केचिन्नेशुर्महासुराः ॥ ब्रह्माणीमंत्रपूतेन
 श० तोयेनान्ये निराकृताः ॥ ३८ ॥ माहेश्वरीत्रिशूलेन भिन्नाः पेतुस्त-
 ती० थापरे ॥ वाराहीतुंडघातेन केचिच्चूर्णीकृता भुवि ॥ ३९ ॥ खंडं खंडं
 च चक्रेण वैष्णव्या दानवाः कृताः ॥ वज्रेण चैंद्रीहस्ताग्रविमुक्तेन
 तथापरे ॥ ४० ॥ केचिद्विनेशुरसुराः केचिन्नष्टा महाहवात् ॥ भक्षिता-
 श्चापरे कालीशिवदूतीमृगाधिपैः ॥ ४१ ॥ मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
 मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये नवमः ॥ ९ ॥ उवाच० ॥ २ ॥ अर्ध०
 ॥ ० ॥ श्लोकाः ॥ ३९ ॥ एवं ॥ ४१ ॥ एवमादितः ॥ ५४३ ॥
 ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ निशुंभं निहतं दृष्ट्वा आतरं प्राणसंमितम् ॥ अ१
 हन्यमानं बलं चैव शुंभः क्रुद्धोऽब्रवीद्वचः ॥ २ ॥ बलावलेपदुष्टे १०

स त्वं मा दुर्गे गर्वमावह ॥ अन्यासां बलमाश्रित्य शुध्यसे चाति- १२८
मानिनी ॥ ३ ॥ देव्युवाच ॥ ४ ॥ एकैवाहं जगत्यत्र द्वितीया
का ममापरा ॥ पश्यैता दुष्ट मय्येव विशंत्यो मद्विभूतयः ॥ ५ ॥
ततः समस्तास्ता देव्यो ब्रह्माणीप्रमुखा लयम् ॥ तस्या देव्यास्तनौ
जग्मुरेकैवासीत्तदांबिका ॥ ६ ॥ देव्युवाच ॥ ७ ॥ अहं विभूत्या
बहुभिरिह रूपैर्यदास्थिता ॥ तत्संहतं मयैकैव तिष्ठाम्याजौ स्थिरो
भव ॥ ८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ९ ॥ ततः प्रववृते युद्धं देव्याः शुंभस्य
चोभयोः ॥ पश्यतां सर्वदेवानामसुराणां च दारुणम् ॥ १० ॥ शर-
वर्षैः शितैः शस्त्रैस्तथा चास्त्रैः सुदारुणैः ॥ तयोर्युद्धमभूद्भूयः सर्व-
लोकभयंकरम् ॥ ११ ॥ दिव्यान्यस्त्राणि शतशो मुमुचे यान्यथां-
बिका ॥ बभञ्ज तानि दैत्येन्द्रस्तत्प्रतीघातकर्तृभिः ॥ १२ ॥ मुक्तानि १०

स तेन चास्त्राणि दिव्यानि परमेश्वरी ॥ बभञ्ज लीलयैवोग्रहंकारोच्चारणा- १२९
 दिभिः ॥ १३ ॥ ततः शरशतैर्देवीमाच्छादयत सोऽसुरः ॥ सापि
 तत्कुपिता देवी धनुश्चिच्छेद चेषुभिः ॥ १४ ॥ छिन्ने धनुषि दैत्यै-
 द्रस्तथा शक्तिमथाददे ॥ चिच्छेद देवी चक्रेण तामप्यस्य करे
 स्थिताम् ॥ १५ ॥ ततः खड्गमुपादाय शतचंद्रं च भानुमत् ॥
 अभ्यधावत तां देवीं दैत्यानामधिपेश्वरः ॥ १६ ॥ तस्यापतत एवाशु
 खड्गं चिच्छेद चंडिका ॥ धनुर्मुक्तैः शितैर्बाणैश्चर्म चार्ककरामलम्
 ॥ १७ ॥ अश्वांश्च पातयामास रथं सारथिना सह ॥ हताश्वः स
 तदा दैत्यश्छिन्नधन्वा विसारथिः ॥ १८ ॥ जग्राह मुद्गरं घोरमं-
 विकानिधनोद्यतः ॥ चिच्छेदापततस्तस्य मुद्गरं निशितैः शरैः ॥ १९ ॥
 तथापि सोऽभ्यधावत्तां मुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ॥ स मुष्टिं पातयामास १०

स हृदये दैत्यपुंगवः ॥ २० ॥ देव्यास्तं चापि सा देवी तलेनोरस्यता- १३०
स डयत् ॥ तलप्रहाराभिहतो निपपात महीतले ॥ २१ ॥ स दैत्य-
राजः सहसा पुनरेव तथोत्थितः ॥ उत्पत्य च प्रगृह्योच्चैर्देवीं गग-
नमास्थितः ॥ २२ ॥ तत्रापि सा निराधारा युयुधे तेन चंडिका
॥ २३ ॥ नियुद्धं खे तदा दैत्यश्चंडिका च परस्परम् । चक्रतुः
प्रथमं सिद्धमुनिविस्मयकारकम् ॥ २४ ॥ ततो नियुद्धं सुचिरं कृत्वा
तेनांबिका सह ॥ उत्पाट्य भ्रामयामास चिक्षेप धरणीतले ॥ २५ ॥
स क्षिप्तो धरणीं प्राप्य मुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ॥ अभ्यधावत दुष्टात्मा
चंडिकानिधनेच्छया ॥ २६ ॥ तमायांतं ततो देवी सर्वदैत्यजने-
श्वरम् ॥ जगत्यां पातयामास भित्त्वा शूलेन वक्षसि ॥ २७ ॥ स अ०
गतासुः पपातोर्व्यां देवीशूलाग्रविक्षतः ॥ चालयन्सकलां पृथ्वीं १०

स साब्धिद्वीपां सपर्वताम् ॥ २८ ॥ ततः प्रसन्नमखिलं हते तस्मिन् १३१
स दुरात्मनि ॥ जगत्स्वास्थ्यमतीवाप निर्मलं चाभवन्नभः ॥ २९ ॥
श उत्पातमेघाः सोल्का ये प्रागासंस्ते शमं ययुः ॥ सरितो मार्गवाहि-
ती न्यस्तथासंस्तत्र पातिते ॥ ३० ॥ ततो देवगणाः सर्वे हर्षनिर्भरमा-
नसाः ॥ बभूवुर्निहते तस्मिन् गंधर्वा ललितं जगुः ॥ ३१ ॥ अवा-
दयंस्तथैवान्ये ननृतुश्चाप्सरोगणाः ॥ ववुः पुण्यास्तथा वाताः सुप्र-
भोऽभूद्दिवाकरः ॥ ३२ ॥ श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे
देवीमाहात्म्ये दशमः ॥ १० ॥ उवाच ॥ ४ ॥ अर्ध ॥ १ ॥
श्लोकमंत्राः ॥ २७ ॥ एवं ॥ ३२ ॥ एवमादितः ॥ ५७५ ॥
ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ देव्या हते तत्र महासुरेन्द्रे सैन्द्राः सुरा वह्नि-
पुरोगमास्ताम् ॥ कात्यायनीं तुष्टुवुरिष्टलाभाद्विकाशिवक्राब्जविका- ॥ १० ॥

स० स० श० ती०
सिताशाः ॥ २ ॥ देवि प्रपन्नार्तिहरे प्रसीद प्रसीद मातर्जगतो- १३२
ऽखिलस्य ॥ प्रसीद विश्वेश्वरि पाहि विश्वं त्वमीश्वरी देवि चरा-
चरस्य ॥ ३ ॥ आधारभूता जगतस्त्वमेका महीस्वरूपेण यतः
स्थितासि ॥ अपांस्वरूपस्थितया त्वयैतदाप्यायते कृत्स्नमलंघ्यवीर्ये
॥ ४ ॥ त्वं वैष्णवी शक्तिरनंतवीर्या विश्वस्य बीजं परमासि माया ॥
संमोहितं देवि समस्तमेतत्त्वं वै प्रसन्ना भुवि मुक्तिहेतुः ॥ ५ ॥
विद्याः समस्तास्तव देवि भेदाः स्त्रियः समस्ताः सकला जगत्सु ॥
त्वयैकया पूरितमंबयैतत्का ते स्तुतिः स्तव्यपरा परोक्तिः ॥ ६ ॥
सर्वभूता यदा देवि भुक्तिमुक्तिप्रदायिनि ॥ त्वं स्तुता स्तुतये का
वा भवंतु परमोक्तयः ॥ ७ ॥ सर्वस्य बुद्धिरूपेण जनस्य हृदि अ०
संस्थिते ॥ स्वर्गापवर्गदे देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ८ ॥ कला- ११

स० काष्ठादिरूपेण परिणामप्रदायिनि ॥ विश्वस्योपरतौ शक्ते नारायणि १३३
स० नमोऽस्तु ते ॥ ९ ॥ सर्वमंगलमांगल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ॥
श ती शरण्ये त्र्यंबके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १० ॥ सृष्टिस्थिति-
विनाशानां शक्तिभूते सनातनि ॥ गुणाश्रये गुणमये नारायणि
नमोऽस्तु ते ॥ ११ ॥ शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणे ॥ सर्व-
स्यार्तिहरे देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १२ ॥ हंसयुक्तविमानस्थे
ब्रह्माणीरूपधारिणि ॥ कौशांभःक्षरिके देवि नारायणि नमोऽस्तु
ते ॥ १३ ॥ विशूलचंद्राहिधरे महावृषभवाहिनि ॥ माहेश्वरीस्वरू-
पेण नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १४ ॥ मयूरकुक्कुटवृते महाशक्तिधरे-
ऽनघे ॥ कौमारीरूपसंस्थाने नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १५ ॥ शंख- अ०
चक्रगदाशार्ङ्गगृहीतपरमायुधे ॥ प्रसीद वैष्णवीरूपे नारायणि ११

स ॥ नमोऽस्तु ते ॥ १६ ॥ गृहीतोग्रमहाचक्रे दंष्ट्रोद्धृतवसुंधरे ॥ वराह- १३४
स ॥ रूपिणि शिवे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १७ ॥ नृसिंहरूपेणोग्रेण
श ॥ हंतुं दैत्यान्कृतोद्यमे ॥ त्रैलोक्यत्राणसहिते नारायणि नमोऽस्तु
ती ॥ ते ॥ १८ ॥ किरीटिनि महावज्रे सहस्रनयनोज्ज्वले ॥ वृत्रप्राणहरे
॥ चैद्रि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १९ ॥ शिवदूतीस्वरूपेण हतदैत्य-
॥ महाबले ॥ घोररूपे महारावे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २० ॥
॥ दंष्ट्राकरालवदने शिरोमालाविभूषणे ॥ चामुंडे मुंडमथने नारायणि
॥ नमोऽस्तु ते ॥ २१ ॥ लक्ष्मि लज्जे महाविद्ये श्रद्धे पुष्टि स्वधे ध्रुवे ॥
॥ महारात्रि महामाये नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २२ ॥ मेधे सरस्वति
॥ वरे भूति बाभ्रवि तामसि ॥ नियते त्वं प्रसीदेशे नारायणि नमोऽस्तु ॥ अ०
॥ ते ॥ २३ ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ॥ भयेभ्यस्त्राहि ॥ ११

स नो देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥ २४ ॥ एतत्ते वदनं सौम्यं लोच- १३५
 स नत्रयभूषितम् ॥ पातु नः सर्वभूतेभ्यः कात्यायनि नमोऽस्तु ते ॥ २५ ॥
 श ती ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनम् ॥ त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्र-
 कालि नमोऽस्तु ते ॥ २६ ॥ हिनस्ति दैत्यतेजांसि खनेनापूर्य या
 जगत् ॥ सा घंटा पातु नो देवि पापेभ्योऽनः सुतानिव ॥ २७ ॥
 असुरासृग्वसापंकचर्चितस्ते करोञ्ज्वलः ॥ शुभाय खड्गो भवतु चंडिके
 त्वां नता वयम् ॥ २८ ॥ रोगानशेषानपहंसि तुष्टा रुष्टा तु कामा-
 न्सकलानभीष्टान् ॥ त्वामाश्रितानां न विपन्नराणां त्वामाश्रिता
 ह्याश्रयतां प्रयांति ॥ २९ ॥ एतत्कृतं यत्कदनं त्वयाद्य धर्मद्विषां
 देवि महासुराणाम् ॥ रूपैरनेकैर्बहुधात्ममूर्तिं कृत्वाऽम्बिके तत् प्रक- ३०
 रोति कान्या ॥ ३० ॥ विद्यासु शास्त्रेषु विवेकदीपेष्वग्नेषु वाक्येषु ११

स० च का त्वदन्या ॥ ममत्वगर्तेऽतिमहांधकारे विभ्रामयत्येतदतीव १३६
स० विश्वम् ॥ ३१ ॥ रक्षांसि यत्रोग्रविषाश्च नागा यत्रारयो दस्युब्र-
श० लानि यत्र ॥ दावानलो यत्र तथाब्धिमध्ये तत्र स्थिता त्वं परिपासि
ती विश्वम् ॥ ३२ ॥ विश्वेश्वरी त्वं परिपासि विश्वं विश्वात्मिका धार-
यसीह विश्वम् ॥ विश्वेशवंद्या भवती भवन्ति विश्वाश्रया ये त्वयि
भक्तिनम्राः ॥ ३३ ॥ देवि प्रसीद परिपालय नोऽरिभीतेर्नित्यं
यथाऽसुरवधादधुनैव सद्यः ॥ पापानि सर्वजगतां प्रशमं नयाशु
उत्पातपाकजनितांश्च महोपसर्गान् ॥ ३४ ॥ प्रणतानां प्रसीद त्वं
देवि विश्वार्तिहारिणि ॥ त्रैलोक्यवासिनामीज्ये लोकानां वरदा
भव ॥ ३५ ॥ देव्युवाच ॥ ३६ ॥ वरदाहं सुरगणा वरं यं मन- अ०
सेच्छथ ॥ तं वृणुध्वं प्रयच्छामि जगतामुपकारकम् ॥ ३७ ॥ देवा ११

स ॥ ऊचुः ॥ ३८ ॥ सर्वाबाधाप्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि ॥ एवमेव ॥ १३७
स ॥ त्वया कार्यमस्मद्वैरिविनाशनम् ॥ ३९ ॥ देव्युवाच ॥ ४० ॥
श ॥ वैवस्वतेऽतरे प्राप्ते अष्टाविंशतिमे युगे ॥ शुंभो निशुंभश्चैवान्यावुत्प-
ती ॥ तस्येते महासुरौ ॥ ४१ ॥ नन्दगोपगृहे जाता यशोदागर्भसंभवा ॥
॥ ततस्तौ नाशयिष्यामि विंध्याचलनिवासिनी ॥ ४२ ॥ पुनरप्यति-
॥ रौद्रेण रूपेण पृथिवीतले ॥ अवतीर्य हनिष्यामि वैप्रचित्तांश्च दान-
॥ वान् ॥ ४३ ॥ भक्षयंत्याश्च तानुग्रान् वैप्रचित्तान्महासुरान् ॥ रक्ता-
॥ दंता भविष्यन्ति दाडिमीकुसुमोपमाः ॥ ४४ ॥ ततो मां देवताः
॥ स्वर्गे मर्त्यलोके च मानवाः ॥ स्तुवंतो व्याहरिष्यन्ति सततं रक्तदंति-
॥ काम् ॥ ४५ ॥ भूयश्च शतवार्षिक्यामनावृष्ट्यामनंभसि ॥ मुनिभिः ॥ अ०
॥ संस्मृता भूमौ संभविष्याम्ययोनिजा ॥ ४६ ॥ ततः शतेन नेत्राणां ॥ ११

स० निरीक्षिष्याम्यहं मुनीन् ॥ कीर्तयिष्यन्ति मनुजाः शताक्षीमिति मां १३८
स० ततः ॥ ४७ ॥ ततोऽहमखिलं लोकमात्मदेहसमुद्भवैः ॥ भरिष्यामि
श० सुराः शकैरावृष्टेः प्राणधारकैः ॥ ४८ ॥ शकंभरीति विख्यातिं
ती० तदा यास्याम्यहं भुवि ॥ ४९ ॥ तत्रैव च वधिष्यामि दुर्गमाख्यं
महासुरम् ॥ दुर्गादेवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ॥ ५० ॥
पुनश्चाहं यदा भीमं रूपं कृत्वा हिमाचले ॥ रक्षांसि भक्षयिष्यामि
मुनीनां त्राणकारणात् ॥ ५१ ॥ तदा मां मुनयः सर्वे स्तोष्यन्त्या-
नम्रमूर्तयः ॥ भीमादेवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ॥ ५२ ॥
यदारुणाख्यस्त्रैलोक्ये महाबाधां करिष्यति ॥ तदाहं आमरं रूपं
कृत्वाऽसंख्येयषट्पदम् ॥ ५३ ॥ त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिष्यामि अ०
महासुरम् ॥ आमरीति च मां लोकास्तदा स्तोष्यन्ति सर्वतः ॥ ५४ ॥ ११

स० इत्थं यदा यदा बाधा दानवोत्था भविष्यति ॥ तदा तदावतीर्याहं १३९
स० करिष्याम्यरिसंक्षयम् ॥५५॥ श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे
श० देवीमाहात्म्ये नारायणीस्तुतिरेकादशः ॥ ११ ॥ उवाच० ॥ ४ ॥
ती० अर्धमंत्रः ॥ १ ॥ श्लोकमंत्राः ॥ ५० ॥ एवं ॥ ५५ ॥ एवमा-
दितः ॥ ६३० ॥ ॥ ॥ ॥
देव्युवाच ॥१॥ एभिः स्तवैश्च मां नित्यं स्तोष्यते यः समाहितः ॥
तस्याहं सकलां बाधां शमयिष्याम्यसंशयम् ॥ २ ॥ मधुकैटभनाशं
च महिषासुरघातनम् ॥ कीर्तयिष्यंति ये तद्वद्वधं शुंभनिशुंभयोः
॥ ३ ॥ अष्टम्यां च चतुर्दश्यां नवम्यां चैकचेतसः ॥ श्रोष्यंति
चैव ये भक्त्या मम माहात्म्यमुत्तमम् ॥ ४ ॥ न तेषां दुष्कृतं
किञ्चिदुष्कृतोत्था न चापदः ॥ भविष्यति न दारिद्र्यं न चैवेष्ट- ॥ १२ ॥

स वियोजनम् ॥ ५ ॥ शत्रुभ्यो न भयं तस्य दस्युतो वा न राजतः ॥ १४०
स न शस्त्रानलतोयौघात्कदाचित्संभविष्यति ॥ ६ ॥ तस्मान्ममैत-
श तीन्माहात्म्यं पठितव्यं समाहितैः ॥ श्रोतव्यं च सदा भक्त्या परं
स्वस्त्ययनं महत् ॥ ७ ॥ उपसर्गानिशेषांस्तु महामारीसमुद्भवान् ॥
तथा त्रिविधमुत्पातं माहात्म्यं शमयेन्मम ॥ ८ ॥ यत्रैतत्पठ्यते
सम्यङ् नित्यमायतने मम ॥ सदा न तद्विमोक्षयामि सांनिध्यं तत्र
मे स्थितम् ॥ ९ ॥ बलिप्रदाने पूजायामग्निकार्ये महोत्सवे ॥ सर्वं
ममैतन्माहात्म्यमुच्चार्य श्राव्यमेव च ॥ १० ॥ जानताऽजानता वापि
बलिपूजां यथाकृताम् ॥ प्रतीक्षिष्याम्यहं प्रीत्या वह्निहोमं तथा
कृतम् ॥ ११ ॥ शरत्काले महापूजा क्रियते या च वार्षिकी ॥ अ०
तस्यां ममैतन्माहात्म्यं श्रुत्वा भक्तिसमन्वितः ॥ १२ ॥ सर्वाबाधा- १२

स विनिर्मुक्तो धनधान्यसमन्वितः ॥ मनुष्यो मत्प्रसादेन भविष्यति ॥ १४१
 न संशयः ॥ १३ ॥ श्रुत्वा ममैतन्माहात्म्यं तथा चोत्पत्तयः
 शुभाः ॥ पराक्रमं च युद्धेषु जायते निर्भयः पुमान् ॥ १४ ॥ रिपवः
 संक्षयं यांति कल्याणं चोपपद्यते ॥ नन्दते च कुलं पुंसां माहात्म्यं
 मम शृण्वताम् ॥ १५ ॥ शान्तिकर्मणि सर्वत्र तथा दुःस्वप्नदर्शने ॥
 ग्रहपीडासु चोग्रासु माहात्म्यं शृणुयान्मम ॥ १६ ॥ उपसर्गाः
 शमं यांति ग्रहपीडाश्च दारुणाः ॥ दुःस्वप्नं च नृभिर्दृष्टं सुस्वप्नमुप-
 जायते ॥ १७ ॥ बालग्रहाभिभूतानां बालानां शान्तिकारकम् ॥
 संघातभेदे च नृणां मैत्रीकरणमुत्तमम् ॥ १८ ॥ दुर्वृत्तानामशेषाणां
 बलहानिकरं परम् ॥ रक्षोभूतपिशाचानां पठनादेव नाशनम् ॥ १९ ॥
 सर्वं ममैतन्माहात्म्यं मम सन्निधिकारकम् ॥ २० ॥ पशुपुष्पार्ध-

स धूपैश्च गंधदीपैस्तथोत्तमैः ॥ विप्राणां भोजनैर्होमैः प्रोक्षणीयैरहर्नि- १४२
शम् ॥ २१ ॥ अन्यैश्च विविधैर्भोगैः प्रदानैर्वत्सरेण या ॥ प्रीतिर्मे
क्रियते सास्मिन् सकृदुच्चरिते श्रुते ॥ २२ ॥ श्रुतं हरति पापानि
तथारोग्यं प्रयच्छति ॥ रक्षां करोति भूतेभ्यो जन्मनां कीर्तनं मम
॥ २३ ॥ युद्धेषु चरितं यन्मे दुष्टदैत्यनिबर्हणम् ॥ तस्मिञ्छ्रुते
वैरिकृतं भयं पुंसां न जायते ॥ २४ ॥ युष्माभिः स्तुतयो याश्च
याश्च ब्रह्मर्षिभिः कृताः ॥ ब्रह्मणा च कृतास्तास्तु प्रयच्छंतु शुभां
मतिम् ॥ २५ ॥ अरण्ये प्रांतरे वापि दावाग्निपरिवारितः ॥ दस्यु-
भिर्वा वृतः शून्ये गृहीतो वापि शत्रुभिः ॥ २६ ॥ सिंहव्याघ्रानु-
यातो वा वने वा वनहस्तिभिः ॥ राज्ञा क्रुद्धेन चाज्ञप्तो वध्यो ॥ अ०
बंधगतोऽपि वा ॥ २७ ॥ आघूर्णितो वा वातेन स्थितः पोते १२

स ॥ महार्णवे ॥ पतत्सु चापि शस्त्रेषु संग्रामे भृशदारुणे ॥ २८ ॥ १४३
स ॥ सर्वाबाधासु घोरासु वेदनाभ्यर्दितोऽपि वा ॥ स्मरन्ममैतच्चरितं नरो
श ॥ मुच्येत संकटात् ॥ २९ ॥ मम प्रभावात्सिंहाद्या दस्यवो वैरिण-
ती ॥ स्तथा ॥ दूरादेव पलायंते स्मरतश्चरितं मम ॥ ३० ॥ ऋषिरुवाच
॥ ३१ ॥ इत्युक्त्वा सा भगवती चंडिका चंडविक्रमा ॥ पश्यतां
सर्वदेवानां तत्रैवांतरधीयत ॥ ३२ ॥ तेऽपि देवा निरातंकाः
स्वाधिकारान् यथा पुरा ॥ यज्ञभागभुजः सर्वे चक्रुर्विनिहतारयः
॥ ३३ ॥ दैत्याश्च देव्या निहते शुंभे देवरिपौ युधि ॥ जगद्वि-
ध्वंसके तस्मिन् महोग्रेऽतुलविक्रमे ॥ ३४ ॥ निशुंभे च महावीर्ये
शेषाः पातालमाययुः ॥ ३५ ॥ एवं भगवती देवी सा नित्यापि
पुनः पुनः । संभूय कुरुते भूप जगतः परिपालनम् ॥ ३६ ॥ अ० १२

स० तयैतन्मोह्यते विश्वं सैव विश्वं प्रसूयते ॥ सा याचिता च विज्ञानं १४४
स० तुष्टा ऋद्धिं प्रयच्छति ॥ ३७ ॥ व्याप्तं तयैतत्सकलं ब्रह्मांडं मनुजे-
श० ती० श्वर ॥ महादेव्या महाकालीमहामारीस्वरूपया ॥ ३८ ॥ सैव काले
महामारी सैव सृष्टिर्भवत्यजा ॥ स्थितिं करोति भूतानां सैव काले
सनातनी ॥ ३९ ॥ भवकाले नृणां सैव लक्ष्मीर्वृद्धिप्रदा गृहे ॥
सैवाभावे तथाऽलक्ष्मीर्विनाशायोपजायते ॥ ४० ॥ स्तुता संपूजिता
पुष्पैर्गन्धधूपादिभिस्तथा ॥ ददाति वित्तं पुत्रांश्च मतिं धर्मे तथा
शुभाम् ॥ ४१ ॥ श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देव्याश्चरित-
माहात्म्यं भगवतीवाक्यं द्वादशः ॥ १२ ॥ उवाच ॥ २ ॥ अर्धं अ०
॥ २ ॥ श्लोक ॥ ३७ ॥ एवं ॥ ४१ ॥ एवमादितः ॥ ६७१ ॥ १२

स ॥ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥ एतत्ते कथितं भूप देवीमाहात्म्यमुत्तमम् ॥ १४५
 स ॥ २ ॥ एवंप्रभावा सा देवी ययेदं धार्यते जगत् ॥ विद्या तथैव
 श ॥ क्रियते भगवद्विष्णुमायया ॥ ३ ॥ तथा त्वमेष वैश्यश्च तथैवान्ये
 ती ॥ विवेकिनः ॥ मोह्यन्ते मोहिताश्चैव मोहमेष्यन्ति चापरे ॥ ४ ॥
 ॥ तामुपैहि महाराज शरणं परमेश्वरीम् ॥ - आराधिता सैव नृणां
 ॥ भोगस्वर्गापवर्गदा ॥ ५ ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ ६ ॥ इति तस्य
 ॥ वचः श्रुत्वा सुरथः स नराधिपः ॥ प्रणिपत्य महाभागं तमृषिं
 ॥ संशितव्रतम् ॥ ७ ॥ निर्विण्णोऽतिममत्वेन राज्यापहरणेन च ॥
 ॥ जगाम सद्यस्तपसे स च वैश्यो महामुने ॥ ८ ॥ संदर्शनार्थमंबाया
 ॥ नदीपुलिनमास्थितः ॥ स च वैश्यस्तपस्तेपे देवीसूक्तं पठं जपन् ॥ अ०
 ॥ ९ ॥ तौ तस्मिन्पुलिने देव्याः कृत्वा मूर्तिं महीमयीम् ॥ अर्हणां ॥ १३

स० चक्रतुस्तस्याः पुष्पधूपाग्नितर्पणैः ॥ १० ॥ निराहारौ यतात्मानौ १४६
स० तन्मनस्कौ समाहितौ ॥ ददतुस्तौ बलिं चैव निजगात्रासृगुक्षितम्
श० ॥ ११ ॥ एवं समाराधयतोस्त्रिभिर्वर्षैर्यतात्मनोः ॥ परितुष्टा जग-
ती ॥ ११ ॥ द्वात्री प्रत्यक्षं ग्राह चंडिका ॥ १२ ॥ देव्युवाच ॥ १३ ॥ यत्प्रा-
० धर्यते त्वया भूप त्वया च कुलनंदन ॥ मत्तस्तत्प्राप्यतां सर्व
० परितुष्टा ददामि ते ॥ १४ ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ १५ ॥ ततो
० वत्रे नृपो राज्यमविभ्रंश्यन्यजन्मनि ॥ अत्रैव च निजं राज्यं हत-
० शत्रुबलं बलात् ॥ १६ ॥ सोऽपि वैश्यस्ततो ज्ञानं वत्रे निर्विण्ण-
० मानसः ॥ ममेत्यहमिति प्राज्ञः संगविच्युतिकारकम् ॥ १७ ॥
० देव्युवाच ॥ १८ ॥ स्वल्पैरहोभिर्नृपते स्वं राज्यं प्राप्स्यते भवान्
० ॥ १९ ॥ हत्वा रिपूनस्खलितं तव तत्र भविष्यति ॥ २० ॥ १३

अ०

स मृतश्च भूयः संप्राप्य जन्म देवाद्विवस्वतः ॥ २१ ॥ सावर्णिको १४७
स मनुर्नाम भवान् भुवि भविष्यति ॥ २२ ॥ वैश्यवर्य त्वया यश्च
श वरोऽस्मत्तोभिवाञ्छितः ॥ २३ ॥ तं प्रयच्छामि संसिद्ध्यै तव ज्ञानं
ती भविष्यति ॥ २४ ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ २५ ॥ इति दत्त्वा तयोर्देवी
यथाभिलषितं वरम् ॥ बभूवांतर्हिता सद्यो भक्त्या ताभ्यामभिष्टुता
॥ २६ ॥ एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः क्षत्रियर्षभः ॥ सूर्याज्जन्म
समासाद्य सावर्णिर्भविता मनुः ॥ २७ ॥ (पुनः) इति दत्त्वा
तयो० ॥ २८ ॥ (पुनः) एवं देव्या वरं० ॥ २९ ॥ क्लींॐ
श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये सुरथवैश्य-
योर्वरप्रदानं नाम त्रयोदशः ॥ १३ ॥ उवाचमंत्राः ॥ ६ ॥ अर्ध-
मंत्राः ॥ ७ ॥ श्लोकमंत्राः ॥ १६ ॥ एवं ॥ २९ ॥ एवमादितः १३

स ॥ ७०० ॥ अथोत्तरन्यासाः ॥ ॐ ह्रीं हृदयाय नमः ॐ चं शिरसे ॥ १४८
स ॐ ङिं शिखायै ॐ कां कव ॐ यै नेत्रत्र ॐ ह्रीं चं डिकायै अस्त्राय ॥
श ॐ खड्गिनी शूलिनी घोरा ॥ हृदयाय नमः ॥ शूलेन पाहि नो
ती ॐ देवि ॥ शिरसे स्वाहा ॥ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च ॥ शिखायै वषट् ॥
ॐ सौम्यानि यानि रूपाणि ॥ कवचाय हुं ॥ खड्गशूलगदादीनि ॥ नेत्र-
ॐ त्रयाय वौषट् ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे ॥ अस्त्राय फट् ॥ अथ ध्यानम् ॥
ॐ विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कंधस्थितां भीषणां कन्याभिः करवाल-
ॐ खेटविलसद्भुक्ताभिरासेविताम् ॥ हस्तैश्चक्रदरालिखेटविशिखांश्चापं
ॐ गुणं तर्जनीं बिभ्राणामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां भजे ॥
ॐ अथ वैदिकं देवीसूक्तम् ॥
ॐ अहं रुद्रेभिरित्यष्टर्चस्य सूक्तस्य वागांभृणी ऋषिः ॥ श्रीआदि-

स शक्तिर्देवता त्रिष्टुप्छंदः द्वितीया जगती श्रीजगदंबाग्रीत्यर्थे सप्त- १४९
 स शतीजपांते जपे विनियोगः ॥ ॐ अंरुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादि-
 ती तैरुतविश्वेदेवैः ॥ अंमित्रावरुणोभाविभर्म्यहमिंद्राग्नीअहमश्विनो-
 भा ॥ अंसोममाहनसंविभर्म्यहं त्वष्टारमुतपूषणंभर्गं ॥ अंदधामि-
 द्रविणंहविष्मतेसुप्रान्वये३ यजमानायसुन्वते ॥ अंराष्ट्रीसंगमनी-
 वसूनांचिकितुषीप्रथमायज्ञियानां ॥ तांमादेवाव्यदधुःपुरुत्राभूरि-
 स्थात्रांभूर्यावेशयंतीं ॥ मयासोअन्नमत्तियोविपश्यतियःप्राणितिय-
 ईंशृणोत्युक्तं ॥ अंमंतवोमांतउपक्षियंतिश्रुधिश्रुतश्रद्धिवंतैवदामि ॥
 अहमेवस्वयमिदंवदामिजुष्टंदेवेभिरुतमानुषेभिः ॥ यंकामये तंतमुग्रं
 कृणोमितं ब्रह्माणंतमृषितंसुमेधां ॥ १ ॥ अंरुद्रायधनुरातनोमि-

स ब्रह्मद्विषेशरवेहंतवाऽउ ॥ अहंजनायसमदंकृणोम्यहंघावापृथिवी- १५०
 आविवेश ॥ अहंसुवेपितरमस्यमूर्धन्ममयोनिरप्स्वंतःसमुद्रे ॥ ततो-
 वितिष्ठेभुवनानि विश्वोतामूंघावर्ष्मणोपस्पृशामि ॥ अहमेववातइव-
 प्रवाग्यारभमाणभुवनानि विश्वा ॥ परोद्विवापरएनापृथिव्यैताव-
 तीमहिनासंबभूव ॥ २ ॥

अथ तांत्रिकं देवीसूक्तम् ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ॥ नमः प्रकृत्यै भद्रायै
 नियताः प्रणताः स्म तां ॥ १ ॥ रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै
 नमो नमः ॥ ज्योत्स्नायै चेंदुरूपिण्यै सुखायै सततं नमः ॥ २ ॥
 कल्याण्यै प्रणतां वृद्ध्यै सिद्ध्यै कुर्मो नमो नमः ॥ नैर्ऋत्यै भूभृतां
 लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमो नमः ॥ ३ ॥ दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै

दे
वी
सू
क्त
म्

सर्वकारिण्यै ॥ ख्यात्यै तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥ ४ ॥
अतिसौम्यातिरौद्रायै नतास्तस्यै नमो नमः ॥ नमो जगत्प्रतिष्ठायै
देव्यै कृत्यै नमो नमः ॥ ५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति
शब्दिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु चेतनेत्यभिधीयते ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमो नमः ॥ ७ ॥ या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु
निद्रारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः
॥ ९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नम-
स्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १० ॥ या देवी सर्वभूतेषु छाया-
रूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ११ ॥

स० या देवी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै १५२
स० नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु तृष्णारूपेण
श० संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १३ ॥ या
ती० देवी सर्वभूतेषु क्षांतिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमो नमः ॥ १४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु जातिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १५ ॥ या देवी सर्व-
भूतेषु लज्जारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो
नमः ॥ १६ ॥ या देवी सर्वभूतेषु शांतिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १७ ॥ या देवी सर्व-
भूतेषु श्रद्धारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो
नमः ॥ १८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु क्रांतिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै

स ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु ॥ १५३ ॥
स ॥ लक्ष्मीरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥
श ॥ २० ॥ या देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै ॥
ती ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २१ ॥ या देवी सर्वभूतेषु स्मृति-
रूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २२ ॥
या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २३ ॥ या देवी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण
संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २४ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै
नमो नमः ॥ २५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु आंतरिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २६ ॥ इंद्रियाणाम-

दे
वी
सू
क्त
म्

स० धिष्ठात्री भूतानां चाखिलेषु या ॥ भूतेषु सततं तस्यै व्याप्त्यै देव्यै १५४
स० नमो नमः ॥ २७ ॥ चितिरूपेण या कृत्स्नमेतद्व्याप्य स्थिता
श० जगत् ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २८ ॥ स्तुता
ती० सुरैः पूर्वमभीष्टसंश्रयात्तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता ॥ करोतु सा नः
शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहंतु चापदः ॥ २९ ॥ या सांप्रतं
चोद्धतदैत्यतापितैरस्माभिरीशा च सुरैर्नमस्यते ॥ या च स्मृता
तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥ ३० ॥ इति
देवीसूक्तं पठित्वाऽष्टोत्तरशतं नवार्णजपं च कृत्वा तदुत्तरन्यासान्वि-
धाय ॥ गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणासत्कृतं जपम् ॥ सिद्धिर्भवतु
मे देवि त्वत्प्रसादान्महेश्वरि ॥ ३१ ॥ इति पठित्वा देव्या वाम-
हस्ते जपं निवेदयेत् ॥

स ॥ प्राधानिकरहस्यम् ॥ अस्य श्रीसप्तशतीरहस्यत्रयस्य ब्रह्मविष्णुरुद्रा ॥ १५५
 स ॥ ऋषयः ॥ महाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वत्यो देवताः ॥ अनुष्टुप्-
 श ॥ छंदः ॥ नवदुर्गामहालक्ष्मीर्बीजं ॥ श्रींशक्तिः ॥ ममाभीष्टफल-
 ती ॥ सिद्धये सप्तशतीपाठांते जपे विनियोगः ॥ राजोवाच ॥ भगवन्न-
 वतारा मे चंडिकायास्त्वयोदिताः ॥ एतेषां प्रकृतिं ब्रह्मन्प्रधानं
 वक्तुमर्हसि ॥ १ ॥ आराध्यं यन्मया देव्याः स्वरूपं येन वै द्विज ॥
 विधिना ब्रूहि सकलं यथावत्प्रणतस्य मे ॥ २ ॥ ऋषिरुवाच ॥
 इदं रहस्यं परममनाख्येयं प्रचक्ष्यते ॥ भक्तोऽसीति न मे किंचित्त-
 वावाच्यं नराधिप ॥ ३ ॥ सर्वस्याद्या महालक्ष्मीस्त्रिगुणा परमेश्वरी ॥
 लक्ष्यालक्ष्यस्वरूपा सा व्याप्य कृत्स्नं व्यवस्थिता ॥ ४ ॥ मातुलिंगं
 गदां खेटं पानपात्रं च बिभ्रती ॥ नागं लिंगं च योनिं च बिभ्रती ॥

प्रा०
 र
 ह
 स्य
 म्

स नृप मूर्धनि ॥ ५ ॥ तप्तकांचनवर्णाभा तप्तकांचनभूषणा ॥ शून्यं १५६
 तदखिलं स्वेन पूरयामास तेजसा ॥ ६ ॥ शून्यं तदखिलं लोकं
 विलोक्य परमेश्वरी ॥ बभार रूपमपरं तमसा केवलेन हि ॥ ७ ॥
 सा भिन्नांजनसंकाशा दंष्ट्रांचितवरानना ॥ विशाललोचना नारी
 बभूव तनुमध्यमा ॥ ८ ॥ खड्गपात्रशिरःखेटैरलंकृतचतुर्भुजा ॥
 कबंधहारं शिरसा विभ्राणाहिशिरःस्रजम् ॥ ९ ॥ तां प्रोवाच महा-
 लक्ष्मीस्तामसीं प्रमदोत्तमाम् ॥ ददामि तव नामानि यानि कर्माणि
 तानि ते ॥ १० ॥ महामाया महाकाली महामारी क्षुधा तृषा ॥ प्रा०
 निद्रा तृष्णा चैकवीरा कालरात्रिर्दुरत्यया ॥ ११ ॥ इमानि तव रा
 नामानि प्रतिपाद्यानि कर्मभिः ॥ एभिः कर्माणि ते ज्ञात्वा योऽधीते ह
 सोऽश्रुते सुखम् ॥ १२ ॥ तामित्युक्त्वा महालक्ष्मीः स्वरूपमपरं म्

स नृप ॥ सत्त्वाख्येनातिशुद्धेन गुणेनेंदुप्रभं दधौ ॥ १३ ॥ अक्ष-
मालांकुशधरा वीणापुस्तकधारिणी ॥ सा बभूव वरा नारी नामा-
न्यस्यै च सा ददौ ॥ १४ ॥ महाविद्या महावाणी भारती वाक्
सरस्वती ॥ आर्या ब्राह्मी कामधेनुर्वेदगर्भा सुरेश्वरी ॥ १५ ॥
अथोवाच महालक्ष्मीर्महाकालीं सरस्वतीम् ॥ युवां जनयतां देव्यौ
मिथुने स्वानुरूपतः ॥ १६ ॥ इत्युक्त्वा ते महालक्ष्मीः ससर्ज
मिथुनं स्वयम् ॥ हिरण्यगर्भौ रुचिरौ स्त्रीपुंसौ कमलासनौ ॥ १७ ॥
ब्रह्मन्विधे विरंचेति धातरित्याह तं नरम् ॥ श्रीः पद्मे कमले
लक्ष्मीत्याह माता स्त्रियं च ताम् ॥ १८ ॥ महाकाली भारती च
मिथुने सृजतः सह ॥ एतयोरपि रूपाणि नामानि च वदामि ते
॥ १९ ॥ नीलकण्ठं रक्तबाहुं श्वेतांगं चंद्रशेखरम् ॥ जनयामास

प्रा०
र
ह
स्य
म्

स पुरुषं महाकाली सितां स्त्रियम् ॥ २० ॥ स रुद्रः शंकरः स्थाणुः ॥ १५८
 स कपर्दी च त्रिलोचनः ॥ त्रयीविद्याकामधेनुः सा स्त्री भाषास्वराक्षरा
 श ॥ २१ ॥ सरस्वती स्त्रियं गौरीं कृष्णं च पुरुषं नृप ॥ जनयामास
 ती ॥ नामानि तयोरपि वदामि ते ॥ २२ ॥ विष्णुः कृष्णो हृषीकेशो
 वासुदेवो जनार्दनः ॥ उमा गौरी सती चंडी सुंदरी सुभगा शुभा
 ॥ २३ ॥ एवं युवतयः सद्यः पुरुषत्वं प्रपेदिरे ॥ चक्षुष्मंतोऽनु-
 पश्यन्ति नेतरेऽतद्विदो जनाः ॥ २४ ॥ ब्रह्मणे प्रददौ पत्नीं महा-
 लक्ष्मीर्नृप त्रयीम् ॥ रुद्राय गौरीं वरदां वासुदेवाय च श्रियम्
 ॥ २५ ॥ स्वरया सह संभूय विरंचोऽडमजीजनत् ॥ बिभेद
 भगवान् रुद्रस्तद्गौर्या सह वीर्यवान् ॥ २६ ॥ अंडमध्ये प्रधानादि-
 कार्यजातमभून्नृप ॥ महाभूतात्मकं सर्वं जगत्स्थावरजंगमम् ॥ २७ ॥

प्रा०
 र
 ह
 स्थ
 म्

स पुष पालयामास तल्लक्ष्म्या सह केशवः ॥ महालक्ष्मीरेवमजा १५९
स राजन् सर्वेश्वरेश्वरी ॥ २८ ॥ निराकारा च साकारा सैव नाना-
श ती मिधानभृत् । नामांतरैर्निरूप्यैषा नाम्ना वान्येन केनचित् ॥ २९ ॥
श्रीमार्कण्डेयपु० प्राधानिकं रहस्यम् ॥

अथ वैकृतिकं रहस्यम् ॥

ऋषिरुवाच । त्रिगुणा तामसी देवी सात्त्विकी या त्वयोदिता ।
सा शर्वा चंडिका दुर्गा भद्रा भगवतीर्यते ॥ १ ॥ योगनिद्रा हरे-
रुक्ता महाकाली तमोगुणा । मधुकैटभनाशार्थं यां तुष्टावांबुजासनः वै०
॥ २ ॥ दशवक्त्रा दशभुजा दशपादांजनप्रभा । विशालया राज- र
माना त्रिशल्लोचनमालया ॥ ३ ॥ स्फुरद्दशनदंष्ट्रा सा भीमरूपापि ह
भूमिप । रूपसौभाग्यकांतीनां सा प्रतिष्ठा महाश्रियाम् ॥ ४ ॥ स्य
म्

स० खड्गबाणगदाशूलशंखचक्रभुशुंडिभृत् । परिधं कार्मुकं शीर्षं निश्चो- १६०
 स० तद्रुधिरं दधौ ॥ ५ ॥ एषा सा वैष्णवी माया महाकाली दुरत्यया ।
 श० आराधिता वशीकुर्यात्पूजाकर्तुश्चराचरम् ॥ ६ ॥ सर्वदेवशरीरेभ्यो
 ती० याविर्भूताऽमितप्रभा । त्रिगुणा सा महालक्ष्मीः साक्षान्महिषमर्दिनी
 ॥ ७ ॥ श्वेतानना नीलभुजा सुश्वेतस्तनमंडला । रक्तमध्या रक्त-
 पादा रक्तजंघोरुन्मदा ॥ ८ ॥ सुचित्रजघना चित्रमाल्यांबर-
 विभूषणा । चित्रानुलेपना कांतिरूपसौभाग्यशालिनी ॥ ९ ॥
 अष्टादशभुजा पूज्या सा सहस्रभुजा सती । आयुधान्यत्र वक्ष्यंते वै०
 दक्षिणाधःकरक्रमात् ॥ १० ॥ अक्षमाला च कमलं बाणोऽसिः र
 कुलिशं गदा । चक्रं त्रिशूलं परशुः शंखो घंटा च पाशकः ॥ ११ ॥ ह
 शक्तिर्दंडश्चर्म चापं पानपात्रं कमंडलुः । अलंकृतभुजामेभिरायुधैः स्र

स० कमलासनाम् ॥ १२ ॥ सर्वदेवमयीमीशां महालक्ष्मीमिमां नृप । १६१
 स० पूजयेत्सर्वलोकानां स देवानां प्रभुर्भवेत् ॥ १३ ॥ गौरीदेहात्समु-
 श० ङ्गता या सत्त्वैकगुणाश्रया । साक्षात्सरस्वती प्रोक्ता शुंभासुरनिब-
 ती० र्हिणी ॥ १४ ॥ दधौ चाष्टभुजा बाणान्मुसलं शूलचक्रभृत् ।
 शंखं घंटां लांगलं च कार्मुकं वसुधाधिप ॥ १५ ॥ एषा संपूजिता
 भक्त्या सर्वज्ञत्वं प्रयच्छति । निशुंभमथिनी देवी शुंभासुरनिबर्हिणी
 ॥ १६ ॥ इत्युक्तानि स्वरूपाणि मूर्तीनां तव पार्थिव । उपासनं
 जगन्मातुः पृथगासां निशामय ॥ १७ ॥ महालक्ष्मीर्यदा पूज्या वै०
 महाकाली सरस्वती । दक्षिणोत्तरयोः पूज्ये पृष्ठतो मिथुनत्रयम् र
 ॥ १८ ॥ विरंचिः स्वरया मध्ये रुद्रो गौर्या च दक्षिणे । वामे ह
 लक्ष्म्या हृषीकेशः पुरतो देवतात्रयम् ॥ १९ ॥ अष्टादशभुजा मध्ये म्

स० वामे चास्या दशानना । दक्षिणेऽष्टभुजा लक्ष्मीर्महतीति समर्चयेत् १६२
स० ॥ २० ॥ अष्टादशभुजा चैषा यदा पूज्या नराधिप । दशानना
श० चाष्टभुजा दक्षिणोत्तरयोस्तदा ॥ २१ ॥ कालमृत्यू च संपूज्यौ
ती० सर्वारिष्टप्रशान्तये । यदा चाष्टभुजा पूज्या शुभासुरनिवर्हिणी ॥ २२ ॥
नवास्याः शक्तयः पूज्यास्तदा रुद्रविनायकौ । नमो देव्या इति
स्तोत्रैर्महालक्ष्मीं समर्चयेत् ॥ २३ ॥ अवतारत्रयार्चायां स्तोत्रमंत्रा-
स्तदाश्रयाः । अष्टादशभुजा चैषा पूज्या महिषमर्दिनी ॥ २४ ॥
महालक्ष्मीर्महाकाली सैव प्रोक्ता सरस्वती । ईश्वरी पुण्यपापानां वै०
सर्वलोकमहेश्वरी ॥ २५ ॥ महिषांतकरी येन पूजिता स जग- र
त्प्रभुः । पूजयेज्जगतां धात्रीं चण्डिकां भक्तवत्सलाम् ॥ २६ ॥ ह
अर्घादिभिरलंकारैर्गंधपुष्पैस्तथोत्तमैः । धूपैर्दीपैश्च नैवेद्यैर्नानाभक्ष्य- स

स ॥ समन्वितैः ॥ २७ ॥ रुधिराक्तेन बलिना मांसेन सुरया नृप । १६३
स ॥ प्रणामाचमनीयेन चंदनेन सुगंधिना ॥ २८ ॥ सकर्पूरैश्च तांबूलै-
श ॥ भक्तिभावसमन्वितैः । वामभागेऽग्रतो देव्याश्छिन्नशीर्षं महासुरम्
ती ॥ २९ ॥ पूजयेन्महिषं येन प्राप्तं सायुज्यमीशया । दक्षिणे पुरतः
सिंहं समग्रं धर्ममीश्वरम् ॥ ३० ॥ वाहनं पूजयेद्देव्या धृतं येन
चराचरम् । ततः कृतांजलिर्भूत्वा स्तुवीत चरितैरिमैः ॥ ३१ ॥
एकेन वा मध्यमेन नैकेनेतरयोरिह । चरितार्थं तु न जपेज्जपन्छि-
द्रमवाप्नुयात् ॥ ३२ ॥ स्तोत्रमंत्रैः स्तुवीतेमां यदि वा जगदंबि-
काम् । प्रदक्षिणानमस्कारान्कृत्वा मूर्ध्नि कृतांजलिः ॥ ३३ ॥ क्षमा-
पयेज्जगद्धात्रीं मुहुर्मुहुरतंद्रितः । प्रतिश्लोकं च जुहुयात्पायसं
तिलसर्पिषा ॥ ३४ ॥ जुहुयात्स्तोत्रमंत्रैर्वा चंडिकायै शुभं हविः ।

वै०
र
ह
स्य
म्

स ॥ नमोनमःपदैर्देवीं पूजयेत्सुसमाहितः ॥ ३५ ॥ प्रयतः प्रांजलिः प्रह्वः ॥ १६४
 स ॥ प्राणानारोप्य चात्मनि । सुचिरं भावयेद्देवीं चंडिकां तन्मयो भवेत् ॥
 श ॥ ३६ ॥ एवं यः पूजयेद्भक्त्या प्रत्यहं परमेश्वरीम् ॥ भुक्त्वा
 ती ॥ भोगान्यथाकामं देवीसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ३७ ॥ यो न पूजयते
 नित्यं चंडिकां भक्तवत्सलाम् ॥ भस्मीकृत्यास्य पुण्यानि निर्दहेत्पर-
 मेश्वरी ॥ ३८ ॥ तस्मात्पूजय भूपाल सर्वलोकमहेश्वरीम् ॥ यथो-
 क्तेन विधानेन चण्डिकां सुखमाप्स्यसि ॥ ३९ ॥ श्रीमार्कण्डेयपुराणे
 वैकृतिकं रहस्यम् ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अथ मूर्तिरहस्यम् ॥

ऋषिरुवाच ॥ नंदा भगवती नाम या भविष्यति नंदजा ॥ सा
 स्तुता पूजिता ध्याता वशीकुर्याज्जगत्रयम् ॥ १ ॥ कनकोत्तमकांतिः

मूर्तिरहस्यम्

स ॥ सा सुकांतिकनकांबरा ॥ देवी कनकवर्णाभा कनकोत्तमभूषणा ॥ १६५
 स ॥ २ ॥ कमलांकुशपाशाब्जैरलंकृतचतुर्भुजा ॥ इंदिरा कमला
 श ॥ लक्ष्मीः सा श्री रुक्मांबुजासना ॥ ३ ॥ या रक्तदंतिका नाम देवी
 ती ॥ प्रोक्ता मयानघ ॥ तस्याः स्वरूपं वक्ष्यामि शृणु सर्वभयापहम्
 ॥ ४ ॥ रक्तांबरा रक्तवर्णा रक्तसर्वांगभूषणा ॥ रक्तायुधा रक्तनेत्रा
 रक्तकेशातिभीषणा ॥ ५ ॥ रक्ततीक्ष्णनखा रक्तदशना रक्तदंष्ट्रिका ॥
 पतिं नारीवानुरक्ता देवी भक्तं भजेज्जनम् ॥ ६ ॥ वसुधैव विशाला
 सा सुमेरुयुगलस्तनी ॥ दीर्घौ लंबावतिस्थूलौ तावतीवमनोहरौ
 ॥ ७ ॥ कर्कशावतिकांतौ तौ सर्वानंदपयोनिधी ॥ भक्तान्संपाय-
 येदेवी सर्वकामदुघौ स्तनौ ॥ ८ ॥ खड्गपात्रं च मुसलं लांगलं च
 विभर्ति सा ॥ आख्याता रक्तचामुंडा देवी योगेश्वरीति च ॥ ९ ॥

मूर्ति
 रहस्यम्

स ॥ अनया व्याप्तमखिलं जगत्स्थावरजंगमम् ॥ इमां यः पूजयेद्धृत्तया ॥ १६६
 स ॥ व्याप्नोति चराचरम् ॥ १० ॥ अधीते य इमं नित्यं रक्तदंत्या
 श ॥ वपुःस्तवम् ॥ तं सा परिचरेद्देवी पतिं प्रियमिवांगना ॥ ११ ॥
 ती ॥ शाकंभरी नीलवर्णा नीलोत्पलविलोचना ॥ गंभीरनाभिस्त्रिवली-
 विभूषिततनूदरी ॥ १२ ॥ सुकर्कशसमोत्तुंगवृत्तपीनघनस्तनी ॥
 मुष्टिं शिलीमुखैः पूर्णं कमलं कमलालया ॥ १३ ॥ पुष्पपल्लवमूला-
 दिफलाढ्यं शाकसंचयम् ॥ काम्यान्तरसैर्युक्तं क्षुत्तृणमृत्युजरापहम्
 ॥ १४ ॥ कार्मुकं च स्फुरत्कांति विभर्ति परमेश्वरी ॥ शाकंभरी
 शताक्षी स्यात् सैव दुर्गा प्रकीर्तिता ॥ १५ ॥ शाकंभरीं स्तुवन्ध्या-
 यन् जपन्संपूजयन्नमन् ॥ अक्षय्यमश्रुते शीघ्रमन्नपानादि सर्वशः
 ॥ १६ ॥ भीमापि नीलवर्णा सा दंष्ट्रादशनभासुरा ॥ विशाल-

मूर्ति
 रहस्यम्

स
 स
 श
 ती

१६७
 लोचना नारी वृत्तपीनघनस्तनी ॥ १७ ॥ चंद्रहासं च डमरुं शिरः-
 पात्रं च बिभ्रती ॥ एकवीरा कालरात्रिः सैवोक्ता कामदा स्तुता
 ॥ १८ ॥ तेजोमंडलदुर्धर्षा भ्रामरी चित्रकांतिभृत् ॥ चित्रभ्रमर-
 संकाशा महामारीति गीयते ॥ १९ ॥ इत्येता मूर्तयो देव्या
 व्याख्याता वसुधाधिप ॥ जगन्मातुश्चंडिकायाः कीर्तिताः काम-
 धेनवः ॥ २० ॥ इदं रहस्यं परमं न वाच्यं यस्य कस्यचित् ॥
 व्याख्यानं दिव्यमूर्तीनामधीष्वावहितः स्वयम् ॥ २१ ॥ देव्या
 ध्यानं तवाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं महत् ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सर्वकाम-
 फलप्रदम् ॥ २२ ॥ श्रीमार्कण्डेयपुराणे खिलांशे मूर्तिरहस्यम् ॥
 अथोत्तरविधिः ॥ पुनरुत्कीलनमंत्रजपः ॥ ॥ ॐ श्रीं क्लीं ह्रीं
 सप्तशतिचंडिके उत्कीलनं कुरु कुरु स्वाहा २१ श्रीमहाकालीमहा-

उ
 त्तर
 वि
 धिः

स लक्ष्मीमहासरस्वतीदेवताप्रीत्यर्थं यंत्रस्थदेवतानां पाठोत्तरांगपंचो- १६८
स पचारपूजनं करिष्ये ॥ अस्य श्रीनवार्णमंत्रं पाठोत्तरांगपूजने
श विनियोगः ॥ मूलमंत्रेणावाहितदेवताः संपूज्य अपराधसहं आवा-
ती हनं० मंत्रहीनं० मत्समो नास्ति० अज्ञानाद्विस्मृतेभ्रांत्या० ॥
कामेश्वरि जगन्मातः सच्चिदानंदविग्रहे ॥ गृहाणार्चामिमां प्रीत्या
प्रसीद परमेश्वरि ॥ ३ ॥ अपराधशतं कृत्वा जगदंबेति चोच्चरेत् ॥
यां गतिं समवाप्नोति न तां ब्रह्मादयः सुराः ॥ ४ ॥ सापराधोऽस्मि
शरणं प्राप्तस्त्वां जगदंबिके ॥ इदानीमनुकंप्योऽहं यथेच्छसि तथा
कुरु ॥ ५ ॥ गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्तत्कृतं जपं ॥
सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादात्सुरेश्वरि ॥ इति संप्रार्थ्य ॥
अनेन पूर्वसंकल्पितशतचंडीसंख्यापरिपूर्तये नवचंडीसंख्यापरिपूर्तये

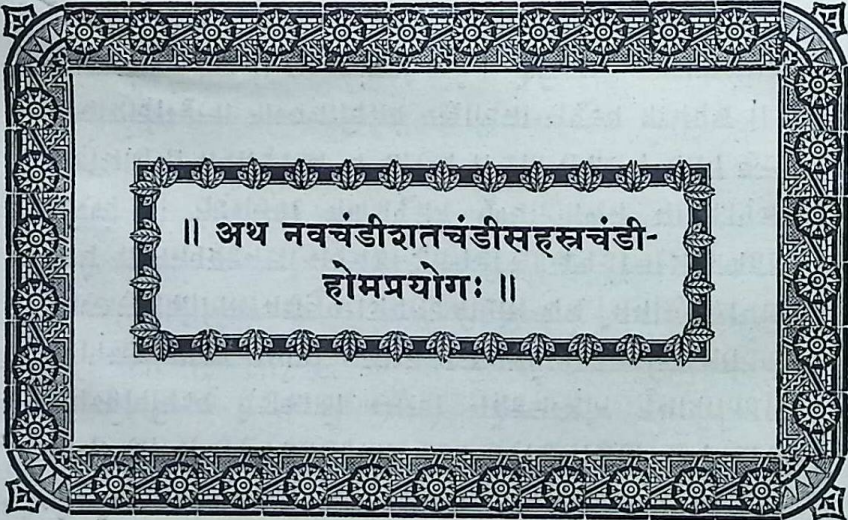
उ
त्त
र
वि
धिः

स ॥ वा कवचार्गलाकीलकनवार्णमंत्राष्टोत्तरशतजपरात्रिसूक्तपठनपूर्वकं ॥ १६९ ॥
 स ॥ देवीसूक्तनवार्णमंत्राष्टोत्तरशतजपरात्रिसूक्तपठनपूर्वकं ॥
 श ॥ पाठाख्येन कर्मणा, अथवा सपल्लवे चंडीसप्तशत्याः प्रतिमंत्रांते ॥
 ती ॥ अमुकमंत्रपल्लवितायाः पाठाख्येन कर्मणा, अथवा श्रीचंडीसप्तशत्याः
 प्रतिमंत्रादौ अमुकमंत्रयोजितायाः पाठाख्येन कर्मणा, अथवा
 श्रीचंडीसप्तशत्याः प्रतिमंत्रे आद्यंतयोः अमुकमंत्रसंपुटितायाः पाठा-
 ख्येन कर्मणा भगवती श्रीमहाकाली० ३ स्वरूपिणी अमुकदेवता
 प्रीयताम् ॥ आचमनं ॥ ॐ ऐं आत्मतत्त्वं शोधयामि नमः स्वाहा ॥
 ॐ ह्रीं विद्यातत्त्वं शोधयामि नमः स्वाहा ॥ ॐ क्लीं शिवतत्त्वं शोध-
 यामि नमः स्वाहा ॥ ॐ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं सर्वतत्त्वं शोधयामि नमः स्वाहा ॥
 इत्येवं द्विराचमनं विधाय ॥ यदक्षरपदभ्रष्टं० विसर्गबिंदुमात्राश्च०

उ
 त्तर
 वि
 धिः

स इति संप्राथ्यं ॐ स्वः भुवः भूः ॐ इति आसनाधो जलमृदा १७०
स स्वललाटे तिलकं कृत्वा यथासुखं विहरेदिति शिवम् ॥ ॥ एवं
श धौरेयकुलोत्पन्नश्रीकृष्णशर्मणा रचिता ॥ पद्धतिरनया भूयाच्छ्री-
ती दुर्गा प्रीतमानसा सदया ॥ १ ॥ यथामति विचार्येयं सप्तशत्याः
सुपद्धतिः ॥ कृता मया बुधैः शोध्या सदयैश्च विमत्सरैः ॥ २ ॥

इत्युत्तरविधिः समाप्तः ॥

॥ अथ नवचंडीशतचंडीसहस्रचंडी-
होमप्रयोगः ॥

सं श्रीगणेशाय नमः ॥ यजमानः शुभदिने सपत्नीकस्तिलतैलेन कृता- १७२
सं भ्यंगः स्नात्वा सपूर्णकलशहस्तो मंडपं प्रदक्षिणीकृत्य पश्चिमद्वारेण
शं प्रविश्योपविश्य देशकालौ स्मृत्वा ममेहजन्मनि दुर्गाप्रीतिद्वारा
तीं सर्वापच्छांतिपूर्वकदीर्घायुर्विपुलधनधान्यपुत्रपौत्राद्यनवच्छिन्नसंतति-
स्थिरलक्ष्मीकीर्तिलाभशत्रुपराजयसदभीष्टसिद्ध्यर्थं ममामुककार्यसि-
द्ध्यर्थं वा सनवग्रहमखां नवचंडीं शतचंडीं सहस्रचंडीं वा ब्राह्मणद्वारा
करिष्ये ॥ तदंगतया गणेशपूजनं पुण्याहवाचनं मातृकापूजनं
नांदीश्राद्धमाचार्यादिवरणं च करिष्ये ॥ इति संकल्प्य तानि कृत्वा
आचार्यादीन्वृत्वा तान्यथाविभवं वस्त्रादिना संपूज्य प्रार्थयेच्च ॥ ते
च शतचंड्यां दश ॥ सहस्रचंड्यां शतं ॥ केचिदत्र ग्रहजपार्थमेक-
मृत्विजं वरयंति ॥ अथाचार्य आचम्य देशकालौ संकीर्त्य यजमानेन

हो
म
वि
धिः

स ॥ वृत्तोऽहमाचार्यकर्म करिष्ये इति संकल्प्य यदत्रेति गौरसर्षपान्विकीर्य ॥ १७३
स ॥ पंचगव्येन कुशोदकेन वा मंडपं प्रोक्षेत् ॥ शुचीवोहव्या० आपो-
श ॥ हिष्ठा० अपवित्रः० ॥ पृथ्वि त्वया० इत्युपविश्य अनंतासनाय
ती ॥ नमः ॥ विमलासनाय० ॥ पद्मासनाय० ॥ अपक्रामंतु० इति
भूमौ वामपादघातत्रयं कृत्वा यथोपदेशं विस्तरतः संक्षेपेण वा
भूतशुद्ध्यादि कृत्वा नवार्णविध्युक्तैकादशन्यासान्कुर्यात् ॥ अथ-
वैकादशमेवैकं न्यासं कुर्यात् ॥ ततो योनिमुद्रां प्रदर्श्य ध्यायेत् ॥
श्वेतानना नीलभुजा सुश्वेतस्तनमंडला ॥ रक्तमध्या रक्तपादा
नीलजंघोरुरुन्मदा ॥ सुचित्रजघना चित्रमाल्यांबरविभूषणा ॥
चित्रानुलेपना कांतिरूपसौभाग्यशालिनी ॥ अष्टादशभुजा पूज्या
सा सहस्रभुजा सती ॥ आयुधान्यत्र वक्ष्यंते दक्षिणाधःकरक्रमात् ॥

हो
म
वि
धिः

स० अक्षमाला च कमलं बाणोऽसिः कुलिशं गदा ॥ चक्रं त्रिशूलं परशुः
 स० शंखो घंटा च पाशकः ॥ शक्तिर्दण्डश्चर्म चापं पानपात्रं कमंडलु-
 श० रिति ॥ ततो वेद्यां सर्वतोभद्रमष्टदलं वा विलिख्य तत्र ब्रह्मादि-
 ती० मंडलदेवताः संस्थाप्य तन्मध्ये महीद्यौरित्यादिमंत्रैः कलशं संस्थाप्य
 तस्मिन्गंधपुष्पफलसर्वौषधिदूर्वापंचपल्लवसप्तमृत्तिकास्तन्मंत्रेण निक्षि-
 प्य वस्त्रद्वयेनावेष्ट्य तदुपरि पूर्णपात्रं निधाय कलशे वरुणमावाह्य
 पूजयेत् ॥ ततः कलशे देवताः स्मरेत् ॥ कलशस्य मुखे विष्णुः० देव-
 दानवसंवादे मथ्य० प्रसन्नो भव सर्वदा इति कलशं प्रार्थयेत् ॥
 तथा कलशोपरिस्थपूर्णपात्रे वस्त्रे यंत्रं लिखेत् ॥ तद्यथा—मध्ये
 त्रिकोणं तद्बाहिः षट्कोणं तद्बाह्ये वृत्तं तद्बाह्येऽष्टौदलानि तद्बाह्ये चतु-
 र्द्वारं चतुरस्रत्रयमिति । एवं यंत्रं विलिख्य तत्राष्टादशभुजां अष्ट-

स
स
श
ती
भुजां वा सिंहारूढां सौवर्णीदेवीमूर्तिमश्रुत्तारणप्राणप्रतिष्ठापूर्वकं १७५
प्रतिष्ठाप्य पूजयेत् ॥ तद्यथा—स्ववामे कर्पूरादियुतजलपूर्णकलशं
संपूज्य कलशस्य मुखे० गंगे च यमुने० इत्यादि पठित्वा कलश-
मुद्रां प्रदर्श्य दक्षिणतः शंखं संपूज्य ॥ शंखं चंद्रार्कदैवत्यमित्यादि
पठित्वा शंखमुद्रां प्रदर्श्य शंखोदकेनात्मानं पूजाद्रव्याणि च प्रो-
क्षेत् ॥ अपवित्रः पवित्रो वा० ॥ पीठपूजां कुर्यात् ॥ देवीदक्षिणे
गुंगुरुभ्यो नमः ॥ पं परमगुरुभ्यो नमः ॥ पं परात्परगुरुभ्यो
नमः ॥ पं परमेष्ठिगुरुभ्यो नमः ॥ वामे गं गणपतये नमः ॥ दुं
दुर्गायै नमः ॥ क्षं क्षेत्रपलाय० ॥ मध्ये आधारशक्त्यै नमः ॥ हो
मूलप्रकृत्यै० ॥ कालाग्निरुद्राय० ॥ महामंडूकाय० कूर्माय० वरा-
हाय० अनंताय० भूम्यै० अमृतार्णवाय० रत्नद्वीपाय० हेमगिरये० विधिः

स नंदनोद्यानाय० मणिभूम्यै० रत्नमंडपाय० कल्पतरवे० रत्नसिंहा-
 सनाय० ॥ आग्नेय्यादिकोणेषु धर्माय० ज्ञानाय० वैराग्याय०
 शैश्वर्याय० अधर्माय० अज्ञानाय० अवैराग्याय० अनैश्वर्याय० ऊर्ध्व
 तिरङ्गणे० अधः अनंताय० मध्ये वास्तुपुरुषाय० सं सत्त्वाय० रं
 रजसे० तं तमसे० मां मायायै० विं विद्यायै० ॥ पूर्वाद्यष्टदिक्षु
 उड्डाणपीठेश्वरसहितामुड्डाणपीठेश्वर्यबापादुकां पूजयामि ॥ मातृका-
 पीठेश्वरसहितां मातृकापीठेश्वर्यबापादुकां० ॥ जालंधरपीठेश्वरसहितां
 जालंधरपीठेश्वर्यबापादुकां० ॥ कोल्हागिरिपीठेश्वरसहितां कोल्हा-
 गिरिपीठेश्वर्यबापादुकां० ॥ पूर्णगिरिपीठेश्वरसहितां पूर्णगिरि-
 पीठेश्वर्यबापादुकां० ॥ संहारगिरिपीठेश्वरसहितां संहारगिरिपीठे-
 श्वर्यबापादुकां० ॥ कोल्हापुरपीठेश्वरसहितां कोल्हापुरपीठेश्वर्य-

हो
 म
 वि
 धिः

स० बापा० ॥ कामरूपपीठेश्वरसंहितां कामरूपपीठेश्वर्यबापा० ॥ १७७
 स० पुनः पूर्वादिचतुर्दिक्षु गं गणेशाय नमः क्षं क्षेत्रपालाय० पां
 श० पादुकाभ्यो० वं बहुकेभ्यो० ॥ आग्नेय्यादिविदिक्षु जं जयायै
 ती० न० विं विजयायै न० जं जयंत्यै० अं अपराजितायै० ॥ तत्रैव
 अग्निमुखवेतालाय नमः प्रेतवाहनवेतालाय० ॥ ज्वालामुखवेतालाय०
 धूम्राक्षवेतालाय० कंदाय० नालाय० दलेभ्यो० केसरेभ्यो नमः
 कर्णिकायै० अं सूर्यमंडलाय० उं सोममंड० मं वह्निमंडलाय० अं
 आत्मने० उं अंतरात्मने० पं परमात्मने० उं ज्ञानात्मने० विं विष्णु-
 मायायै० चें चेतनायै० बुं बुद्ध्यै० निं निद्रायै० क्षुं क्षुधायै० छां
 छायायै० शं शक्त्यै० तृं तृष्णायै० क्षां क्षांत्यै० जां जात्यै० लं ललि-
 तायै० शां शांत्यै० श्रं श्रद्धायै० कां कांत्यै० लं लक्ष्म्यै० धृं धृत्यै०

हो
 म
 वि
 धिः

स० वृं वृद्ध्यै० स्मृं स्मृत्यै० दं दयायै० तुं तुष्ट्यै० पुं पुष्ट्यै० मां मातृ- १७८
 स० कायै० आं आंत्यै० ह्रीं सर्वशक्तिकमलासनाय० सर्वात्मसंसर्गयोग-
 श० पीठात्मने० ॥ इति पीठपूजा ॥ तथा स्थापितमूर्तौ देवीमावाहयेत् ॥
 ती० आगच्छ वरदे देवि दैत्यदर्पनिषूदिनि ॥ पूजां गृहाण सुमुखि नमस्ते
 शंकरप्रिये ॥ दुर्गे देवि समागच्छ सान्निध्यमिह कल्पय ॥ बलिं पूजां
 गृहाण त्वमष्टाभिः शक्तिभिः सह ॥ इति मंत्रौ पठित्वा मूर्तौ देवी-
 मावाह्य मूलमंत्रेण 'जयंती मंगला काली'त्यनेन वा आसनपाद्याध्या-
 चमनमधुपर्कान्निवेदयेत् ॥ ततः पंचामृतस्नानं ॥ देवीसूक्तश्रीसूक्त-
 सरस्वतीसूक्तैर्देवीमाहात्म्योक्तैः शक्रादय इत्यादिस्तोत्रैश्चाभिषेकः ॥
 ततः पूर्वोक्तमंत्रेण वस्त्रकंचुकाभरणाष्टगंधबिल्वपत्रनानापुष्पहरिद्रा-
 कुंकुमासिंदूरालक्तकपरिमलद्रव्याणि समर्पयेत् ॥ अथांगपूजा ॥

हो
 म
 वि
 धिः

स ॥ दुर्गायै० पादौ० ॥ गिरिजायै० गुल्फौ० ॥ अपर्णायै० जानुनी० ॥ १७९
 स ॥ हरिप्रियायै० ऊरू० ॥ पार्वत्यै० कटिं० ॥ आर्यायै० नाभिं० ॥
 श ॥ जगन्मात्रे० उदरं० ॥ मंगलायै० कुक्षिं० ॥ शिवायै० हृदयं० ॥
 ती ॥ महेश्वर्यै० कंठं० ॥ विश्ववंद्यायै० स्कंधौ० ॥ काल्यै० बाहू० ॥
 आद्यायै० हस्तौ० ॥ वरदायै० मुखं० ॥ सुवाण्यै० नासिकां० ॥
 कमलाक्ष्यै० नेत्रे० ॥ अंबिकायै० शिरः० ॥ देव्यै० सर्वांगं० ॥
 ॥ अथाष्टोत्तरशतनामानि ॥ माहेश्वर्यै नमः महादेव्यै० जयंत्यै०
 सर्वमंगलायै० लज्जायै० भगवत्यै० वंद्यायै० भवान्यै० पापना-
 शिन्यै० चंडिकायै० कालरात्र्यै० भद्रकाल्यै० अपराजितायै० महा-
 विद्यायै० महामेधायै० महामायायै० महाबलायै० कात्यायन्यै०
 जयायै० दुर्गायै० मंदारवनवासिन्यै० आर्यायै० गिरिसुतायै०

हो
 म
 वि
 धिः

स ॥ धात्र्यै० महिषासुरघातिन्यै० सिद्धिदायै० बुद्धिदायै० नित्यायै० वर- १८०
स ॥ दायै० वरवर्णिन्यै० अंबिकायै० सुखदायै० सौम्यायै० जगन्मात्रे०
श ॥ शिवप्रियायै० भक्तसंतापसंहर्त्र्यै० सर्वकामप्रपूरिण्यै० जगत्कर्त्र्यै०
ती ॥ जगद्धात्र्यै० जगत्पालनतत्परायै० अव्यक्तायै० व्यक्तरूपायै०
॥ भीमायै० त्रिपुरसुंदर्यै० अपर्णायै० ललितायै० वेद्यायै० पूर्णचंद्र-
॥ निभाननायै० चामुंडायै० चतुरायै० चंद्रायै० गुणत्रयविभाविन्यै०
॥ हेरंबजनन्यै० काल्यै० त्रिगुणायै० यशोधारिण्यै० उमायै० कल-
॥ शहस्तायै० दैत्यदर्पनिषूदिन्यै० बुद्ध्यै० कांत्यै० क्षमायै० शांत्यै०
॥ पुष्ट्यै० तुष्ट्यै० धृत्यै० मृत्यै० वरायुधधरायै० धीरायै० गौर्यै०
॥ शाकंभर्यै० शिवायै० अष्टसिद्धिप्रदायै० वामायै० शिववामांगवा-
॥ सिन्यै० धर्मदायै० धनदायै० श्रीदायै० कामदायै० मोक्षदायै०

हो
म
वि
धिः

स ॥ अपरायै० चित्स्वरूपायै० चिदानंदायै० जयश्रियै० जयदायिन्यै० ॥ १८१ ॥
 स ॥ सर्वमंगलमांगल्यायै० जगत्रयहितैषिण्यै० शर्वाण्यै० पार्वत्यै०
 श ॥ धन्यायै० स्कंदमात्रे० अखिलेश्वर्यै० प्रपन्नार्तिहरायै० देव्यै०
 ती ॥ सुभगायै० कामरूपिण्यै० निराकारायै० साकारायै० महाकाल्यै०
 ॥ सुरेश्वर्यै० शर्वायै० श्रद्धायै० ध्रुवायै० कृत्यायै० मृडान्यै० भक्त-
 ॥ वत्सलायै० सर्वशक्तिसमायुक्तायै० शरण्यायै० सर्वकामदायै० इत्य-
 ॥ षोत्तरशतनामानि ॥ अथावरणपूजा ॥ देव्या दक्षिणे ऐमहाकाल्यै
 ॥ विच्चे नमः ॥ वामे ह्रीमहालक्ष्म्यै विच्चे नमः ॥ पुरतः क्लीमहासर-
 ॥ स्वत्यै विच्चे नमः ॥ वामे हूंमहिषाय नमः ॥ दक्षिणे क्षौंसिंहाय नमः ॥
 ॥ पुरतः गंगणपतये नमः ॥ हुं कालाय नमः ॥ पश्चात् हूं मृत्यवे नमः ॥
 ॥ षड्दलेषु हूं रुद्राय नमः ॥ हौं गौर्यै नमः ॥ श्रीं विष्णवे नमः ॥

हो
 म
 वि
 धिः

स० श्रीं लक्ष्म्यै नमः ॥ ऐं ब्रह्मणे नमः ॥ ऐं सरस्वत्यै नमः ॥ तत्रैव हां १८२
 स० हृदयाय नमः ॥ ह्रीं शिरसे स्वाहा ॥ हूं शिखायै वषट् ॥ हैं कवचाय
 श० हुं ॥ हौं नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ हः अस्त्राय फट् ॥ तत्रैव गुं गुरुभ्यो
 ती० नमः ॥ पं परमगुरुभ्यो नमः ॥ पं परमेष्ठीगुरुभ्यो नमः ॥ हरये नमः ॥
 हराय नमः ॥ गणेशाय नमः ॥ तत्रैव नंदजायै० रक्तदंतिकायै०
 शाकंभयै० दुर्गायै० भीमायै० आमर्यै० अथाष्टदलेषु ब्राह्म्यै०
 माहेश्वर्यै० कौमार्यै० वैष्णव्यै० वाराह्यै० इंद्राण्यै० नारसिंह्यै०
 चाशुंडायै० ॥ पूर्वादिदिक्षु अं असितांगभैरवाय० रुं रुरुभैरवाय०
 चं चंडभैरवाय० क्रों क्रोधभैरवाय० उं उन्मत्तभैरवाय० कं कपा-
 लभैरवाय० भीं भीषणभैरवाय० सं संहारभैरवाय० ॥ पुनः पूर्वा-
 दिषु लं इंद्राय० रं अग्नये० मं यमाय० षं निर्ऋतये० वं वरुणाय०

हो
 म
 वि
 धिः

सं यं वायवे० सं सोमाय० हं ईशानाय० ॥ तद्ब्रहिः पूर्वादिषु वज्राय० ॥ १८३
सं शक्त्यै० दंडाय० खड्गाय० पाशाय० अंकुशाय० गदायै० त्रिशू-
लाय० इत्यावरणपूजा ॥ ततः पूर्वोक्तमंत्रेण धूपदीपनैर्वेद्यादिमंत्रपुष्पां-
तपूजां कृत्वा नमो देव्यै महादेव्यै इत्यादिमंत्रैर्नमस्कृत्य यथासंभवं
छत्रचामरगीतनृत्यवाद्यादिसमर्प्य कूष्मांडनारिकेलकदलीफलादि-
बलिं दत्वा ॥ मंत्रहीनं क्रियाहीनं० आवाहनं न जानामि० ॥ अनेन
पूजनेन श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वत्यः प्रीयंतां ॥ ॥ ततः
कुमारीपूजा ॥ देशकालौ संकीर्त्य शतचंडीजपांगत्वेन कुमारीपूजां क-
रिष्ये इति संकल्प्य मूलेन षडंगं कृत्वा मूलमंत्रमुच्चार्य ॥ मंत्राक्षरमयीं
देवीं मातृणां रूपधारिणीं ॥ नवदुर्गात्मिकां साक्षात्कन्यामावाह-
याम्यहम् ॥ इति कुमारीमावाह्य यथासंभवं पूजयेत् ॥ कुमार्यश्च

हो
म
वि
धिः

स० प्रत्यहं शतं नव एका वा यथाशक्ति वा पूज्या ॥ प्रत्यहमेकवृद्ध्या वा १८४
 स० पूजयेत् ॥ ततो ब्राह्मणसुवासिनीपूजा ॥ एवं देवीकुमार्यादिपूजा
 श० प्रत्यहं कार्या ॥ ततः सर्वे विप्राः कृतांगन्यासाः शतं नवार्णमंत्रं
 ती० जप्त्वा कवचागलाकीलकानि सकृज्जप्त्वा सप्तशतीं जप्त्वांते रहस्यानि
 नवार्ण शतं च जपेत् ॥ एकस्मिन्दिने अनेकावृत्तिषु तु कवचादीनां
 प्रत्यावृत्ति नावृत्तिः ॥ एवमृत्विजः प्रथमदिने एकं द्वितीये द्वे
 तृतीये त्रीणि चतुर्थे चत्वारि रूपाणीत्येवं जपं कुर्युः ॥ ऋत्विजां यज-
 मानस्य च प्रत्यहं क्षीरमात्राशनं अशक्तौ हविष्याशनं वा ॥ प्रत्यहं
 सहस्रं शतं दश वा ब्राह्मणान्भोजयेत् पंचमेऽहिहोमः ॥ नवरात्रे तु
 नवम्यामेव होमः ॥ केचित्तु अष्टम्यामारभ्य नवम्यां समापयन्ति ॥
 अथ होमः ॥ देशकालौ स्मृत्वा मया ब्राह्मणद्वारा कृतस्य शतचंडीज-

हो
 म
 वि
 धिः

स ॥ पस्य तत्संपूर्णतासिद्ध्यर्थं जपदशांशेन तिलादिमिश्रपायसद्रव्येण होमं ॥ १८५
 स ॥ करिष्ये इति संकल्प्य ॥ अत्र केचित्पुण्याहवाचनमपि कुर्वति ॥ तथा
 श ॥ पूर्वोक्तकलशस्थापनं देवतास्थापनं पूजनं चात्रैव कुर्वति ॥ ततः सन-
 ती ॥ वग्रहशतचंडीजपदशांशहोमं कर्तुं स्थंडिलादि करिष्ये इति संकल्प्य
 स्थंडिलमुपलिप्योल्लिख्य तत्र (शत)मंगलनामानमग्निं प्रतिष्ठाप्य
 समिध्य ध्यायेत् ॥ ततः प्रागकृतं चेदिदानीमीशान्यां दिशि नवग्रह-
 स्थापनं कृत्वा तत्पूर्वतः कलशं स्थापयेत् ॥ ततोऽग्निसमीपमागत्यान्वा-
 धानं कुर्यात् ॥ समिद्वयमादाय क्रियमाणे शतचंडीजपांगहोमे देवता-
 परिग्रहार्थमन्वाधानं करिष्ये ॥ अस्मिन्नन्वाहितेग्नावित्यादिचक्षुषी
 आज्येनेत्यंतमुक्त्वा आदित्यादिनवग्रहान् प्रतिद्रव्यमष्टाविंशति-
 अष्ट वा संख्याकाभिः समित्तिलाज्याहुतिभिः अधिदेवताः प्रत्यधि-

हो
 म
 वि
 धिः

स ॥ देवताश्च चतुःसंख्याकाभिः तरेव द्रव्यैः विनायकाद्या देवता इंद्राद्य- १८६
स ॥ ष्ठीलोकपालांश्च द्वाभ्यां द्वाभ्यां समित्तिलाज्याहुतिभ्यां यक्ष्ये ॥ महा-
श ॥ कालीमहालक्ष्मीमहासरस्वतीमूलमंत्रेण शतवारं सप्तशतीमंत्रैः जप-
ती ॥ दशांशसंख्यया पायसतिलपलाशपुष्पसर्षपपूगीफललाजादूर्वाकुरयव-
॥ बिल्वफलरक्तचंदनगुग्गुलुद्रव्यैर्यथालाभद्रव्यैर्वातिलमिश्रितपायसेन
॥ वा पुनर्मूलमंत्रेण शतवारं तैरेव द्रव्यैः आधारशक्त्यादिपीठदेवताः
॥ महाकाल्याद्यावरणदेवताश्चैकैकाहुत्या पायसाज्येन यक्ष्ये ॥ शेषेण
॥ स्विष्टकृतमित्याद्याज्यभागांतं कृत्वा ॥ यजमान इदं हवनीयद्रव्यं
॥ यथादैवतमस्तु न ममेति त्यजेत् ॥ नवग्रहादिभ्यः समित्तिलाज्यानि हो
॥ हुत्वा उक्तद्रव्याणि मूलमंत्रेण शतवारं हुत्वा सप्तशतीमंत्रैर्जपदशांशेन म
॥ हुत्वा पुनर्मूलमंत्रेण शतवारं जुहुयात् ॥ मूलमंत्रो नवार्णमंत्रः ॥ विधिः

स० नवार्णमंत्रस्य केवलाज्येनैव वा होमः ॥ अत्राध्यायसमाप्तौ उवाच- १८७
स० स्थले च पत्रपुष्पफलैर्होमः ॥ एवं प्रधानहोमं कृत्वा पीठदेवताभ्यो
श० नामभिराज्यं पायसं च जुहुयात् ॥ आधारशक्त्यै० मूलप्रकृत्यै०
ती० कालाग्निरुद्राय० महामंडूकाय० कूर्माय० वराहाय० अनंताय०
भूम्यै० अमृतार्णवाय० रत्नद्वीपाय० हेमगिरये० नंदनोद्यानाय०
मणिभूम्यै० रत्नमंडपाय० कल्पतरवे० रत्नसिंहासनाय० धर्माय०
ज्ञानाय० वैराग्याय० ऐश्वर्याय० अधर्माय० अज्ञानाय० अवैरा-
ग्याय० अनैश्वर्याय० ब्रह्मणे० अनंताय० वास्तुपुरुषाय० सं-
सत्याय० रं रजसे० तं तमसे० मां मायायै० विं विद्यायै० उड्डाण-
पीठेश्वरसहितोड्डाणपीठेश्वर्यबायै० मातृकापीठेश्वरसहितमातृका-
पीठेश्वर्यबायै० जालंधरपीठेश्वरसहितजालंधरपीठेश्वर्यबायै० कोल्हा-

हो
म
वि
धिः

स गिरिपीठेश्वरसहितकोल्हागिरिपीठेश्वर्यबायै० पूर्णगिरिपीठेश्वर- १८८
स सहितपूर्णगिरिपीठेश्वर्यबायै० संहारगिरिपीठेश्वरसहितसंहारगिरिपी-
श ठेश्वर्यबायै० कोल्हापुरपीठेश्वरसहितकोल्हापुरपीठेश्वर्यबायै० काम-
ती रूपपीठेश्वरसहितकामरूपपीठेश्वर्यबायै० गं गणेशाय० क्षं क्षेत्र-
पालाय० पां पादुकाभ्यो० बं बटुकेभ्यो० जं जयायै० विं विजयायै०
जं जयंत्यै० अं अपराजितायै० अग्निमुखवेतालाय० प्रेतवाहन-
वेतालाय० ज्वालामुखवेतालाय० धूम्राक्षवेतालाय० कंदाय०
नालाय० दलेभ्यो० केसरेभ्यो० कर्णिकायै० अं सूर्यमंडलाय० उं
सोममंडलाय० मं वह्निमंडलाय० अं आत्मने० उं अंतरात्मने० पं
परात्मने० उं ज्ञानात्मने० विं विष्णुमायायै० चें चेतनायै० बुं बुद्धयै०
निं निद्रायै० क्षुं क्षुधायै० छां छायायै० शं शक्त्यै० तं तृष्णायै०

हो
म
वि
धिः

स० क्षां क्षांत्यै० जां जांत्यै० लं ललितायै० शां शांत्यै० श्रं श्रद्धायै० १८९
 स० कां कांत्यै० लं लक्ष्म्यै० धृं धृत्यै० वृं वृद्ध्यै० स्मृं स्मृत्यै० दं दयायै०
 श० तुं तुष्ट्यै० पुं पुष्ट्यै० मां मातृकायै० आं आंत्यै० ह्रीं सर्वशक्तिकम-
 ती० लासनाय० सर्वात्मसंसर्गयोगपीठात्मने० इति पीठदेवताहोमः ॥
 अथावरणदेवताः ॥ ऐं महाकाल्यै विच्चे ह्रीं महालक्ष्म्यै विच्चे क्लीं
 महासरस्वत्यै विच्चे हूं महिषाय० क्षं सिंहाय० गं गणपतये० हूं
 कालाय० हूं मृत्यवे० हैं रुद्राय० हौं गौर्यै० श्रीं विष्णवे० श्रीं
 लक्ष्म्यै० ऐं ब्रह्मणे० ऐं सरस्वत्यै० हां हृदयाय० ह्रीं शिरसे० हूं
 शिखायै० हैं कवचाय० हुं हौं नेत्रत्रयाय० वौषट् हः अस्त्राय० फट् गुं
 गुरुभ्यो० पं परमगुरुभ्यो० पं परमेष्ठिगुरुभ्यो० हरये० हराय०
 गणेशाय० नंदजायै० रक्तदंतिकायै० शाकंभर्यै० दुर्गायै०

हो
 म
 वि
 धिः

स० भीमायै० भ्रामर्यै० ब्राह्म्यै० माहेश्वर्यै० कौमार्यै० वैष्णव्यै० १९०
 स० वाराह्यै० इंद्राण्यै० नारसिंह्यै० चामुंडायै० अं असितांगभैरवाय०
 श० रुं रुरुभैरवाय० चं चंडभैरवाय० क्रों क्रोधभैरवाय० उं उन्मत्त-
 ती० भैरवाय० कं कपालभैरवाय० भीं भीषणभैरवाय० सं संहार-
 भैरवाय० लं इंद्राय० रं अग्नये० मं यमाय० क्षं निर्ऋतये०
 वं वरुणाय० यं वायवे० सं सोमाय० हं ईशानाय० वज्राय०
 शक्त्यै० दंडाय० खड्गाय० पाशाय० अंकुशाय० गदायै०
 त्रिशूलाय० ॥ एवं होमं कृत्वा स्विष्टकृदादिप्रायश्चित्तहोमांतं कृत्वा
 इंद्रादिनवग्रहक्षेत्रपालादिभ्यो माषभक्तवलींस्तत्तन्मंत्रैर्दद्यात् ॥ तत्र
 मंत्राः ॥ इंद्रं वो० इंद्रः सुरपतिश्चैव वज्रहस्तो महाबलः ॥ शतया-
 गाधिपो देवस्तस्मै नित्यं नमो नमः ॥ इंद्राय सांगाय सपरिवाराय

हो
 म
 वि
 धिः

स० सायुधाय सशक्तिकाय इमं सदीपमाषभक्तबलिं समर्पयामि भो इंद्र १९१
 स० इमं बलिं भक्ष दिशं रक्ष मम यजमानस्य आयुःकर्ता शांतिकर्ता
 श० पुष्टिकर्ता तुष्टिकर्ता कल्याणकर्ता वरदो भव ॥ अनेन बलिदानेन
 इंद्रः प्रीयताम् ॥ १ ॥ अग्निं दूतं० आग्नेयः पुरुषो रक्तः सर्व-
 देवमयोव्ययः ॥ धूमकेतुरनाधृष्यस्तस्मै नित्यं नमो नमः ॥ अग्नये०
 इत्यादि० ॥ २ ॥ यमाय सोमं० यमश्चोत्पलपत्राक्षः किरीटी दंड-
 धृक्सदा ॥ लोकसाक्षी विशुद्धात्मा तस्मै नित्यं नमो नमः ॥
 यमाय सांगायेत्यादि० ॥ ३ ॥ मोषुणः परापरा० निर्ऋतिस्तु
 पुमान्कृष्णः सर्वरक्षोधिपो महान् ॥ खड्गहस्तो महासच्चस्तस्मै नित्यं०
 निर्ऋतये सांगायेत्यादि० ॥ ४ ॥ तच्चायामि० ॥ वरुणः सर्वलोकेषु
 पुरुषो निम्नगाधिपः ॥ पाशहस्तो महाबाहुस्तस्मै नित्यं० वरुणाय

हो
 म
 वि
 धिः

स सांगायेत्यादि० ॥५॥ तव वाय० ॥ सर्वप्राणात्मको वायुः सर्वजंतुष्व- १९२
 स वस्थितः ॥ ध्वजहस्तो महाप्राणस्तस्मै नित्यं० वायवे सांगायेत्यादि०
 श ॥६॥ सोमोधेनुं० ॥ गौरो यस्तु पुमान्सौम्यः सर्वौषधिसमन्वितः ॥
 ती नक्षत्राधिपतिः सोमस्तस्मै नित्यं० सोमाय सांगायेत्यादि० ॥ ७ ॥
 तमीशानं० ईशानः पुरुषः शुक्रः सर्वदेवाधिपो महान् ॥ शूलहस्तो
 विरूपाक्षस्तस्मै नित्यं० ईशानाय सांगायेत्यादि० ॥ ८ ॥ आयंगौः-
 पृश्नि० योसावनंतरूपेण ब्रह्मांडं सचराचरम् ॥ पुष्पवद्धारयेन्मूर्ध्नि
 तस्मै नित्यं० अनंताय सांगायेत्यादि० ॥ ९ ॥ ब्रह्मजज्ञानं० ॥ पन्न-
 योनिश्चतुर्भूर्तिर्वेदावासः पितामहः ॥ कमंडलुधरो देवस्तस्मै० ॥ हो
 ब्रह्मणे सांगायेत्यादि० ॥ १० ॥ नवग्रहेभ्यः सांगेभ्य इत्यादिना म
 ग्रहेभ्यो बलिं दत्त्वा क्षेत्रपालाय दद्यात् ॥ क्षेत्रस्य पतिना० ॥ सर्व- विधिः

स ॥ भूताधिपाय क्षेत्राधिपतये शाकिनी डाकिनी भूतप्रेतपिशाचादिपरि- १९३
 स ॥ वारसहिताय इमं बलिं समर्पयामि ॥ भो क्षेत्रपाल इमुं बलिं भक्ष
 श ॥ दिशो रक्ष मम यजमानस्य वा आयुःकर्तेत्यादि० ॥ बलिं गृह्णत्वमे
 ती ॥ देवा आदित्या वसवस्तथा ॥ मरुतश्चाश्विनौ रुद्राः सुपर्णाः पन्नगाः
 ॥ खगाः ॥ असुरा यातुधानाश्च पिशाचोरगराक्षसाः ॥ डाकिन्यो
 ॥ यक्षवेताला योधिन्यः पूतनाः शिवाः ॥ जृम्भकाः सिद्धगंधर्वा नागा
 ॥ विद्याधरा नगाः ॥ दिक्पाला लोकपालाश्च ये च विघ्नविनायकाः ॥
 ॥ जगतां शान्तिकर्तारो ब्रह्माद्याश्च महर्षयः ॥ मा विघ्नं मा च मे
 ॥ पापं मा संतु परिपंथिनः ॥ सौम्या भवंतु तृप्ताश्च भूतप्रेताः सुखा-
 ॥ वहाः ॥ इति मंत्रान्पठेत् ॥ अयं बलिः शूद्रेण दुर्ब्राह्मणेन वा
 ॥ नेयः ॥ ततो हस्तौ पादौ प्रक्षालयाचम्य पूर्णाहुतिं जुहुयात् ॥

हो
 म
 वि
 धिः

स० सुचि सुवेण द्वादशवारमाज्यं गृहीत्वा नारिकेलादि च गृहीत्वा ॥ १९४
 स० समुद्रादूर्मि० ३ मूर्धानं० १ पुनस्त्वा० पूर्णा दर्वि० सप्त ते अग्ने०
 श० धामं ते विश्वं० मूलमंत्रः नमो देव्यै इत्यादिमंत्राश्च ॥ ततो वसो-
 ती० धारां हुत्वा प्रणीताविमोक्षादिकर्मशेषं समाप्य ॥ मूलमंत्रेण होम-
 दशांशेन दुग्धेन जलेन वा तर्पणं कृत्वा तेनैव मंत्रेण तद्दशांशेन
 मार्जयेत् ॥ ततो यजमान आचार्यादीन्वस्त्राद्यैः संपूज्य तेभ्यो
 गोमिथुनानि हिरण्यं च दद्यात् ॥ तत आचार्यादिभ्योऽन्येभ्यो वा
 कपिलागोनीलमणिश्चेताश्चछत्रचामरभूमिशय्यासप्तधान्यानि यथा-
 संभवं वा दद्यात् ॥ तत आचार्यादयः कलशोदकेन सपत्नीकं सकु-
 ङ्खं यजमानं 'समुद्रज्येष्ठा' इत्यादिभिः 'सुरास्त्वे'त्यादिभिर्ग्रहमंत्रै-
 श्चाभिषिंचेयुः ॥ ततो यजमानो ग्रहाणामुत्तरपूजां कृत्वाचार्येण

हो
 म
 वि
 धिः

स ॥ विसर्जने कृते ग्रहपीठदानं कृत्वा देवीं पंचोपचारैः संपूज्य महाबलिं ॥ १९५ ॥
 स ॥ दद्यात् ॥ तत्र क्षत्रियादिनाश्वमेषच्छागमहिषाणामन्यतरो देयः ॥
 ती ॥ विप्रेण तु कूष्मांडबिल्वमिक्षवश्च देयाः ॥ स चेत्थम्—देवीं द्रोण-
 पुष्पबिल्वाम्रदलजातीचंपकैः संपूज्य कर्ता उदञ्जुखः पूर्वमुखं देवी-
 मुखं वा बलिं गंधादिनाभ्यर्च्य ॥ पशुस्त्वं बलिरूपेण मम भाग्या-
 दुपस्थितः ॥ प्रणमामि ततः सर्वरूपिणं बलिरूपिणम् ॥ चंडिका-
 प्रीतिदानेन दातुरापद्विनाशनम् ॥ चामुंडाबलिरूपाय बले तुभ्यं
 नमोऽस्तु ते ॥ यज्ञार्थे बलयः सृष्टाः स्वयमेव स्वयंभुवा ॥ अतस्त्वां
 घातयाम्यद्य तस्माद्यज्ञे वधोऽवधः ॥ इति बलिमभिमंत्र्य ऐं ह्रीं
 श्रीं इति मंत्रपुष्पं क्षिप्त्वा ॥ रसनात्वं चंडिकायाः सुरलोकप्रसा-
 धकः ॥ हांहींखड्गआहुंफट् इति खड्गमन्यद्वा शस्त्रं संपूज्य ॥ ॐ

हो
 म
 वि
 धिः

सं कालिकालियज्ञेश्वरिलोहदंडायै नमः ॥ इति बलिं छेदयित्वा ॐ १९६
सं ह्रीं ऐं ह्रीं कौशिकि रुधिरेणाप्यायतां इति देव्यै निवेद्य ततो
श माषपिष्टमयं शत्रुं कृत्वा खड्गेन छेदयित्वा स्कंदाय विशिखाय च
ती दत्वा बलिशेषं रक्षोभ्यो हरेत् ॥ मंत्रस्तु ॐ ह्रीं स्फुरस्फुर कुंभ
२ सुनु २ गुलु २ धुनु २ मारय २ विद्रावय २ विदारय २ कंपय
२ कंपातय २ पूरय २ ॐ ह्रीं ॐ हुं फट् २ हुं मर्दय २ हुं ॥
ततः शेषं बहिर्दद्यात् ॥ तत्र मंत्राः ॥ बलिं गृह्णन्तिमं देवा इत्या-
दयः पूर्वोक्ता एव ॥ ततः स्नात्वा तिलकं धृत्वा देवीं प्रार्थयेत् ॥
तत्र मंत्राः ॥ खड्गिनी शूलिनी घोरा० १ शूलेन पाहि नो देवि०
४ नमो देव्यै महादेव्यै० ६ रूपं देहि यशो देहि भगं भगवति
देहि मे ॥ पुत्रान्देहि धनं देहि सर्वान्कामांश्च देहि मे ॥ महि-

हो
म
वि
धिः

स षष्ठी महामाये चामुंडे मुंडमालिनि । आयुरारोग्यमैश्वर्यं देहि देवि १९७
 नमोऽस्तु ते ॥ इति देवीं संप्रार्थ्य गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणा-
 स्सत्कृतं जपं ॥ सिद्धिर्भवतु मे देवि प्रसादात्तव सुंदरि ॥ इति
 देव्यै जपं निवेद्य ॥ कृतस्य कर्मणः सांगतासिद्ध्यर्थं कुमारीब्राह्मण-
 सुवासिनीः पूजापूर्वकं संभोज्य संकल्प्य वा न्यूनातिरिक्तदोषपरि-
 हारार्थं ब्राह्मणेभ्यो भूयसीं दक्षिणां दत्वाऽग्निं संपूज्य विभूतिं धृत्वा
 गच्छ गच्छेत्यग्निं विसृज्य मूलमंत्रेण पुष्पेण देवीमुद्रास्य तेनैव
 षडंगं कृत्वा उत्तिष्ठ ब्रह्मण० अभ्यार० ॥ उत्तिष्ठ देवि चंडेशि
 शुभां पूजां प्रगृह्य च ॥ कुरुष्व मम कल्याणमष्टाभिः शक्तिभिः
 सह ॥ इति मंत्रैर्विसृज्याचार्याय दत्वा मंत्रं पठेत् ॥ त्रैलोक्यमात-
 र्देवि त्वं सर्वभूतदयान्विते ॥ दानेनानेन संतुष्टा सुप्रीता वरदा

हो
 म
 वि
 धिः

स भव ॥ ततः यस्य स्मृत्या० ॥ प्रमादात्कुर्वतां कर्म० इत्यादि- १९८
स जपित्वा कर्मेश्वरार्पणं कृत्वा सुहृद्युतो भुंजीत ॥ इदमेव पूजाहोम-
श बल्यादिविधानं नवरात्रेऽपि ज्ञेयम् ॥ तत्र विशेषस्तु दशम्यां प्रातर्देवी-
विसर्जनम् ॥ अन्यच्च महानिबन्धेभ्योऽवगंतव्यम् ॥ इति संक्षेपेण
नवचंडीशतचंडीसहस्रचंडीप्रयोगः ॥ ॥ ॥

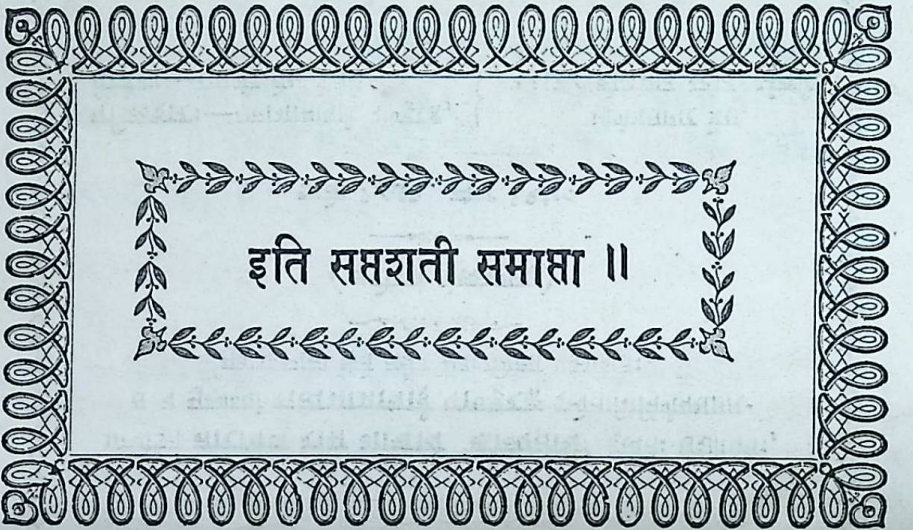

ग्रन्थोऽयं नारायण राम आचार्य 'काव्यतीर्थ' इत्येतैः संशोधितः,
स च मुम्बय्यां सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग इत्येताभिर्निर्णयसागर-
मुद्रणालयस्य कृते तत्रैव मुद्रापयित्वा प्रकाशितः

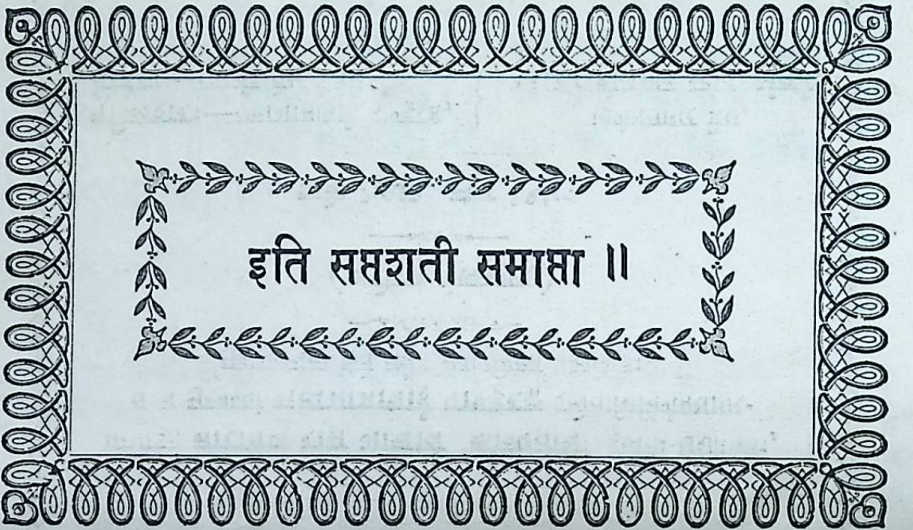
(त्रयोदशं संस्करणम्)

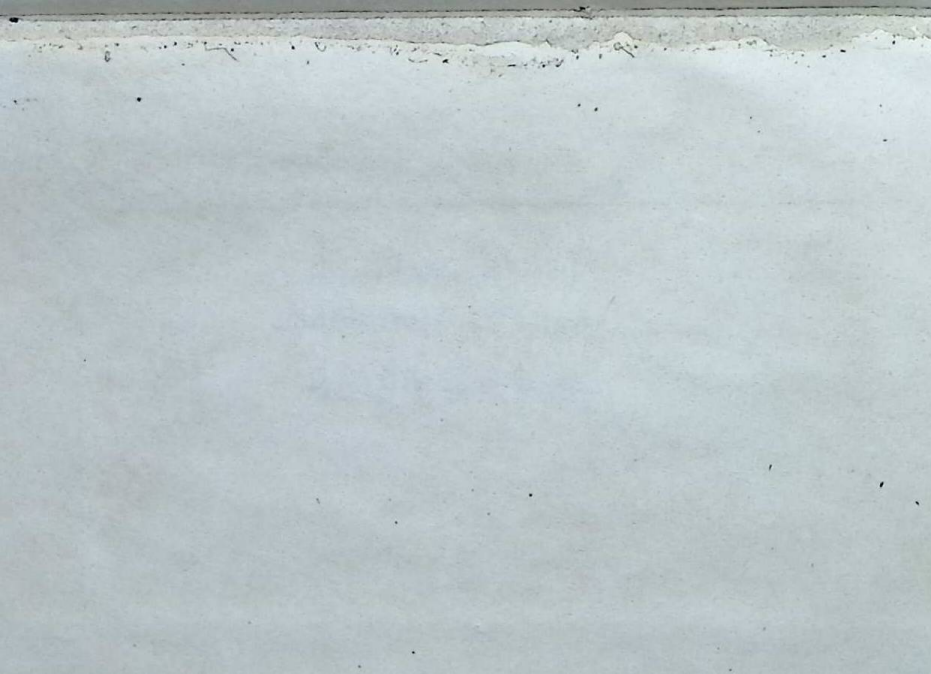
शके १८७२, सन १९५०.

पब्लिशरः—सत्यभामाबाई पाण्डुरङ्ग, } निर्णयसागर प्रेस,
प्रिंटरः—रामचंद्र येसू शेडगे, } २६।२८ कोलभाट स्ट्रीट, मुंबई.

इति सप्तशती समाप्ता ॥

पं० प्रेम दत्त शास्त्री

जहांगीराबाद २०२३६४

बुलन्दशहर (उ०प्र०)

